

Glasilo Mestne občine Ljubljana, letnik XXIII, številka 8, oktober 2018, ISSN 1318-797X

Ljubljana

4–6
 Intervju
 z županom
 Zoranom Jankovičem

7–12
 Obdobje
 investicij

13–16
 10 let
 Kinodvora
 in Kina Šiška

40–42
 Potovanje in
 počitnikovanje
 Ljubljančanov

V Ljubljani se dogaja!

dr. Uroš Grilc, foto: Nik Rovar

Na Viču so bila septembra v uporabo predana tri nova teniška igrišča, na katerih so se po otvoritvi pomerili mladi teniški igralci na prvenstvu ljubljanskih osnovnih šol. Tri nova zunanja peščena igrišča so urejena ob obstoječem teniškem igrišču. Ograjena so z mrežasto ograjo, imajo nočno osvetlitev in avtomatski namakalni sistem.

Takole smo v Evropskem tednu mobilnosti 2018, ki je potekal med 16. in 22. septembrom, znova skupaj z več kot tri tisoč otroki iz ljubljanskih osnovnih šol in vrtcev ter Plesno šolo Kazina zaplesali na dogodku Diham ples na Kongresnem trgu.

S približno 40 dogodki, 11 celotedenskimi aktivnostmi in kar 12 trajnimi ukrepi smo uspešno širili sporočilo »Združuj in učinkovito potuj«, kakor se je glasil letošnji slogan te evropske kampanje za spodbujanje trajnostne mobilnosti.

Z odprtjem novega kolopark Fužine smo iz Evropskega tedna mobilnosti vstopili v Evropski teden športa. Ste že preizkusili največji kolopark v Ljubljani?

Prenovljena dvorana in igrišče Kodeljevo prinašata še boljše pogoje za razvoj športa v Ljubljani.

Prenovljen dom starejših občanov na Viču za lepšo in kakovostno starost – večji bivalni prostori stanovalcev, preurejeni sanitarni prostori, vsaka soba ima svojo kopalnico, sistem požarne varnosti in aktivne požarne zaščite ...

30 stanovanj za mlade! Zaključno dejanje 1. javnega razpisa za dodelitev namenskih najemnih stanovanj za mlade se je odvijalo konec septembra. Dobitnike stanovanj je ob prisotnosti notarja in komisije izžrebala župan Zoran Janković.

Županovi dnevi odprtih vrat

Župan Zoran Janković ima **vsak prvi torek v mesecu dan odprtih vrat**, ko je v pritličju Mestne hiše, Mestni trg 1, **med 14. in 20. uro** osebno na voljo za pogovor z meščankami in meščani. Za pogovor se lahko prijavite po telefonu na Odsek za pobude meščanov, na telefonskih številkah **01/306 12 82 ali 01/306 10 65**.

OBIŠČITE NAS TUDI NA

**www.facebook.com/
GlasiloLjubljana**

Ljubljana

Spoštljivo in odgovorno

Pogovor z županom Mestne občine Ljubljana Zoranom Jankovičem	4
Z energetskimi prenovami stavb bomo ohranili 150.000 dreves	7
Najmlajši meščani v ljubljanskih vrtcih	8
Projekti za boljšo kakovost življenja v mestu	11

Kultura

Če želimo imeti živahen kino, ga moramo vedno znova izumljati	13
Kinodvor 10	14
Verjemite mi, imamo še kaj povedati!	15
Je v Šiški še kaj odprtega? Je!	16
70 let Glasbene šole Ljubljana Moste - Polje	17
Zebra Gre Na Luno	18
Prekipevajoča energija v Pionirskem domu	19

Mesto literature

Ivan Cankar ter Ivan Cankar in Evropa	20
Večer z Manco Košir: zgodbe o knjigah in ljudeh	21

Otroci v mestu

Komaj čakam Ljubljanski maraton	22
Orehov gaj	22
Kje v Ljubljani cveti otroška ustvarjalnost?	23
Ljubljanske glavce	25

Mladi na sceni

Imaš poslovno idejo?	25
Napovedujemo Mestni inkubator 2018	26

Šport

Iz Loga pri Polhovem Gradcu v Dobrovo	28
Začelo se je z rumenimi smučmi	29
Razgibajmo Ljubljano	30

Zdravje

Kaj bi videli, če bi skočili iz kože?	32
Zgodbe o družabništvu	33
Oblikujemo demenci prijazno Ljubljano	34
Blaznica na Studencu	35

Drugo največje mesto v Sloveniji	37
Mestni štipependisti	38

Turizem

Mestno zrcalo	39
Potovanje in počitnikovanje Ljubljancanov	40
Ljubljanski turizem dosegel pomemben strateški mejnik	41
Ljubljanski vestnik	43
Meritve okolja	47

Fotografija na naslovnici

Dobrodošle, barve jeseni!, foto: Dunja Wedam

Fotografija na strani 3

Anita Ogulin, foto: Miha Fras

“Prav vsak član vsake družine, ki smo ji pomagali, mestu in družbi vrača z množenjem svoje ponovno najdene sreče.

V dneh, ko nastaja to besedilo, se je v našo lepo, urejeno, zeleno in čisto Ljubljano potihoma in nenadno prikradla jesen. Z njo pa vrvež ljudi, ki dnevno polnijo mesto, mu dajejo življenje, dušo, utrip in ljubeznivost. Mnogi se srečujemo po vsakodnevnih opravkih, naše poti se križajo, hitimo drug mimo drugega, vsak svoji usodi naproti. Često so naši pogledi usmerjeni v korak ali pa se osredotočamo na cilj. A včasih usoda zariše svojo pot in nas pogosto združi. Mnoge prebivalce mesta prav usoda pripelje k nam, na Proletarsko ulico 1. Iz povsem različnih razlogov. Preštevilni prihajajo, ker so izgubili varnost, zdravje, srečo, upanje ... Spet drugi pa želijo svojo srečo deliti.

Tako se je pred mnogimi leti poslanstvo naše organizacije povežalo s pristojnostmi Mestne občine Ljubljana. Sklenili smo, da bo naša skupna naloga – množiti srečo. Sodelovati smo začeli nemudoma, saj so tudi v kabinetu župana začutili vse večje stiske ljudi, ki jim usoda in sreča nista bili naklonjeni. Na naši Proletarski dnevno sprejemamo družine iz vse Slovenije, ki nič krive nič dolžne živijo pod pragom revščine. Tiste, ki ne vedo, kako dočakati naslednji dan, kaj šele mesec, ki izgubljajo streho nad glavo, se soočajo z boleznimi in izgubami in se vsakodnevno bojujejo za preživetje svojih otrok, za ohranitev upanja – da tudi njim sedanjost in prihodnost naklonita vsaj tisto malo dostojanstva, ki ga potrebuje sleherni človeška duša.

Ob podpori župana, njegovih sodelavcev ter številnih donatorjev in strokovnih institucij smo skupaj z javnimi službami mesta iskali rešitve, pomoč, razumevanje in upanje na lepše življenje za vsako družino v stiski, ki se je obrnila nanje in na našo Zvezo. V teh letih smo pomagali stotinam družin našega mesta, ki so svoje tegobe skrivale pred sorodniki, sosedi, prijatelji, znanci ... Premnoge celo same pred seboj. Pomagali smo otrokom, ki so potrebovali varnost, spodbude, vzornike, zaupnike in prijatelje. Jim omogočili zdrav razvoj, doseganje ciljev, nepozabne dogodivščine, jih popeljali v raziskovanje njim naklonjenega mesta. Popeljali smo jih na sončno stran življenja in premikali stekleni strop, ki se oblikuje nad glavami otrok iz družin v stiski. Družinam smo skupaj vračali strehe nad glavo, pomagali s sredstvi, dobrinami, predvsem pa jih usposabljali in opremljali z znanjem, da so se najprej z drobnimi koraki, nato pa z dvignjeno glavo podale na svojo pot v lepše življenje.

Hvaležni in ponosni smo, da je več sto družinam ob neizmerni podpori in sodelovanju Mestne občine Ljubljana uspelo ustvariti boljše pogoje za rast in razvoj otrok. Nihče takšnega boja, kot ga bojujejo ljudje pod pragom tveganja revščine, ne zmore sam. A če mu ob strani stoji tudi mesto, če si za srečo vsakega meščana prizadeva tudi župan s sodelavci, potem se vsaka usoda obrne v dobro ... Prav vsak član vsake družine, ki smo ji pomagali, mestu in družbi vrača – z ljubeznijo, spoštovanjem in množenjem svoje ponovno najdene sreče. Ob zgodbah, ki smo jih rešili in jih še rešujemo skupaj, lahko mirno trdimo, da je Ljubljana mesto, ki zna in zmore skrbeti za svoje ljudi, mesto, ki ga imajo ljudje radi in mu vse podarjeno tudi srčno vračajo. Ustvarjajo dušo – naše urejene in lepe Ljubljane.

Jesen morda res prinaša več dežja in temnejše ter hladne dneve, s tem pa je tudi vedno več ljudi v stiski na naših vratih. A nas navdaja upanje, da bomo s sodelovanjem in nenehno podporo župana s sodelavci, donatorjev in podpornikov še naprej v življenja ljudi prinašali sonce. Ponosni na svoje mesto si vsi želimo tudi v prihodnje živeti v njem, saj je odgovorno, ljubeznivo in spoštljivo ne le do njegove zgodovine ali arhitekturne dediščine, ves čas je spoštljivo in odgovorno tudi do svojih prebivalcev in dnevnih gostov.

Anita Ogulin, častna meščanka mesta Ljubljana

Izdajatelj: Mestni svet
Mestne občine Ljubljana,
Mestni trg 1. Zanj: župan
Zoran Jankovič. Uredniški
odbor: Marjan Sedmak
(predsednik), Aleš
Kardelj, Simona Pirnat
Skeledžija, Denis Strikovič,
Lada Zei. Odgovorni
urednik: dr. Uroš Grilc,
kontakt: 051/398 843,
glasilo.ljubljana@ljubljana.si.
Lektorica: Živa Čebulj,
Korektorica: Renata
Vrčkovnik, Avtorica
logotipa: Petra Černe
Oven, Studio ID,
Oblikovalska zasnova:
Miljenko Licul. Naslov
uredništva: Glasilo
Ljubljana, Mestni trg 1,
Ljubljana. Tisk: Salomon
d.o.o., Grafična priprava:
Lupa design. Naklada:
121.800 izvodov.
Natisnjeno na okolju
prijaznem papirju. Glasilo
brezplačno prejme vsako
gospodinjstvo v Mestni
občini Ljubljana.

Pogovor z županom Mestne občine Ljubljana Zoranom Jankovičem

dr. Uroš Grilc, foto: Uroš Hočevnar

Župan Zoran Jankovič

Župan, sreda popoldan je, v vašem urniku pa smo komajda našli prostor za ta pogovor. Zdi se, da vaša res delovna vnema niti za hip ne popušča, saj vas lahko v mestu srečamo skorajda na vsakem koraku.

To je moj način življenja, ki me spremlja že 40 let. Del dneva preživim v pisarni, sicer pa mi je najljubše delo na terenu, ko se srečujem s someščankami in someščani ter z mnogimi, ki izvajajo številne projekte ali programe za Mestno občino Ljubljana. Priznam, da mi je to delo pisano na kožo. Moj današnji urnik ni nobena posebnost, maloprej smo se s sodelavci vrnili z otvoritve prenovljenega doma za starejše na Bokalcu, spotoma smo si ogledali še štiri projekte, ki ravnokar potekajo: na Prešernovi cesti do Erjavčeve so pravkar polagali fini asfalt, ogledali smo si novo zapornico na Brdnikovi, ki bo rešila Rožno dolino pred poplavami, saj bo zadržala 800 kubičnih litrov vode, in parkirišče pri pasji šoli na Brdu, ki bo služilo kinologom in zaposlenim v Tehnološkem parku Ljubljana. Zaključili smo z ogledom severnega dela Slovenske ceste, ki bo do Trdinove ob ugodnem vremenu končana do konca septembra.

Večkrat poveste, da v vašem delu in tem res intenzivnem tempu, vključno z rednimi nedeljskimi obiski gradbišč, neskončno uživate in da si ne predstavljate drugečnega načina življenja ...

To sem sicer že večkrat povedal. Avgusta sem opravil temeljit pogovor sam s sabo na dvournem sprehodu na Golovcu, ki je »moj« hrib za sproščanje. Pred tem sem opravil tudi zdravniški pregled, ki je potrdil, da je moje zdravstveno stanje odlično. Decembra lani sem tehtal med štirimi opcijami: pokoj, gospodarstvo, državnozborske volitve ali lokalne volitve. Pokoja si pri moji delovni energiji ne znam predstavljati. Zaradi že tako razpršenih strank na levičarstvu državnozborske volitve z mojo stranko zame niso bile sprejemljiva opcija, saj bi še dodatno drobili glasove

levice. Ponudbe iz gospodarstva so bile res mikavne, a na koncu je prevagalo dvoje: številni klici Ljubljančank in Ljubljančanov, ki se jim zdi povsem samoumevno, da ponovno kandidiram, in pa moja odlična ekipa, ki dokazuje, da se da zmagovati tudi v javnem sektorju.

»Golovcu« je v začetku septembra sledila vaša napoved kandidature za novi županski mandat.

Prepričan sem, da bo novi mandat prinesel projekte, ki bodo resnično češnja na torti v razvoju Ljubljane. Volivke in volivci bodo seveda odločili o tem, a vedo, kaj je zadnjih dvanajst let prineslo Ljubljani. Zato neskromno pričakujem zmago v prvem krogu. Seveda bom vesel vsakega glasu zame in predvsem za Listo Zorana Jankoviča, ki že 12 let omogoča razvoj Ljubljane, a v prvi vrsti pozivam vse volivke in volivce, da se v čim večjem številu udeležijo volitev in s tem jasno izrazijo, kaj je njihova volja in kakšno Ljubljano si želijo.

Skupaj z vami je kandidaturo napovedala tudi celotna vaša ekipa podžupanov. V slovenskem političnem prostoru je takšna kontinuiteta vodstva izjema. Kaj vam pomeni to zaupanje in povezanost vodstvene ekipe?

To je neprecenljivo. Zaupanje med podžupanjama in podžupani ter menoj je obojestransko. Vse podžupanje in podžupane sem izbral sam, vsi so s svojim delom, strokovnostjo in pozitivnim odnosom do razvoja Ljubljane dokazali, da so zaupanja vredni, da se med seboj spoštujejo kljub dostikrat različnim mnenjem in stališčem. Ko sem se z vsakim od njih pogovarjal, kako gleda na izzive za naprej, smo prišli vsi do zaključka, da moramo začete projekte zaključiti, da bomo nekatere premaknili z mrtve točke po desetih letih. Če temu dodam še sodelavce mestne uprave, direktorje javnih zavodov in podjetij, ki sem jim svojo odločitev sporočil na skupnem srečanju, potem mi olajšanje in zadovoljstvo, ki so ga ob tej moji odločitvi izrazili, daje še večji zagon za delo, ki je pred nami.

Pa nadaljujva prav tu. Če ekipi podžupanj in podžupanov dodamo še 36 javnih zavodov in podjetij, katerih ustanoviteljica je Mestna občina Ljubljana, pa 23 vrtcev, 48 osnovnih šol in 4 glasbene šole, ki vam jih je v dvanajstih letih uspelo povezati v »veliko mestno družino«, potem lažje dojamemo fascinantno podatek, da je bilo v obdobju 2007–2017 izvedenih skoraj 2000 novih projektov. Kateri od teh vam je najbolj pri srcu? Ali drugače, za katere projekte vas občanke in občani največkrat pocukajo za rokav?

Pretežko vprašanje. Čisto vsak projekt nekomu veliko pomeni. Občanke in občani imajo vsak svoje preference: nekomu se zdi nov park največji dosežek, nekomu urejena cesta s pločnikom, spet drugemu športna površina ali pa možnost, da uresniči kak kulturni program. Pred tedni sem na Facebooku izpostavil enega od zadnjih velikih projektov, na katerega sem res ponosen: obnova Gosposvetske ceste je nastala po načrtih arhitekta Roka Žnidaršiča. Mene pa navdušuje sprememba, ki jo je ta arhitektura prinesla: ulica je naenkrat zadihala, široki pločniki, trg pred protestantsko cerkvijo je zaživel, ko bodo drevesa dobila še malo večje krošnje in ko bo prostor pred kavarno Evropa dobil končno podobo, bo to povsem drugačen prostor. Na to moje razmišljanje se je odzval občan, ki je povedal, da je fino, da je Jankovič ponosen na prenovljeno Gosposvetsko, a da se njemu zdi prenovljena

Zaloška večja pridobitev. Zaloška je pomembna prometna žila, dobila je novi rondo in prostor za vse udeležence v prometu, Zdravstveni dom Vevče je dobil novo parkirišče, če temu dodam še novi sodobni vrtec v Kašlju in prenovljeno šolo Polje, potem je tudi tam sprememba res velika, in razumem, da občani različno izbirajo po njihovem največjo pridobitev zanje.

Vizija »Ljubljana 2025«, ki ste jo predstavili leta 2007, ob vašem prvem mandatu županovanja, se še danes bere kot drzna in celovita, saj določa prostorske in družbene vrednote, ki jim sledijo vsi razvojni projekti na vseh področjih. V dobrem desetletju kasneje je uresničenega veliko, vse pa ne. Kaj najbolj obžalujete, da vam ni uspelo uresničiti?

Vizija je bila oblikovana pogumno, je pa tudi nekoliko »podjetniško« načrtovana. Ko smo jo oblikovali, še ni obstajal projekt Zelena prestolnica Evrope, kar pomeni, da smo s svojimi projekti tudi brez tega že vse od začetka sledili zeleni viziji in trajnostnemu razvoju ter tako leta 2016 postali Zelena prestolnica Evrope. Bom konkreten. Vsega nam seveda ni uspelo uresničiti, razlogi pa so ponavadi zelo kompleksni, a to so projekti, ki sem jih prej imenoval »češnja na torti« razvoja Ljubljane: na področju športa bazen Ilirija, prav težko mi je bilo hoditi tja na tekmovanja in proslave, saj nisem mogel napovedati, kdaj bo obnova stekla. Danes lahko rečem, da smo pred podpisom pogodbe s projektantom. Pred nami so še atletski stadion v Šiški in bazen Vevče. Na področju kulture sta to Galerija Cukrarna, katere obnova je zame že realnost, saj je pogodba o obnovi podpisana in bomo v dveh letih dobili največji razstavni objekt v Sloveniji, in pa Center Rog, katerega obnova bo stekla takoj po zaključku sodnih postopkov. Ampak moram reči, da se še posebej veselim obnove Baragovega semenišča, ki je sedaj v lasti občine in o katerem doslej nismo veliko razmišljali. Prof. Koželj je zasnoval projekt, s katerim bo nastalo novo umetniško-izobraževalno-kongresno središče. Pa seveda prenova osrednje tržnice in garažna hiša pod njo: pričakujemo gradbeno dovoljenje in ureditev tega območja. Tisti, ki govorijo, da ne potrebujemo garažne hiše pod tržnico, očitno tržnice ne obiskujejo. Najslabša situacija glede smeti v Ljubljani je namreč ravno na tržnici, v samem središču mesta, kar je res nevzdržno, in če kdo ne verjame, naj vpraša prodajalke in prodajalce. Da o prometnem kaosu, ko se zapira tržnica, sploh ne govorim. Prepričan pa sem, da bodo tudi projekti zasebnih investitorjev v naslednjem obdobju dobili nov zagon. Pričakujem, da bo Plečnikov stadion v naslednjih mesecih dobil gradbeno dovoljenje, saj dogajanja v zvezi z njim ne razume nihče več. Sem pa zelo hvaležen Jocu Pečecniku, da je potrpežljiv s tem projektom in da vztraja. To so recimo projekti, ki me navdihujejo in se jih iskreno veselim, še posebej zato, ker že danes vem, da jih bomo končno, in po mnogih ovirah, uresnili.

Ne moreva mimo največjega kohezijskega projekta »Odvajanje in čiščenje odpadne vode na območju vodonosnika Ljubljanskega polja«. 1127 km obstoječega kanalizacijskega omrežja v MOL bo v pičlih dveh letih daljšega za dobrih 100 km, priključenost na kanalizacijo pa se bo v MOL dvignila na 98 %. Toda pri tem ne gre le za kanalizacijo, temveč tudi za celovito obnovo številnih cest in ulic. Bo ta obsežni projekt dokončan v roku?

Zagotavljam, da bo realiziran v roku. V tem trenutku so zgrajeni že 3 kilometri kanala C0 od skupno 12 kilometrov, kolikor se razteza skozi Ljubljano. V tem smo zelo dobri, saj se znamo z izvajalci del uspešno pogajati in posledično dobro načrtujemo prenovle. Gre za 261 cest, skoraj 20 % vseh cest in ulic v Ljubljani, ki bodo v celoti prenovljene iz tega naslova, njim pa je treba dodati še 60 cest, ki bodo prenovljene z drugimi viri. Je pa pomembno še nekaj. V tem projektu ne gre samo za Ljubljano, gre za širše območje, vanj se vključujejo tudi Medvode in Vodice. Pri čistem okolju namreč moramo videti širšo sliko in se zavedati soodvisnosti več občin za

skupno dobro. Sem predsednik sveta Ljubljanske urbane regije, ki združuje župane 26 občin iz osrednje Slovenije. Razvojna sredstva delimo po ključu števila prebivalcev. Ko pa je prišlo do projekta kanalizacije, smo bili priča zanimivemu obratu. Občini Log-Dragomer bi po tej formuli pripadlo dobrih 800.000 evrov, a smo vsi župani soglašali, da naj Log-Dragomer trajno in celovito reši problem kanalizacije, ki na koncu razbremeni tudi Ljubljano. Tako je ta občina dobila za ta namen 9 milijonov evrov evropskih sredstev, več kot desetkrat več od prvotnega zneska. Skratka, ne glede na našo različno politično usmerjenost in dejstvo, da si vsak prizadeva za dobrobit svoje občine, smo bili vsi župani brez izjeme soglasni glede razvoja, ki je na koncu dober za celo osrednjo Slovenijo.

Da je Ljubljana mesto z visoko kvaliteto življenja, pričajo tudi iskalci stanovanj. Direktor Javnega stanovanjskega sklada MOL Sašo Rink je aprila povedal, da je na javnih razpisih za nepridobitna stanovanja uspešnih le slabih 10 % prosilcev. Polje III, Knobleharjeva ulica, Hladilniška pot so nekatere lokacije, kjer je skladu uspelo zgraditi nova stanovanja. To je nedvomno pereč problem, ki bo še dolgo prioriteta mestne politike.

Potrebe in pritisk na Ljubljano so izjemni in ponosen sem, da nam je uspelo fond povečati za več kot 1.500 stanovanj in rešiti toliko stanovanjskih problemov. Skupaj upravljamo že s 4.200 stanovanjskimi enotami. Uspešno smo izvedli tudi prvi javni razpis za mlade posameznike, družine in pare, kjer smo z žrebom izbrali 30 mladih, ki se jim je nasmešnila sreča. Moj cilj in zaveza za prihodnost sta jasna: 1.500 novih nepridobitnih stanovanj v naslednjih štirih letih. Del jih bomo zgradili, del odkupili na trgu. Pričakujem, da bo država sprejela naš predlog o možnosti večjega zadolževanja Javnega stanovanjskega sklada. Smo pa edini v državi, ki smo razvili poseben in čisto konkreten mehanizem za reševanje stanovanjske problematike mladih: oblikovali smo ločen fond stanovanj in poseben javni razpis, na katerem mladi pridobijo nepridobitna stanovanja za deset let – potrebujejo le še srečo pri žrebu. Ob tem so projekti stanovanjske gradnje Brdo 2, Povšetova, Polje IV, Rakova jelša II, ki bodo prinesli znatno število novih stanovanj, že v različnih fazah izvedbe. Prepričan sem tudi, da bodo zasebni investitorji širili ponudbo in da bo cena stanovanj padla, realna cena stanovanja v Ljubljani, z izjemo najožjega središča, je 2.200 evrov na kvadratni meter brez davka.

Ljubljana seveda niso samo investicije, ampak tudi programi na vseh področjih, ki so namenjeni različnim skupinam občanov in občanov. Od sociale in zdravstva, kulture in športa do izobraževanja in okolja. Večina teh področij ima na ravni mestne politike sprejete dolgoročne strateške načrte, kar prav tako potrjuje, kako pomembno je zavedanje, da je razvoj mesta skladen in celovit.

Tu smo prišli do točke, ko bomo morali opraviti temeljito evalvacijo, kako v bodoče ohranjati to razmerje med investicijami in programi. Dejstvo je, da ni področja, ki ga v zadnjih dvanajstih letih ne bi nadgradili. Dejstvo je tudi, da programi brez osnovne infrastrukture, brez ustreznih stavb in ustrezne opreme ne morejo zaživeti: težko bi denimo govorili o našem uspešnem Festivalu Bobri, če zanj ne bi imeli ustreznih gledaliških prostorov. 280.000 ur letno brezplačne vadbe lahko dajemo našim športnim društvom zato, ker imamo ustrezno športno infrastrukturo, 250 prostorov dajemo brezplačno v najem kulturnikom zato, ker te prostore imamo, in tako naprej. Želim si, da bi se v prihodnje okrepil tudi nevladni sektor na okoljskem področju, kjer je nevladnih organizacij danes malo, njihova vloga pa bi bila dragocena. Res pa je tudi, da je želja in potreb v programskem smislu res mnogo in da je na koncu potrebno nekomu dati prednost. Ob tem v Ljubljani sistematično postavljamo visoke standarde: smo edini v državi, ki smo statično pregledali vse javne stavbe, kajti varnost vseh, tako obiskovalcev kot izvajalcev programov, je na prvem mestu.

In če smo denimo sanaciji te in te šole dali prednost pred drugo, potem pričakujem, da naslednjih deset let v obnovljeno šolo ne bo potrebno vlagati. Slej ko prej bodo vse šole prišle na vrsto, saj vanje vlagamo res veliko: 47 milijonov evrov v letošnjem letu samo za investicije. Ponosen sem, da vse naše nove stavbe programsko uspešno živijo, kar pomeni, da je bilo načrtovanje dobro in uporabniki, ki stavbam dajejo dušo, pravilno izbrani.

Dve zgodbi, ki sta povezani z vašim županovanjem, letos praznujeta 10-letnico delovanja: Kinodvor in Kino Šiška. Pri obeh je šlo za kompleksno odločitev: ne le zahtevna investicija v prostore in opremo, ampak ustanovitev dveh javnih zavodov, z zahtevno nalogo ustvariti nov program ter vpeljati nov način delovanja na svojih področjih, prvi na filmskem, drugi na glasbenem. Danes sta oba javna zavoda zgodbi o uspehu in si brez njiju ne znamo zamisliti kulturnega utripa Ljubljane.

Priznam, da sem bil pred desetimi leti, ko sem slišal za obe ideji, v velikem dvomu, celo v strahu, ali bosta Kinodvor in Kino Šiška dejansko programsko zaživela in pritegnila novo občinstvo. Zame sta danes oba čista presežka, narejena sta bila iz nič, v dveh objektih, ki sta bila zaprta in pozabljena od vseh. Danes sta obe instituciji zelo samozavestni glede širitve programov: Kino Šiška je dobil nov razstavni prostor v Plečnikovih tržnicah, DobroVago, aktivno razvija in programsko nadgrajuje tudi svoje dvorišče; pred Kinodvorom je velika investicija v miniplex na Ajdovščini. Za slednjega sem prepričan, da bo uspešna zgodba, ki bo programsko pomenila tudi zaključek prenove Slovenske ceste. Brez odličnih ekip si sam ne bi upal graditi zidov, ko pa vidim zadovoljne uporabnike, potem vem, da je in bo to zgodba o uspehu.

Zadnji vaš mandat v Mestnem svetu je drugačen tudi po tem, da je Lista Zorana Jankovića morala skleniti koalicijo še z dvema strankama. Pri tako operativno in izvedbeno učinkoviti dinamiki uresničevanja razvojnih projektov je ta politična okoliščina lahko problem. Primer: sprejeti Občinski podrobni prostorski načrt je bil podlaga za 87 izvedbenih aktov, ki jih je od leta 2017 do danes sprejel Mestni svet. Kako ocenjujete delo mestne koalicije?

Delo koalicije ocenjujem pozitivno, saj so v njej ljudje, ki jim je mar za Ljubljano. Moram ob tem povedati, da so bili svetnice in svetniki Liste Zorana Jankovića večkrat deležni očitkov, da so »molčeča večina«, saj se na zasedanjih Mestnega sveta niso veliko oglašali. Zakaj? Ker so svoje delo opravili na pristojnih odborih Mestnega sveta, kjer ni kamer. Ker jim je bolj kot osebna promocija pomembno dobro opravljeno delo. Medtem pa opozicija, namesto da bi prispevala argumente in strokovne poglede o gradivih Mestnega sveta tam, kjer je temu pravo mesto, raje izkorišča pozornost kamer na sejah. Pri čemer je bila v razpravi praktično proti vsem točkam, ki smo jih predlagali, niso pa glasovali proti, kar je zanimivo. Zato je pomembno, da Ljubljančanke in Ljubljančani vedo, da je za uspešno delovanje župana potrebna tudi močna Lista Zorana Jankovića, ki odgovorno opravlja svoje delo in je garancija za učinkovito delovanje občine.

Lahko potrdim, da so vsaj tisti svetniki koalicijskih strank, ki sem jih pobaral, zadovoljni z doseženim v tem mandatu. Vsaj nekateri pa pogrešajo projekt, ki ni bil izveden in je bil del koalicijskega dogovora – Medijsko središče Ljubljane. Pravijo, da projekt pri vas nikoli ni imel resnične podpore.

Drži. Ker bi bilo razumljeno kot županova televizija. Sam si namesto tega želim čim več neodvisnih medijev, ki ustvarjajo program za objektivno informiranost občinstva in ne po nareku političnih strank ali drugih lobijev, čemur smo žal prepogosto priče. Če pa bi se denimo v tak projekt združilo 11 slovenskih mestnih občin, potem bi to utegnili biti nekaj drugega: če bi vsaka občina dala podporo svojemu delu, bi naenkrat postali zanimivi za

širok krog gledalcev, hkrati pa bi občine dobile vpogled, kako se razvijajo, in bi tako nastala še kakšna nova dodana vrednost.

Tik pred pričetkom novega šolskega leta je bilo videti, da je Ljubljana eno samo gradbišče. Zadnjič sem ujel komentar, da je samo še Stuttgart večje mestno gradbišče. Pa vendar kljub nenehnim delom in zaporam promet nekako teče. Ste zadovoljni z razumevanjem občanov glede tega?

Izjemno. Moramo pa priznati, da smo v Ljubljani še vedno zelo navezani na svoje avtomobile: raziskave kažejo, da je od desetih vozil kar v devetih samo voznik brez sopotnikov. Ljubljančanke in Ljubljančani preprosto vidijo, da se na gradbiščih dela resno, da se dela intenzivno in vsak dan, to cenijo ter so zato pripravljeni spremeniti svoje siceršnje poti ter se prilagoditi. Po vseh analizah in primerjavah Ljubljana ni mesto, kjer bi bila prometna gneča pretirana. Ko je bil denimo konec avgusta zaprt tunel pod Ljubljanskim gradom, mimo katerega se tudi sam vsakodnevno vozim, me je bilo resnično strah, kaj bo to pomenilo za promet. A ni bilo nobenega prometnega kolapsa. Kar pomeni, da je sodelovanje redarjev s policijo dobro, da dela in zapore pametno načrtujemo in da so meščanke in meščani dobro seznanjeni s stanjem na cestah.

Občanke in občani imajo pri vas odprta vrata, po novem celo večkrat mesečno. Od leta 2007 do danes ste jih osebno sprejeli preko 26.000, na vas pa se obračajo s takšnimi ali drugačnimi problemi. Katera njihova vprašanja vam najbolj zlezejo pod kožo?

Dnevi odprtih vrat so zame vse prej kot enostavna izkušnja, vendar je obenem ta neposredni stik z občankami in občani neprecenljiv, saj zagotavlja realno informacijo predvsem o tistih zadevah, ki jih ljudje potrebujejo. Največ vprašanj zadeva stanovanja, vrtce, zaposlitve, socialne pomoči, pa zemljišča, skratka, veliko je različnih tem. Vsa vprašanja, ki jih postavijo občani, pregledamo s sodelavkami in sodelavci mestne uprave in poskušamo najti rešitev, če je le v naši moči. Če pa so želje neupravičene in jih ni možno realizirati, rečem tudi ne.

Česa se lahko v vašem morebitnem novem mandatu občanke in občani Ljubljane najbolj veselijo? Kaj je tisto, kar bo vzpostavilo pozitivno razliko, zaradi česar bodo še bolj ponosni, da živijo v Zeleni prestolnici Evrope?

320 cest bo v celoti prenovljenih z vso potrebno infrastrukturo, vključno s kolesarskimi stezami in zelenimi površinami ob njih. Načrtovane investicije v kulturo sem omenil: Galerija Cukrarna, Center Rog in Baragovo semenišče. Športni objekti: bazen Ilirija, nov bazen Vevče, Teniški center v Tomačevem ter Atletski stadion v Šiški. Celovita prenova OŠ Riharda Jakopiča, OŠ Vrhovci in OŠ Miška Kranjca ter novogradnja vrtca Trnovo. Zdravstvo: dodatni prostori za ZD Metelkova, Bežigrad, Jarše in Rakovnik. Pa seveda sistematična gradnja novih mladinskih centrov, prostorov za Malo ulico in dnevnih centrov za starejše povsod tam, kjer se bodo gradili novi centri četrtnih skupnosti – v ospredju so investicije v ČS Golovec, Rudnik, Šmartno ter Fužine. Že prej sem navedel osrednjo tržnico in Plečnikov stadion, kot projekta, ki se preprosto morata premakniti z mrtve točke. Veliko spremembo lahko pričakuje tudi tržnica Moste z novo garažno hišo in še bi lahko našteval. Predvsem pa me veseli, da se izredno povečuje interes zasebnih vlagateljev, od Ikee, trgovskega dela Stožic, Mercator bo gradil logistični center na Letališki, Lidl bo gradil na Zaloški. Napovedujeta se dva nova hotela ob Slovenski cesti – Zlatarne Celje in Šumi – prepričan sem, da se bo nadaljevala gradnja na območju Tobačne, investicija v džamijo je spet stekla, saj imajo investitorji zagotovljena sredstva, v prenovi bo šel hotel Bellevue, nova stanovanja in tako naprej. Vse to pomeni, da se naša Vizija 2025 uresničuje celo nekaj let prej in s precej več projekti, kot smo upali. Predvsem pa bomo ostali strpni in odprti mesto in še naprej živeli slogan – Živimo skupaj in spoštujemo vse razlikosti!

Z energetskimi prenovami stavb bomo ohranili 150.000 dreves

Alenka Loose

Foto: Nik Rovar

Kopališče Tivoli je eden od zadnjih energetsko prenovljenih objektov. Prenova je obsegala ovoj stavbe, zamenjavo fasade, kovinske konstrukcije in steklenih delov ter zamenjavo vseh klimatskih naprav, toplotne postaje in razsvetljave.

Na področju učinkovite rabe energije že od leta 2013 izvajamo energetske prenove stavb v lasti Mestne občine Ljubljana. Sprva smo energetske prenove objektov izvajali prek javnih razpisov in izkoriščali vse razpoložljive finančne spodbude. Danes pa prenove v čedalje večjem obsegu izvajamo po modelu javno-zasebnega partnerstva po načelu energetskega pogodbenišтва.

V letu 2017 smo tako s konzorcijem družb Petrol, d. d., in Resalta, d. o. o., podpisali koncesijske pogodbe za energetsko prenovo 48 javnih stavb v lasti Mestne občine Ljubljana. Med njimi so kulturni objekti, zdravstvene ustanove, vzgojno-izobraževalne ustanove, športni objekti ter objekti mestne uprave. S prenovami, ki smo jih zaključili v letu 2018, bomo znatno zmanjšali porabo energije v objektih.

Po načelu javno-zasebnega partnerstva – energetskega pogodbenišтва (projekt Energetska obnova Ljubljane – EOL) smo celovito prenovili 25 objektov, za katere smo pridobili tudi kohezijska sredstva (40 % financiranja, pri čemer je 51 % prevzel zasebni partner in 9 % MOL).

Pri celovito obnovljenih objektih bomo prihranili 8.245.534 kWh ter znižali izpuste toplogrednih plinov za 2.956 ton CO₂. To

je vrednost, ki jo na leto vsrka 150 tisoč dreves ali 340 hektarjev gozda.

Na celovito obnovljenih objektih smo zagotovili 25 % energije iz obnovljivih virov, izvedli smo toplotno izolacijo, skladno s PURES. Z vgradnjo štirih toplotnih črpalk voda/voda prispevamo k povečanju deleža obnovljivih virov energije ter posledično znižanju emisij toplogrednih plinov. Vgradili smo tudi 4 toplotne črpalke zrak/voda ter na dveh objektih vzpostavili ogrevanje na lesno biomaso.

Po načelu energetskega pogodbenišтва smo delno prenovili 23 objektov. Delna prenova pomeni, da smo na objektih prenovili le tehnološke sisteme. V teh primerih je 51 % sredstev prispeval zasebni partner, udeležba Mestne občine Ljubljana je znašala 49 %.

40%

kohezijskih sredstev smo pridobili za celovito energetsko prenovo objektov.

8.245.534 kWh
prihranka

CO₂
(eq)

2.956 ton
manj izpustov

To je vrednost, ki jo na leto vsrka **150 tisoč dreves** ali **340 hektarjev gozda**.

EOL je največji projekt javno-zasebnega partnerstva po načelu energetskega pogodbenišтва v Evropi. Celotna naložba je vredna 14,9 milijona evrov.

Izvedene investicije

Osnovna šola narodnega heroja Maks Pečarja

Centralno kopališče Tivoli

Vrtec Vodmat, enota Bolgarska

Osnovna šola Jožeta Moškriča

Zdravstveni dom Ljubljana - Šiška

Osnovna šola Oskarja Kovačiča – stara šola

Osnovna šola Božidarja Jakca

Osnovna šola Ketteja in Murna

Mestna uprava MOL, Adamič-Lundrovo nabrežje

Mestna uprava MOL, Poljanska

Zdravstveni dom Ljubljana - Moste-Polje

Osnovna šola Sostro, podružnica Janče z vrtcem

Športni park Rudnik – Strelišče

Vrtec Kolezija, enota Kolezija

Mestna knjižnica Ljubljana, Knjižnica Bežigrad

Osnovna šola Nove Jarše

Vrtec Najdihojca, enota Čenča

Vrtec Otona Župančiča, enota Ringaraja

Vrtec Vodmat, enota Klinični center

Zdravstveni dom Ljubljana - Moste-Polje, PE Polje

Osnovna šola Vič – stara šola

Vrtec Zelena jama, enota Zelena jama

Vrtec Pedenjped, enota Zalog

Osnovna šola Bežigrad

Mednarodni grafični likovni center

Osnovna šola Franceta Bevka

Osnovna šola Savsko naselje

Osnovna šola Kolezija

Osnovna šola Sostro

Osnovna šola Danile Kumar

Športni park Kodeljevo – Dvorana

Mestna uprava MOL, Proletarska

Vrtec Hansa Christiana Andersena, enota Lastovica

Vrtec Jelka, enota Jelka

Osnovna šola Polje

Mestna galerija Ljubljana

Osnovna šola Dravlje

Zdravstveni dom Ljubljana - Vič, PE Rudnik

Osnovna šola Sostro, podružnica Besnica

Osnovna šola Sostro, podružnica Prežganje

Osnovna šola Šmartno pod Šmarno goro

Mestna uprava MOL, Trg mladinskih delovnih brigad

Vrtec Otona Župančiča, enota Mehurčki

Hala Tivoli

Zdravstveni dom Ljubljana - Center

Zdravstveni dom Ljubljana - Šentvid

Najmlajši meščani

Vesna Korent, vodja Odseka za predšolsko vzgojo

Foto: Miha Fras

Najsodobnejši vrtec v Ljubljani in daleč naokoli je Vrtec Pedenjped v Kašlju, enota Pedenjcarstvo, ki je svoja vrata odprl v letu 2018.

Ljubljanski vrtci so med najbolj kakovostnimi v Evropi

V preteklih letih smo se soočali z nenehno rastjo potreb po prostih mestih v vrtcih, predvsem za otroke od enega do treh let, saj se poleg višje rodnosti povečuje tako število priseljencev kot dnevne migracije. V zadnjih 12 letih smo demografskim premikom posvetili veliko skrb in z obsežnimi investicijami

povečali prostorske zmogljivosti v vrtcih.

V šolskem letu 2018/19 deluje 23 javnih vrtcev v 105 objektih, s 785 oddelki, v katere je vključenih 13.582 otrok. Z novogradnjami, rekonstrukcijami in adaptacijami smo od leta 2007 vzpostavili 2.641 dodatnih prostih mest oziroma kapacitete povečali za 104 nove oddelke v vrtcih.

Tabela 1: Število vrtcev, otrok in oddelkov v vrtcih MOL v obdobju od leta 2006 do leta 2018 (podatki so vezani na šolsko leto, vir: OPVI MOL)

		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
JAVNI VRTCI	ŠTEVILO VRTCEV	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23
	ŠTEVILO VKLJUČENIH OTROK	10.554	10.941	11.639	11.967	12.186	12.708	12.775	13.369	13.421	13.475	13.529	13.529	13.582
	ŠTEVILO OTROK IZ MOL	8.848	9.192	10.082	10.699	11.202	11.891	12.173	12.663	12.704	12.715	12.790	12.790	12.858
	ŠTEVILO OTROK IZ DRUGIH OBČIN	1.706	1.749	1.557	1.268	984	817	602	706	717	760	739	739	724
	ŠTEVILO ODELKOV	687	687	725	735	758	768	770	771	773	778	779	779	785
ZASEBNI VRTCI	ŠTEVILO VRTCEV	5	5	7	7	8	11	12	17	23	24	26	26	26
	ŠTEVILO OTROK IZ MOL	130	136	144	167	189	252	344	396	500	599	750	750	775

v ljubljanskih vrtcih

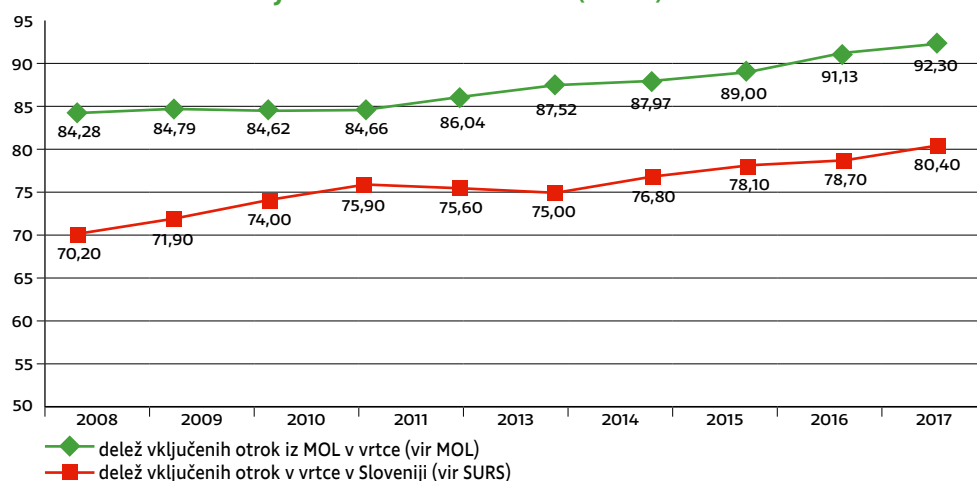

V letih 2013 do 2018 smo izvedli energetske sanacije 27 objektov vrtcev na območju Mestne občine Ljubljana.

Večji projekti v letu 2018:

- Vrtec Pedenjped, nova enota Pedenjcarstvo z 8 oddelki – investicijo sofinancirala MIZŠ in Eko sklad;
- sanacija notranjih prostorov Vrtca Zelena jama, enota Vrba;
- dokončanje celovite sanacije Vrtca Najdihojca, enota Čenča;
- dokončanje celovite sanacije Vrtca Otona Župančiča, enota Mehurčki;
- sanacija notranjih prostorov Viški vrtci, enota Jamova;
- odkup zemljišča in ureditev igrišča za potrebe Vrtca Galjevica, enota Jurček;
- energetska sanacija Vrtca Vodmat, enota Vodmat;
- energetska sanacija Vrtca Mladi rod, enota Čira čara.

Delež vključenosti otrok v vrtce (SURs) 2008–2017

Zgornji graf prikazuje deleža vključenosti otrok v vrtce v MOL in Sloveniji od 2008 do 2017. Graf prikazuje, da je delež vključenosti otrok iz MOL v vrtce v navedenem obdobju visoko nad državnim povprečjem, ob dejstvu, da so mednje vključeni tudi ljubljanski otroci. Hkrati pa je razvidno, da je vsakoletni delež vključenosti otrok iz MOL v obdobju 2008 do 2017 vseskozi naraščal.

Marija Fabčič, vodja Oddelka za predšolsko vzgojo in izobraževanje, Mestna občina Ljubljana

Od leta 2007 intenzivno razvijamo in širimo kakovostno mrežo javnih vrtcev. V tem obdobju smo vsakodnevno tesno sodelovali z vrtci, da bi omogočili čim večjo kakovost programov in pogoje zanje. Ljubljana v vrtce vloga visoka

finančna sredstva, samo v letošnjem mestnem proračunu je za vzgojo in izobraževanje namenjenih preko 114 milijonov evrov, od tega za investicije preko 47 milijonov evrov. Naši vrtci v slovenski in mednarodni strokovni

javnosti veljajo za izredno kakovostne. Da je res tako, vsako leto potrjujejo starši, ko nam zaupajo vse več svojih otrok: v letu 2018 smo dosegli izjemno 92,3-odstotno vključenost predšolskih otrok v vrtce, kar nas uvršča v evropski vrh.

Nada Verbič, ravnateljica
Vrtca Jelka

»Vrtec Jelka je aktivno vključen v okolje, v katerem deluje, in veseli smo, da je naše mesto tako prijetno za življenje in delo. Vrsto let smo vpeti tudi v mednarodne projekte, s katerimi pridobivamo nova znanja. Naši otroci obiskujejo različne prireditve, muzeje in predstave, ki se odvijajo v Mestni občini Ljubljana, in se vključujejo v različne aktivnosti in projekte našega mesta. Že septembra smo se pridružili Evropskemu tednu mobilnosti ter čistilni akciji. Odlično sodelujemo tudi s Policijsko postajo, Mestnim redarstvom Ljubljana ter Gasilsko brigado Bežigrad, ki jo otroci obiščejo večkrat na leto.«

Marjana Zupančič,
ravnateljica Vrtca Pedenjped

»Maja smo odprli dolgo pričakovano enoto Vrtca Pedenjped, ki smo jo poimenovali Pedenjcarstvo. Stavba s krožno obliko vzgojiteljem omogoča ustvarjalno načrtovanje in oblikovanje spodbudnega učnega okolja. Igralnice lahko nudijo zasebnost posameznim skupinam, notranji hodnik možnost izvajanja skupnih dejavnosti, sodelovanja in povezovanja otrok ter vseh zaposlenih. Večnamenski prostor je opremljen kot telovadnica in je poleg izvajanja gibalnih dejavnosti namenjen druženju, nastopom, srečanju s starši pa tudi izobraževanju zaposlenih.

V Pedenjcarstvu je prostor našel tudi specializiran oddelek za otroke z avtizmom. Otroci in vzgojitelji tega oddelka se povezujejo z ostalimi oddelki vrtca preko različnih dopoldanskih in popoldanskih dejavnosti. Vrtec navdušuje vse, ki tam preživljajo dneve, male in velike Pedenjcarje. Energija in navdušenje se razbereta iz njihovega delovanja in sproščenosti, ki jo lahko zaznajo tudi tisti, ki naš novi vrtec obiščejo. Torej, vabljeni na obisk.«

Foto: Miran Kambič

Zunanji prostor Vrtca Jarše, enota Rožle, zaznamujeta atrij in sodobno igrišče.

Skrb za otroke s posebnimi potrebami

Ljubljana poskuša vključevanje otrok s posebnimi potrebami utemeljiti kot sodobno obliko vzgoje in izobraževanja, ki naj postane vsakdanja in »normalna« do te mere, da ne bo več veljala za vzgojo vključevanja, temveč za življenje *brez izključevanja*. Otroci s posebnimi potrebami so v rednih oddelkih naših vrtcev deležni dodatne strokovne pomoči ali pa so vključeni v razvojne oddelke vrtca, ki izvajajo prilagojen program predšolske vzgoje. V javnih vrtcih je 11 razvojnih oddelkov, v katerih je trenutno

60 otrok s posebnimi potrebami, v rednih oddelkih pa je 442 otrok, ki imajo še dodatno strokovno pomoč mobilne službe specialnih pedagogov in drugih strokovnjakov.

Kot prva občina v Sloveniji ponujamo v javni mreži vrtcev, in sicer v enoti Pedenjcarstvo Vrtca Pedenjped, specializiran program za otroke z avtizmom. S tem pripomoremo k strokovnemu razvoju specializiranih vzgojno-izobraževalnih pristopov znotraj nacionalnega kurikula ter promociji pozitivnega odnosa in zagotavljanja ustreznih pogojev ranljivim skupinam otrok.

Barbara Novinec, ravnateljica Vrtca Galjevica

»V današnjih časih lahko dobro razumemo misel, da vzgoja ni priprava za življenje; vzgoja je življenje. Delovati v dobro otroka pomeni poznati njegove potrebe, razumeti njegovo vedenje in pomagati razvijati njegove sposobnosti. Prijaznost, spoštovanje in prijateljstvo so vrednote, ki jih moramo začutiti in živeti, le tako se bodo lahko odsevale v tistih, ki nas obdajajo, predvsem v otrocih, ki vedoželjno

vpijajo vse okoli sebe. Odprta in varna vzgojno-izobraževalna učna okolja, visoka stopnja osebne in profesionalne zavzetosti ter močna podpora Mestne občine Ljubljana, ki je prepoznala pomen infrastrukturnega razvoja predšolske vzgoje in spodbuja tudi področje nadstandardnih programov v vrtcih, so ustvarili pogoje za mednarodno prepoznavnost kakovosti bivanja v Ljubljani in Sloveniji.«

Projekti za boljšo kakovost življenja v mestu

Živa Čebulj

Ljubljana se živahno razvija na vseh področjih. Ob številnih prenovah cestne infrastrukture, investicijah v šole in vrtce, urejanju parkovnih površin in otroških igrišč, ob vseh zelenih pridobitvah, povezanih z nazivom Ljubljana Zelena prestolnica Evrope 2016, novih nepridobitnih stanovanjih, prostorih za starejše in mlade, vlaganjih v zdravstveno infrastrukturo, obnovah kulturne dediščine, Muzeju lutk na Ljubljanskem gradu in drugih je bila naloga, izpostaviti pridobitve, ki v zadnjih petih letih še posebej izstopajo, izjemno zahtevna.

Foto: Dunja Wedam

Švicarija, nov ustvarjalni center sredi Tivolija, nudi odlične delovne in bivalne ateljeje domačim umetnikom ter rezidenčne prostore za mednarodne ustvarjalce, z gostinsko ponudbo in javnim program pa postaja živahen družabni prostor.

Foto: Nik Rovar

Slovenska in Gosposvetska cesta ter Dalmatinova ulica so dobile povsem novo podobo. Kot glavne prometne žile v središču mesta uvajajo drugačno prometno kulturo, ki temelji na enakopravnosti vseh udeležencev v prometu.

Foto: Miha Fras

Art Center. Domovanje Pionirskega doma na Komenskega ulici je s temeljito prenovo dobilo nov zagon za še več otroške ustvarjalnosti.

Foto: Domen Pal

Center Zalog. Zalog je s povsem novim objektom doživel temeljito preobrazbo z novimi prostori za knjižnico, glasbeno šolo, s prostori Četrtna skupnosti Polje, dnevnim centrom za starejše in sodobno dvorano.

Foto: Miha Fras

Gimnastični center Ljubljana je zapolnil praznino športne infrastrukture in je danes zapolnjen do zadnjega kotička. Že sedaj se lahko veselimo razvoja gimnastičnih športov, ki so vse od leta 1970 čakali na sodobne prostore za vadbo.

Foto: Andrej Peunik

Plečnikova hiša je s prenovo in novimi programi ponudila edinstven vpogled v dom znamenitega arhitekta Jožeta Plečnika.

Foto: Dunja Wedam

Gallusovo, Cankarjevo in Petkovškovo nabrežje. Trojica prenovljenih nabrežij Ljubljane je še poudarila lepoto Ljubljane in središču mesta vdahnila novo dušo.

Foto: Dunja Wedam

Šmartinski park je danes zelen in miren prostor za oddih meščank in meščanov. No, razen na enem najmodernejših otroških igrišč daleč naokoli, kjer otroškega vrveža in smeja ne manjka.

Foto: arhiv RCERO

Regijski center za ravnanje z odpadki (RCERO) je največji projekt s področja okolja v državi in s sodobnim tehnologijami kar najbolj zeleno skrbi za predelavo odpadkov iz tretjine Slovenije.

Foto: Dunja Wedam

Kopalnice Kolesija. Najljubša nova zgradba na Viču mi je prenovljeno kopalnišče Kolesija, najboljšje možno nadomestilo za morje v našem mestu. (Danilo Šarič, predsednik ČS Vič, Lista Zorana Jankovića)

Foto: Dunja Wedam

Mala ulica, edinstven družinski center v Sloveniji, v katerem se dobro počutijo mamice, ki želijo aktivno preživljati svoj čas z dojenčki, bodoče mame, ki želijo biti na svojo vlogo dobro pripravljene, ter malčki in otroci, ki potrebujejo igro in druženje s sovrstniki.

Če želimo imeti živahen kino, ga moramo vedno znova izumljati

Pogovor s Petro Slatinšek in Koenom Van Daelom

dr. Uroš Grilc

Foto: Domen Pal

Kinodvorov Letni kino na Kongresnem trgu

Desetletje delovanja mestnega kina je priložnost, da strnjeno ovrednotimo sledi, ki jih je Kinodvor v tem času zapustil v mestni kulturi, pa tudi v širšem siceršnjem utripu Ljubljane. Naša sogovornika sta Petra Slatinšek, vodja programa Kinobalona, filmske vzgoje in mladih občinstev, ter pomočnik direktorice za program Koen Van Daele. Oba sta od samega začetka del vodstvene ekipe, ki je Ljubljano postavila na zemljevid prepoznavnih mest filmske kulture.

Ob občudovanju vsakokratnih letnih rezultatov smo se vedno znova prepričevali, da takšnega izboljšanja rezultatov naslednje leto ne moremo pričakovati. A se je zgodba ponovila in rezultati so bili še boljši. Kako je Kinodvoru uspelo, da vedno znova prepriča tako obiskovalce kot tudi filmsko stroko?

Koen: V prvih štirih letih je bila letna rast občinstva resnično izjemna: od 64.000 obiskovalcev v letu 2009 smo dosegli več kot 121.000 izdanih vstopnic v letu 2012. Toda v zadnjih šestih letih so se številke bolj ali manj ustalile. Kar ne pomeni, da dodatna rast obiska ni možna. Dosegli pa smo zgornjo mejo tega, kar lahko ponudi obstoječa lokacija na Kolodvorski ulici. Več obiskovalcev lahko sprejmemo le še v mestnem minipleksu, za katerega upamo, da bo odprl svoja vrata v letu 2022.

Petra: Kakovosten izbor in kakovostna predstavitev filmov sta zgradila zaupanje med kinom in občinstvom. S starši, otroki in učitelji gradimo dolgotrajen odnos. Učitelje vključujemo v redne dogodke, hkrati pa zanje organiziramo strokovna srečanja in mednarodne konference. Ključna so tudi partnerska povezovanja s stroko in drugimi ustanovami doma in v tujini.

Koen: Poleg kakovosti je pomemben sestavni del našega programa tudi raznolikost. Nagovarjamo zelo raznolika občinstva, od mladih do upokoјencev, in vse obravnavamo z enakim spoštovanjem. To ni enostavno znotraj obstoječih omejitev. Kar je privlačno mladim družinam, ni nujno zanimivo mladostnikom. Ne gre le zato, da se trudimo, da bi se v Kinodvoru dobro počutile različne generacije, temveč ob tem nagovarjamo ljudi z zelo raznolikimi interesi, okusi in razumevanjem filma.

Pred desetimi leti, ob ustanovitvi javnega zavoda Kinodvor, so bili cilji – za tisti čas – ambiciozni: doseči najmanj 50.000 obiskovalcev letno in postati središče filmske kulture v mestu. A kmalu se je pokazalo, da so cilji realni, še več, Kinodvor je oral ledino pri kinoprojekcijah na prostem, ki jih danes v Sloveniji srečamo na vsakem koraku.

Koen: Če želimo imeti živahen kino, ga moramo vedno znova izumljati. Rutina je naš sovražnik. Vsaka projekcija mora biti izjemna. Ves čas se moramo zavedati, da je med obiskovalci vsakič kdo, ki je pri nas prvič, in želimo mu ponuditi posebno prvo srečanje s kinom. Občinstva ne smemo jemati kot nekaj samoumevnega. Ves čas iščemo nove poti, da bi privabili nova občinstva. Naše projekcije na prostem, tako na Ljubljanskem gradu kot na Kongresnem trgu, so dober primer tega, kako želimo tistim, ki morda

Kinodvor 10:

Zgodba o Kinodvoru

Nina Peče Grilc, direktorica Kinodvora

Zgodba tega mestnega kina se začne v času, ko je marsikateri kinematograf ne le v Sloveniji, ampak tudi v Evropi, resno razmišljal o svojem obstoju. Kino je izgubil velik del občinstva, ki ga veliki kinocentri niso nagovarjali. Prvi spomin na kino za najmlajše pa je postal neločljivo povezan s ponudbo nakupovalnih središč, pokovko in filmi, ki se – podobno kot vse drugo – vrtijo bliskovito.

Umetniški Kinodvor je takrat pod okriljem Slovenske kinoteke napajal filmski umetnosti zapriseženo in predano publiko. Toda spremembe v Kinoteki so pripeljale do nenadnega zaprtja art kina in filmska kultura je zapustila urbano mestno središče. Takrat je mesto naredilo drzen korak, ki mu ga danes zavida marsikateri svetovna prestolnica. Mestna občina Ljubljana je (p)odprla prostor, v katerem živi filmska umetnost in se razvija filmska kultura. Javni zavod, ki skrbi predvsem za prikazovanje kakovostne in zahtevnejše filmske produkcije, je imel tako že ob ustanovitvi zelo široko poslanstvo, povezano s programi filmske in kulturne vzgoje, mreženjem vseh akterjev na področju filma v Sloveniji in razvojem kulturno-turistične ponudbe glavnega mesta. Oktobra 2008 je svoja spomeniško zaščitena vrata odprl Mestni kino Kinodvor. Vizija filmskega središča, ki naj film postavi v center družbeno-kulturnega dogajanja, pa je odprla vrata raznolikemu programskemu spektru in gledalcem vseh generacij. Prva leta mestnega kina je zaznamovala digitalna prenova kinematografov, ki so se morali tehnološko opremiti za novo obdobje. Ves svet je iskal načine, kako zagotoviti investicije, ki so kinematografom nalagale velik izziv. Kakšna je prihodnost kina? Kakšna je vizija atraktivnega kina z dodano vrednostjo, ki bo ljudi prepričala, da namesto domačega naslonjača izberejo kino? Kinodvor je nič manj smelo kot sorodni kini v mednarodni mreži to vizijo naslonil na idejo »event cinema«, torej idejo o živahnem kinu in kinodruženju, kjer je ogled filma pospremljen z različnimi dogodki ali pa je že sam ogled velik dogodek. Kinodvor je šel še korak dlje in razvil koncept

»več kot kino«, ki ima danes vse več evropskih posnemovalcev. Vsak prostor mestnega kina ima svojo vlogo pri izgradnji filmske kulture, pa naj bo to filmska galerija v hodnikih med dvoranami, specializirana filmska knjigarna ali filmska kavarna, ki je postala živahno kulturno in družabno središče, a tudi prostor filmske refleksije in strokovnih srečevanj. Sledi delovanja mestnega kina in razvoja filmske kulture so danes opazne: revitalizacija in digitizacija nacionalne mreže mestnih kinematografov in oblikovanje nacionalne strategije za področje filmske vzgoje. Kinodvor je v tem času podvojil število predvajanih filmov, število obiskovalcev in število zaposlenih v mestnem kinu. 10 let Kinodvora šteje več kot milijon obiskovalcev in dve pomembni priznanji: mednarodna nagrada Europa Cinemas za najboljši kino za mlada občinstva in priznanje gong ustvarjalnosti. Kot osrednja kulturna institucija za film je Kinodvor s številnimi partnerskimi sodelovanji sedmo umetnost postavil ob bok vsem drugim. Prav ti odlični rezultati nam pogled usmerjajo v prihodnost. V leto 2022, ko bosta Mestna občina Ljubljana in Kinodvor z novimi prostori v podhodu Ajdovščina lahko zagotovila tudi ustrezne in evropskim standardom primerljive pogoje za delovanje mestnega kina.

KINODVOR

31. 10. od 19. ure dalje
NOČ GROZLJIVK 11

Tudi letošnja noč čarovnic bo v Kinodvoru zaznamoval tradicionalni maraton grozljivk po izboru Marcela Štefančiča, jr., in v skoraj desetih urah z zadnjega dne oktobra na prvi dan novembra postregel s petimi poslasticami krvavega žanra!

niso redni obiskovalci Kinodvora, ponuditi nekaj nepozabnega.

Kako so se z leti ob Kinodvorovi zelo raznovrstni ponudbi kakovostnih filmov spreminjala pričakovanja občinstva?

Petra: Pred ustanovitvijo Kinobalona pred desetimi leti v kinematografih ni bilo rednega predvajanja kakovostne evropske in svetovne filmske produkcije za otroke. Danes so ti filmi na rednem sporedu Kinodvora in v drugih kinematografih Art kino mreže Slovenije. Ne le, da obstajajo in so na voljo, temveč jih lahko starši in učitelji vrednotijo, med njimi celo izbirajo glede na starostno stopnjo otroka, glede na teme, ki jih želijo otroku predstaviti. Učitelji po desetih letih prakse pričakujejo strokovno svetovanje ob izbiri, premišljen uvod pred filmom, dodatna gradiva, celo pogovor – vseh teh praks pa pred Kinobalonom v samostojni Sloveniji ni bilo redno na voljo.

Koen: O občinstvih vedno razmišljamo v množini, ne v ednini. Tudi njihovih pričakovanj je posledično več vrst. Nekateri si v našem programu želijo več žanrskega filma, drugi pogrešajo azijsko kinematografijo. Čudovito je videti, kako postajajo občinstva vedno bolj zahtevna. Kar kaže, da nam je v zadnjih letih uspelo zvišati standard. Če med njimi poiščemo skupni imenovalac, mislim, da vsak obiskovalec Kinodvora pričakuje nekaj več kot le zabavo. Pričakuje kakovost na vseh nivojih: kakovost filma, projekcije, dogodka, postrežbe, spremljave, vzdušja ...

Filmska vzgoja in razvoj novih občinstev je tisti del programa, ki je Kinodvoru prinesel mednarodno prepoznavnost in številna priznanja. A za tem se skrivata premišljen izbor programa za otroke in sistematično delo s šolami. Zakaj je tako pomembno, da otroku danes omogočamo izkušnjo kina?

Petra: Odhod v kino je za otroka dogodek, je kot praznovanje in priložnost za druženje z družino in vrstniki. Gledanje premišljeno izbranega filma v posvečenem prostoru, v kakovostnih tehničnih pogojih je lahko intenzivna izkušnja, ki pomembno vpliva na doživljanje in razumevanje filma, družbe, otrokovih čustev. V šolskem programu imamo v kinu tudi priložnost pogovora po filmu, izmenjava mnenj med otroki pa je pomemben cilj filmske vzgoje.

Kaj je ključni izziv naslednje desetletke Kinodvora in mestne filmske kulture?

Petra: Izziv za prihodnost je ohranjanje kakovostne izvedbe programa in krepitev dostopnosti programa, da bo kakovostne filmske vzgoje deležnih čim več otrok in mladih. Prav tako želimo razvijati programe za specifične starostne in socialne skupine obiskovalcev. Novembra 2018 začnemo novi evropski projekt Cinemini Europe, ki bo omogočil nadaljnji razvoj programov filmske vzgoje za predšolske otroke v šolskem programu ter v programu *Prvič v kino*.

Koen: Brez dvoma, odprtje mestnega minipleksa leta 2022.

Kinodvor v letu 2017

- Na 1973 projekcijah smo gostili 119.432 obiskovalcev, od tega 14.979 na Filmu pod zvezdami in 5400 na Letnem kinu na Kongresnem trgu. Kinobalon je obiskalo 37.309 obiskovalcev.
- 🌐 www.kinodvor.org

Verjemite mi, imamo še kaj povedati!

Pogovor z direktorjem Kina Šiška Simonom Kardumom

dr. Uroš Grilc, foto: Aleš Rosa

Ekipa Kina Šiška na urbanem kolesarjenju z unikatnimi kolesi ob Evropskem tednu mobilnosti

Kino Šiška je kino, ki ni kino. Je predvsem vrhunsko prizorišče za glasbo, uprizoritve, intermedijo pa tudi razstave. No, tudi kakšen film se občasno odvrti v njem. Je prizorišče, ki ga danes pozna ne le vsa Ljubljana in Slovenija, temveč ga ceni tudi tujina. Simon Kardum je prvo ime Kina Šiška od njegove ustanovitve. Z njim smo se pogovarjali o razvoju in izzivih te kulturne institucije, ki to jesen praznuje deset let delovanja.

Drugačnost Kina Šiška je v primerjavi z večino drugih kulturnih institucij opazna že na prvi pogled: hiša je polna že dopoldne, ne le v času koncertov. Uspelo vam je ustvariti novo družabno središče, ki diha z okolico in ji daje utrip.

Res je, Šiška ni drugačna le po vsebini in projektni organizaciji dela. Drugačna je tudi zaradi široke odprtosti in razumevanja javnega prostora kot prostora vključevanja. Je srečevališče, kjer se pretaka svobodna misel, in je

tudi prizorišče, ki je postalo valilnica ustvarjalnosti. To je bil od vsega začetka tudi naš cilj. Uresničili smo ga nepričakovano hitro po odprtju septembra 2009. In ja, sosedje so, hočeš nočeš – najboljši. Naša kavarna pa tudi.

Čas ustanovitve Kina Šiška je bil naporen. Ne le zaradi zahtevne investicije in nato res bogatega tehničnega opremljanja prostora, temveč tudi z vidika bodočega programskega profiliranja. Kako danes gledate na vizijo delovanja

izpred desetih let in trenutno programsko realnostjo Kina Šiška?

Na začetku je bilo naporno, ne le zaradi dvomov, ali bo zgodba uspela. Našli so se taki, ki so bili prepričani, da je lokacija preveč oddaljena od mesta. Pa taki, ki so bili prepričani, da gre le za še en izmislek potratnega župana. Pa taki, ki so v šiški videli le klošarje in narkomane. Celo taki, ki so v pojavitvi novega infrastrukturnega podviga videli konkurenčno nevarnost, češ: za nas bo odslej manj javnega denarja. Toda: demanti je bil neizprosen.

Je v Šiški še kaj odprtega? Je!

Jedrt Jež Furlan

V Kino Šiška hodimo po zaslugi dobre domače in mednarodne godbe, programa za sodobni ples CoFestival, festivala in konference MENT, galerije DobraVaga, koncertnega cikla Indeks, Špil lige, festivala stripa in filma, tedna mode ter novinarskih in strokovnih srečanj v dobri družbi.

Ali pa gremo tja samo na pijačo, sestanek, druženje. V Kinu Šiška je bilo lani 312 dogodkov, v lastni produkciji, koprodukciji z mnogimi različnimi organizacijami in posamezniki, če vštejem skupaj z dnevnimi obiski galerije, je bilo 159.005 obiskovalcev. Njegova vpetost v domače dogajanje se z leti odlično kosa z mednarodnimi povezavami. Kino Šiška je poseben tudi po tem, da je vseh devet zaposlenih vezanih na mandat direktorja.

Os programa je glasba in žanrska raznolikost. Preprosto. V Kinu Šiška se vedno najde prostor za projekte, ki se sicer ne bi zgodili. Čudovito čudnih prekaljenih in novih obrazov in manir. Pogumni, znani, ne preverjeni ali vsi drugačni in vsi dobrodošli. Prostor, ki zmore hitro in *in medias res* odreagirati z debatami na akutne teme. Živa, živahna institucija je sprožila kar nekaj negodovanja ob uvedbi kulturnega evra. Vsi, tudi novinarji, ki so navajeni na brezplačne vstopnice, prispevajo obvezen »prostovoljni« prispevek. S katerim potem financirajo umetniške projekte, kar je nergače utišalo. Skratka, v Kinu Šiška se dogaja, delajo in so odprti. Po uradnem urniku in za dobre projekte.

Javni zavod Center urbane kulture Kino Šiška, kot ga poznamo danes, je bil ustanovljen na seji Mestnega sveta MOL 4. februarja 2008. Stavbo je bilo treba obnoviti, posodobiti. Anja Planinšek in Nena Gabrovec sta za prenovalo leta 2010 dobili nagrado zlati svinčnik, ki jo podeljuje Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije (ZAPS). Sodeč po strateškem planu se bo raznolikost nadaljevala, obetajo še več podpore domačim in tujim glasbenikom, plesu bodo vrnili prostor pod avdiovizualnim svodom, spletni se tesneji preplet teorije in prakse s predavanji, simpoziji, dialoškim pristopom, dokumentiranjem zgodovine in sedanjosti, s še več stripa, vizualnih del, vzgoje za umetnost. »Umetniška dela so tisto, kar šteje,« je zapisal Claude Lévi-Strauss. »Nosijo dokaze, da se je skozi stoletja nekaj res zgodilo,« so zapisali v strateški načrt. Za pametno hišo – za ljudi, ki tam delajo vrhunski program, ki v uradnih dokumentih citirajo referenčnega misleca in ki to, kar citirajo, tudi delajo – se ni treba bati. *No pasaran, Kino Šiška.*

Šiška je postala mednarodno prepoznavna, težav s pritožbami ali kriminaliteto nimamo, naše storitve so zaradi profesionalcev, moje ožje ekipe in četice zunanjih sodelavcev in servisov, nadstandardne, mediji, publika in podporniki nas imajo radi, prejemamo nagrade, in verjemite mi, imamo še kaj povedati!

Kot ste že omenili, smo v tem našem prostoru navajeni, da zasejemo veliko dvomov in strahov, še preden se zgodba začne: nevladne organizacije so se, denimo, bale, da bodo sredstva za Kino Šiška šla na račun njihovega financiranja. Ne le, da se to ni zgodilo, brez Kina Šiška nevladni sektor danes v Mestni občini Ljubljana ne bi bil to, kar je. Se motim?

Ne, ne motite se. Nasprotno, Ljubljana ni zniževala sredstev za »neodvisne producente«, temveč jih iz leta v leto povečuje, skoraj polovico našega obsežnega programa pa nastaja v partnerstvih, pretežno z nevladnimi organizacijami. Brez zasebnih podpornikov si kljub temu takega programa ne bi mogli privoščiti. Tudi ne brez številnega občinstva, ki se zaveda, da nič ni zastoj, niti umetnost. O izjemnem kolektivu in vzornem svetu zavoda ne bom izgubljal besed. Smo pač kompatibilni in težave razrešujemo sproti.

Kino Šiška je zapolnil kronični manko glasbene ponudbe v Ljubljani, hkrati pa precej vlagate v razvoj mestne glasbene kulture. Na kaj ste z ekipo najbolj ponosni v tem desetletju delovanja?

Ob redni koncertni ponudbi je nekaj posebnega vsekakor sodelovanje v evropskih mrežah in projektih, ki so vsi zasnovani kot podpora mlajšim, inovativnim in še ne dovolj znanim izvajalcem. Naša najmočnejša dvakrat evropsko nagrajena blagovna znamka je mednarodni glasbeni in konferenčni festival MENT Ljubljana, skupaj z derivatom MENT platforma. Slednja skrbi za izvažanje slovenskih bendov na referenčne festivale v tujini. To je tisto nekaj, kar bi država morala institucionalizirati v obliki izvozne glasbene pisarne. Za zdaj pri izvažanju domačih glasbenih pa tudi drugih umetniških zvrsti capljamo za skoraj vsemi

evropskimi državami. Premoremo pa ogromne potencialne. Namig v to smer je bil sicer zapisan v zadnjem še veljavnem državnem strateškem dokumentu kulturne politike, ki ste ga kot predlagatelj spisali prav vi, a žal so vas nasledili ljudje, ki se na stvari niso razumeli najbolje. Da ne rečem, da niso razumeli ničesar. Na plodna tla je padla tudi zamisel o tekmovanju mladih di(v)jaških bendov z nazivom Špil liga. Čisto veselje, ta mularija.

Desetletnica bo prinesla zanimiv program, hkrati pa je tudi priložnost za premislek o prihodnjih izzivih. Kaj še lahko pričakujemo od Kina Šiška?

V naslednjih letih nas čakajo pomembni mednarodni izzivi in, upam, celovita ureditev Trga prekomorskih brigad s podzemnim parkiriščem in prenovljeno namembnostjo bivše občinske stavbe. Slednja bi morala po našem mnenju postati rezidenčno-ustvarjalni center.

Nekaj poudarkov iz programa 2018/19

- **glasbeni program:** 24. 10. Milko Lazar & Bojan Gorišek in Zagrebški kvartet saksofonov
- **uprizoritvene umetnosti:** Mednarodni festival sodobnega plesa – CoFestival (17. 11. in 23.–29. 11. 2018, različna prizorišča v Ljubljani)
- **vizualne umetnosti:** niz samostojnih razstav v Kinu Šiška, program galerije DobraVaga in festival Tinta
- **glasbeni program:** 20. 10. The Sonics, 26. 10. Sun Kil Moon, 20. 11. Anna Calvi in MENT Ljubljana od 30. januarja do 1. februarja 2019

🌐 www.kinosiska.si

Kino Šiška v zadnjih desetih letih

- preko 680.000 obiskovalk in obiskovalcev na več kot 2.300 dogodkih
- povezovanje z nevladnimi organizacijami in revitalizacija Trga prekomorskih brigad
- vzpostavitev Kulturnega evra
- evropski nagradi za najboljši klubski in najboljši manjši festival za MENT Ljubljana
- odprtje galerije DobraVaga
- organiziranje Mednarodnega festivala sodobnega plesa – CoFestival

70 let Glasbene šole Ljubljana Moste - Polje

Janja Hvala

Foto: Klemen Lajevec

Slavnostni koncert ob 70-letnici delovanja Glasbene šole Ljubljana Moste - Polje v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma

Med izobraževalnimi ustanovami v Ljubljani imajo posebno mesto tudi glasbene šole, ki imajo dolgo zgodovino. Glasbena šola Ljubljana Moste - Polje letos praznuje že 70. obletnico delovanja in v tem času so njeni učitelji in sodelavci številnim otrokom in mladostnikom predstavili veličasten svet glasbene umetnosti in jih popeljali na pot umetniškega ustvarjanja. S tem so jim dali izjemno popotnico ter osnovo za nadaljnje glasbeno izobraževanje ter izpolnitev njihovih sanj.

V hrupu današnjega časa je med vsemi zvoki, ki nas obdajajo, težko razločiti resnično pomembne. Skoraj 8000 otrok, ki so v našem glasbenem hramu odkrivali lepote in skrivnosti glasbene umetnosti, smo poskušali naučiti, da je učenje, še posebej učenje instrumenta, dolgotrajen proces; da je treba tako pri učenju kot tudi sicer v življenju vztrajati in se truditi za skupno stvar; da le strast do dela vodi k izjemnim dosežkom in sanje spreminja v uspeh. In da je uspeh tudi, ko kljub porazom ne izgubiš navdušenja, ampak vstaneš in poskušaš znova. Zato smo izjemno ponosni na številne uspehe, ki smo jih nanizali v vseh letih delovanja, saj je mnogo v Sloveniji in svetu prepoznavnih

glasbenih ustvarjalcev in poustvarjalcev prve učne korake naredilo prav v Glasbeni šoli Ljubljana Moste - Polje.

V jubilejnem letu praznujemo, a smo obenem zazrti v prihodnost. V posebno čast si štejemo prihajajoči koncert, ki bo **16. oktobra 2018 ob 19.30** v Slovenski filharmoniji. Učenci in učitelji Glasbene šole Ljubljana Moste - Polje bomo nastopili skupaj s Tapiola Youth Symphony Orchestra iz Finske.

Hvaležni smo, da lahko svoje plemenito poslanstvo delimo z ljudmi okoli sebe. Za vse nas pa si želimo, da bi uživali v svojem delu in ga še naprej opravljali s takim žarom.

www.gsmostepolje.si

KONCERT OB EVROPSKEM DNEVU BOJA PROTI TRGOVANJU Z LJUDMI

KONCERT OB DNEVU BOJA
PROTI TRGOVANJU Z LJUDMI

LUCKA KUHNÄ · ICE ON FIRE · SAUSAGES

19. 10. 2018 · KINO ŠIŠKA · 20:00 · PROST USTOP

REZERVACIJA BREZPLAČNIH VSTOPNIC NA INFO@DRUSTVO-KLJUC.SI

Kdaj: 19. 10. 2018

Kje: Kino Šiška, Katedrala

Prireditelj: Društvo Ključ & Prava zveza

Društvo Ključ nudi osebam z izkušnjo trgovanja z ljudmi več oblik pomoči: anonimno telefonsko svetovanje na 080 17 22, krizno namestitev za krajše in varno namestitev za daljše obdobje. V okviru Prave zveze vsako leto pripravimo vrsto aktivnosti, katerih namen je spodbujati udeležence k razmišljanju, da je nasilje stvar izbire, da je za nasilje vedno odgovoren povzročitelj in da se je mogoče nenasilnega vedenja naučiti. Z aktivnostmi naslavljamo tudi širšo javnost in tako prispevamo k manj nasilni družbi, opozarjamo na vedno nove oblike nasilja in kot partnerji v mreži skupaj ponujamo zelo veliko različnih oblik pomoči ljudem, ki se zaradi različnih oblik nasilja znajdejo v stiski.

Ena izmed aktivnosti je brezplačen koncert, kjer z glasbo opozorimo na eno hujših oblik nasilja in kršenja človekovih pravic: na trgovino z ljudmi. Vsako leto se na vabilo prijazno odzovejo glasbeniki, ki brez plačila nastopijo na našem odru. Letos k nam prihajajo: LUCKA KUHNÄ iz Waldorfske šole Ljubljana, kuhna, ki se ne boji spreminjati receptov in iz preprostih sestavin skuha odlično jed; ICE ON FIRE, mlada novomeška skupina, ki igra mešanico punkrocka, hardrocka, pussycora in melodike metala, ter SAUSAGES, ljubljanska rock'n'roll zasedba, ki je v več kot dveh desetletjih in pol neprekinjenega delovanja postala prepoznavna po energičnih nastopih.

Brezplačne vstopnice rezervirajte na info@drustvo-kljuc.si do 17. oktobra, prevzamete pa jih lahko na dan koncerta, od 19. ure dalje, na blagajni Kina Šiška.

Zebra Gre Na Luno

Knjigarna in trgovinica Zavoda za gluhe in naglušne Ljubljana v stari Ljubljani

Jedrt Jež Furlan

Foto: Miha Fras

Pridite v trgovinico Zebra Gre Na Luno na Stari trg.

V osrčju vse bolj obleganega starega dela mesta je trgovinica, ki že ob vstopu daje vtis, da ni še ena v nizu trgovin. Ko sem pred časom v zadnjem trenutku iskala darilo, sem, ne da bi vedela, kam vstopam, takoj opazila njeno drugačnost. Prostor je prijazen, nevpadljiv in daje občutek domače udobnosti. Predvsem pa miru. Niti sledu o potrošniški mrzlici.

Takoj sem opazila pisane volnene ogrlice s prijazno ceno. Razložili so mi, da so narejene po postopku polstenja volne, starem več tisoč let, ki ga še vedno uporabljajo nomadski azijski narodi. Takrat je v ozadju sedela skupina ljudi in gospa za prodajnim pultom mi je povedala, da imajo ravno delavnico o avtizmu. Začudena sem jo začela spraševati. Razložila mi je, da je to knjigarna in trgovinica Zavoda za gluhe in naglušne Ljubljana, kjer potekajo tudi strokovna predavanja, delavnice, tečaji in kdaj pa kdaj pouk za učence in dijake Zavoda za gluhe in naglušne. Vse, kar lahko pri njih kupite, je narejeno v Zavodu za gluhe in naglušne: v vrtcu, pri pouku, praktičnem pouku in v domu v prostem času to naredijo učenci, dijaki ali delavci zavoda. Ime trgovine in knjigarne je sestavljeno iz začetnih črk imena zavoda – ZGNL, hkrati vsebuje tudi namig na dolgo, če hočete, tudi pravljico pot.

Trgovinica in info točka

Tokrat sta naju s fotografom pričakala mag. Valerija Janhar Černivec, socialna pedagoginja, ki že trideset let dela na zavodu in vodi projekt Zebra Gre Na Luno. Ob njej je bil direktor zavoda Boris Černivec: »Sodelavci so predlagali, da bi za popularizacijo srednje šole posneli video o delu in uspehih naših dijakov. Razlika je očitna: takrat smo imeli 57 dijakov, to šolsko leto jih je 120. Zelo se trudimo, da je naša ustanova vredna zaupanja, vidna in dostopna.« Trgovinica je med drugim tudi info točka: hitro opravi s kakšno nevednostjo s področja obravnave posebnih potreb na področju komunikacije. Vsak lahko zavije vanjo, vpraša, se pozanima o delu, ki ga opravljajo, in potrebah, ki jih obravnavajo v zavodu. »Hkrati jim pokažemo, kaj znamo, zmoremo. V Zavodu za gluhe in naglušne je več kot 300 otrok v vrtcu, osnovni in srednji šoli. Imamo tudi dom.«

Direktor zavoda še ponosno predstavi opremo v prostoru in pove, da je tudi ta nastala v zavodu. »Zelo radi sodelujemo z arhitektko Marušo Zorec, ki zna stare prostore subtilno, lepo in praktično posodobiti.«

Izdelki z zgodbo

Med pogovorom nam je kavo, vodo in čokolado postregla dijakinja srednje šole, ki v knjigarni in trgovinici opravlja obvezno učno prakso: med našim pogovorom je šivala. »Hitra in spretna je, specialistka pri polstenju volne,« jo pohvali Valerija Janhar Černivec. Sprehodimo se po trgovini in kaže mi izdelke, ki so jih naredili dijaki v šoli ali na delavnicah v trgovinici. »Te žabe res niso popolne, so pa presunljivo lepe. Poglejte knjižico, ki jo je ilustriral avtist in naredil tudi prelom. Dijaki lahko v trgovinici ali za trgovinico opravijo do dve uri dela na teden in so za to plačani: če si tega želijo, če so v šoli pozitivno ocenjeni in če se starši s tem strinjajo, lahko to delo opravijo preko študentskega servisa. Tako si nabirajo reference, izkušnje, si zaslužijo za sladoled. Morda imajo podobne težave kot vsi ostali mladi, ki vstopajo na trg dela, toda nekateri naši dijaki in slušatelji so še malček bolj posebni. Nekateri se ne morejo vključiti v delo, hoditi vsak dan v službo.« V zavodu imajo izobraževalni program z enakovrednim izobrazbenim standardom. Tudi za poklice, ki sicer nimajo več svojih šol, kot so šivilje. Zaposlenih je 233, večina univerzitetno izobraženih, ki sami pišejo priročnike in strokovno literaturo. Vse, kar vidimo v trgovinici, je nastalo pod mentorstvom zaposlenih in ostalih strokovnih delavcev. Pokaže mi knjige za otroke in odrasle, razlaga mi, kateri od njihovih sedanjih in nekdanjih dijakov ali udeležencev na delavnicah je ilustriral katero od knjig ali jo oblikoval. Oblikujejo in izdelujejo majice, torbice, nakit, igrače, oblekice za dojenčke, lepe in uporabne torbe ... Izdelki so lepi, uporabni, vsak nosi svojo zgodbo in so večinoma na voljo po prijazni ceni. Od prvega obiska trgovinice si občasno pri njih kupim darilo. Za prijatelje ali zase. Tako imam lepe, uporabne, cenovno dostopne kose nakita, mila, keramike. Z veseljem pripovedujem o trgovinici in tem zavodu, polnem nenavadnih in dragocenih ljudi.

Prekipevajoča energija v Pionirskem domu

Veronika Sorokin

Foto: Nik Rovar

Tudi v letošnjem šolskem letu bomo v Pionirskem domu skupaj risali čez črto.

Pionirski dom – Center za kulturo mladih je pomembna vzgojno-izobraževalna ustanova, ki vsestransko spodbuja intelektualno zorenje in razvijanje raznolikih veščin ter znanj vseh generacij. Sredi raznovrstnega izbora dogodkov v Pionirskem domu nikomur ne zmanjka novih izzivov, načrtov in idej, kako usvojiti še več znanja, spoznati še več ljudi in polno izkoristiti čas.

Pisan mozaik dejavnosti

Raznolik in zelo dinamičen program v Pionirskem domu vključuje kar petindvajset kulturno-umetniških vsebin in učenje trinajstih tujih jezikov. Vsebine se dopolnjujejo z dodatnimi osmimi festivali, namenjenimi predvsem spodbujanju avtorskega dela otrok in mladih.

Gledališke matineeje v Festivalni dvorani so odlična priložnost, da obiskovalci doživijo izjemne zgodbe, se poistovetijo z glavnimi junaki predstave in se po predstavi pridružijo še tematskim delavnicam.

V Pionirskem domu otroke vsako leto razveselijo tudi s tradicionalnimi potopisnimi pravljicami **S pravljico okrog sveta**. Letos bo poudarek na mitologiji in zgodbah iz bogate zgodovinske zapuščine, prepletal pa jih bo sodobni pridih.

Za posebno in polno doživetje bo s privlačno glasbeno matinejo poskrbljeno

tudi na **Festivalnicah**, v okviru katerih si bodo nastopajoče skupine različnih glasbenih zvrsti prizadevale mladostnikom na najboljši način približati glasbeno ustvarjanje. Prav tako so od oktobra 2018 do vključno marca 2019 v prostorih Pionirskega doma na Komenskega 9 vsako soboto od 10. do 12. ure na voljo tudi **tedenske delavnice**, posvečene spoznavanju različnih zvrsti umetnosti in kulture.

Aktivno sodelovanje

Glavno vodilo vseh delavnic v Pionirskem domu, od vizualnih, glasbenih, uprizoritvenih, intermedijskih do učenja tujih jezikov, je aktivno sodelovanje. Učenci niso le pasivni opazovalci dogajanja, temveč se z vsestranskim pristopom seznanjajo s celovitim procesom ustvarjanja: izvejo kakšno zanimivo zgodbo iz življenja slavnih umetnikov,

Program za otroke v Pionirskem domu v letu 2018

Tedenske delavnice od oktobra 2018 dalje vsako soboto od 10. do 12. ure v prostorih Pionirskega doma na Komenskega 9.

- Tradicionalne potopisne pravljice **S pravljico okrog sveta**, Pionirski dom
9. november ob 18. uri: Babilonski stolp
 - Gledališke matineeje v Festivalni dvorani
21. oktober ob 17. uri: Show strahov, po predstavi sledi tematska delavnica
 - Festivalnice Pionirskega doma
25. november ob 17. uri, prostori Pionirskega doma na Komenskega 9.
- 📞 www.pionirski-dom.si

glasbenih mojstrov, pisateljev in predvsem krepijo svojo radovednost.

Učenje tujih jezikov na ta način postane polnejše, bolj razgibano, hkrati pa lažje in zabavnejše. Vpeti so v širši kontekst, saj so jezikovni tečaji v Pionirskem domu nadgrajeni z delavnicami. Nemški jezik se lahko učenci učijo ob hkratnem spoznavanju sveta glasbe in stvaritev nemških glasbenih velikanov, španski jezik odkrivajo skozi bogat svet španskega slikarstva – različnih tehnik, zvrsti in znanih španskih slikarjev ipd.

55 let širjenja obzorja s Pionirskim domom

Z globokim spoštovanjem se lahko ozremo v 55 let uspešnega delovanja te pomembne vzgojno-izobraževalne institucije, ki mladim poleg širjenja znanja pomaga tudi pri vzpostavljanju socialnih stikov. V Pionirskem domu so ponosni na mnoge izvrstne tečajnike, ki so danes nepogrešljivi na slovenskih odrih, filmskem platnu, veljajo za cenjene strokovnjake na področju jezikoslovja in so hvaležni uporabniki kulturno-umetniških vsebin.

Letos, ko v zavodu obeležujejo pomembni jubilej, so del aktivnosti preselili tudi v prenovljene prostore na Komenskega 9 v Ljubljani in podelili mestu Ljubljana posebno darilo. Garažna hiša na Kongresnem trgu se je ovila v barve Pionirskega doma; od zdaj naprej je ozaljšana z raznolikimi razstavljenimi deli, ki so nastajala v sklopu likovnih festivalov, in z deli iz zavodovega arhiva.

Polni svežine usvajamo nova znanja

Direktorica zavoda **Viktorija Potočnik** pravi, da je Pionirski dom tudi po 55 letih delovanja še vedno mlad po srcu. »S spoštovanjem do bogate zgodovine zavoda in s subtilnim uvajanjem ter ujemanjem sodobnega časa smo postali prepoznavni tako doma kot v tujini. Želimo si, da bi lahko tudi v letošnjem šolskem letu skupaj risali čez črto, igrali več kot le note in da bi lahko tudi v prihodnje pomagali mladim pri razvijanju njihove ustvarjalne poti in jim vzgajali ljubezen do kulture.«

Nikar

ne zamudi!

Oktober /

November

Na obisku Faruk Šehić

Čet / 18. 10. / 19.00

Vodnikova domačija Šiška
 Pogovor z bosanskim pesnikom,
 pisateljem, kolumnistom vodi
 Maida Džinić Poljak

Jakob J. Kenda:**Apalaška pot**

Pet / 19. 10. / 18.00

Knjigarna Konzorcij
 Pogovor z avtorjem o 3.500 km
 hribov in Amerike

Nagrada Kristine**Brenkove 2018**

Pon / 22. 10. / 12.00

Trubarjeva hiša
 literature
 Podelitev nagrade za izvirno
 slovensko slikanico

IGNORfestival2

24.-26. 10. Klub Gromka

Poezija, proza in zvočno
 eksperimentiranje

Frankfurt po Frankfurtu

12.-17. 11.

Knjigarna Konzorcij
 Tradicionalna prodajna
 razstava knjig

Sončnica, vsa nora od svetlobe

Tor / 13. 11. / 20.00

Pritličje
 Predstavitev petih novih knjig
 poezije

Slovenski knjižni sejem

20.-25. 11. Cankarjev dom
 Sejem knjig in številni
 spremljevalni dogodki

LJUBLJANA:
 MESTO/CITY
 OF/LITERA-
 TURE ...

Ivan Cankar ter Ivan Cankar in Evropa

Barbara Rogelj, Cankarjev dom Ljubljana

Karikatura Hinka Smrekarja: Ivan Cankar, zaprt na Ljubljanskem gradu

Razstavi v jubilejnem letu ob 100. obletnici Cankarjeve smrti (v Mestnem muzeju Ljubljana in Cankarjevem domu) ponujata slikovito in celovito pripoved o našem največjem pisatelju – izjemnem umetniku in samosvojem človeku. Na ogled bosta do 28. februarja 2019.

Spoznajte ideje, podobe in utrinke iz življenja našega največjega pisatelja in dramatika – zabavno in poučno kot še nikoli doslej. Razstavi *Ivan Cankar ter Ivan Cankar in Evropa: od Shakespeara do Kafke* sta popoln pregled Cankarjeve življenjske poti in ustvarjalnosti.

V Mestnem muzeju ob slikovitih stenskih tapetah in napeti življenjski zgodbi spoznavamo junake Cankarjevega časa, prelomnice in kraje na njegovi življenjski

poti ter družbene mejnike, ki so ga zaznamovali.

V Galeriji Cankarjevega doma pa pospremimo umetnika v svet njegovih literarnih del. Vizualno domišljena arhitekturna in grafična postavitev razstave, podprta z avdiovizualnimi mediji, predvsem pa z umetniškimi instalacijami in različnimi likovnimi poudarki, obenem pomeni tudi pripoved o Cankarjevi odličnosti, njegovi vsestransko vrhunski estetiki in

MESTNA KNJIŽNICA LJUBLJANA KNJIŽNICA OTONA ŽUPANČIČA

• 23. 10. ob 18. uri

VSE JE ZAPISANO V CANKARJU

Predavanje ddr. Igorja Grdine o avtobiografskih izjavah v Cankarjevih delih

• 25. 10. ob 18. uri

CANKAR IN ŽENSKO

Sodelujejo: ddr. Marija Stanonik, dr. Katja Mihurko Poniž, dr. Ignacija Fridl Jarč

Pogovor o Cankarjevem zapletenem in kompleksnem odnosu do žensk bo vodila Meta Kušar.

• 8. 11. ob 18. uri

DVA NAJVEČJA ALI KDO JE BIL IVAN CANKAR?

Sodelujejo: dr. Vesna Vuk Godina, dr. Matjaž Lunaček, dr. Borut Škodlar

O Cankarju in malce primerjave s Prešernom. Pogovor bo vodila Meta Kušar.

LJUBLJANSKI GRAD

• 25. 10. ob 18.00, Grajsko gledališče IVAN CANKAR IN DRUGI UMETNIKI ZA ZAPAH

Ob praznovanju Cankarjevega leta se bodo Boštjan Gorenc – Pižama, Anže Tomič in Aljoša Harlamov med drugim spraševali, kako so zgodovinski objekti v Ljubljani povezani z največjim slovenskim pisateljem.

vizionarstvu. Premišljena postavitev prepričljivo nagovarja tako šolarje in celo predšolske otroke, hkrati pa odkriva svež, doslej manj znan pogled na našega največjega pisatelja tudi vsem, ki so se s Cankarjevo literarno zapuščino že srečevali.

Ivan Cankar je največji mož slovenske besede, vseeno pa se marsikomu ob spominu nanj naguba čelo. Morda zato, ker je bil številnim dan v branje, ko zanj še niso bili zreli, nemara pa tudi, ker je s svojimi besedami naslikal ogledalo slovenske družbe, ko se ta v njem ni (bila) pripravljena prepoznati. V Galeriji Cankarjevega doma je avtorjema razstave dr. Janku Kosu in Ženji Leiler uspelo njegovo literarno zapuščino postaviti v evropski kontekst slikovito, vizualno privlačno ter – po zaslugi lesenih lutk in instalacij umetnika Silvana Omerzuja – tudi pretresljivo doživeto in igrivo hkrati.

Ivan Cankar ni bil mož, ki bi držal jezik za zobmi. Bil je velik idealist. Egocentrik. Mož, ki je za svoj klobuk naročil dodatno kočijo, mož, ki je v hotelu zakupil posteljo za svojo zlomljeno (preminulo) palico, mož, ki je strežnemu osebjem v krčmah plačeval s portreti. Vsi so ga ljubili in vsem se je zameril. Ne zamudite priložnosti, da ga stoletje po njegovi smrti zares spoznate.

Večer z Manco Košir: zgodbe o knjigah in ljudeh Vsak drugi torek ob 18. uri v Švicariji

Saša Ogrizek, Oddelek za kulturo, Mestna občina Ljubljana

Foto: Jaka Babnik

Švicarija bo bogatejša za zanimive zgodbe o knjigah in ljudeh.

Ljubljana je zelena prestolnica in je Unescovo mesto literature – je kaj lepšega kot povezati to dvojico? Manca Košir je nagrajenka Mestne občine Ljubljana za širjenje bralne kulture in ambasadorica kampanje Slovenija bere. Švicarija leži na robu Tivolija, sredi rožniškega zelenja. Pritegne že stavba, bivši hotel Tivoli, v katerem so bivali zanimivi ljudje, tudi Ivan Cankar kratek čas, pa ruski vojaki, zdaj so tam doma likovni umetniki. Slogan tega ustvarjalnega centra SKUPNOST – NARAVA – UMETNOST je navdušil tudi Manco Košir. To so tudi tri ključne besede njenega bivanja že od nekdaj, nam je povedala. Zato se bo **Večer z Manco Košir: Zgodbe o knjigah in ljudeh** odvijal na Švicariji, novem kulturnem biseru Ljubljane. V tem »paralelnem svetu«, kot je ta tihi, mirni kraj poimenoval arhitekt Andrej Mercina, gost oktobrskega srečanja. Nosilci navedenih temeljnih vrednot človeštva smo mi, vsak posameznik, zato bodo v ospredju Mančinim večerov zgodbe o ljudeh. Pripovedovanje ljudi o svojem ustvarjanju in življenju je za Mančino občinstvo novost, saj so bile doslej desetletja v ospredju njenih prireditev

knjige, odslej pa bodo ljudje, ki jih berejo, rišejo in pišejo.

Letos bo skušala predstaviti večino likovnih rezidentov iz Švicarije, ob njih pa zanimive, ustvarjalne ljudi mnogih razsežnosti. Večere bodo glasbeno obogatili štipendisti Mestne občine Ljubljana, kar prinaša dodano vrednost Mančinim večerom v lepi dvorani z gostinsko ponudbo. V torek, 13. novembra, ob 18. uri prihajata k Mancu v Švicarijo radijka Darja Štravs Tisu in vizualni umetnik Miha Štrukelj. Decembrski torek, 11. 12., bo Manca obarvala praznično s pogovorom o mladosti duha in srca in prihodnosti mlade digitalne generacije, zato je povabila multimedijško umetnico in pisateljico Evo Petrič ter enega od prevajalcev knjige *Palčica*, ki govori o tej novi generaciji, Luko Kreka. Glasbo bosta pričarali mestni štipendistki: novembra violončelistka Sara Čano in decembra pevkica Neža Vasle.

Vsi dogodki so brezplačni. Za tiste, ki ne bodo zmogli priti peš do Švicarije, bo vozil mestni Kavalir.

KOMAJ ČAKAM LJUBLJANSKI MARATON

Aleksandra Zdovc, 5. b, OŠ Hinka Smrekarja

Tečem, ker mi je tek všeč. Tekla sem že v vrtcu na spomladanskem in jesenskem krosu. Starši so me peljali na Lumpijev in Oskarjev tek, nato pa sem s šolo šla še na Ljubljanski maraton in Tek trojk.

Tudi letos se bom udeležila Ljubljanskega maratona. Že lani mi je bilo na tem teku zelo všeč. Najprej sem imela malo treme, ampak ko so nas navijači začeli spodbujati, sem tekla kot strela.

Nekateri tečejo, ker hočejo zmagati. Meni ni mar za zmago, pomembno mi je, da se zabavam, ko tečem. Tek je moj najljubši šport in ko bom v šestem razredu, bom mogoče začela trenirati atletiko. Zdaj plezam, lani sem plesala, letos pa bom hodila na gimnastiko.

Za nekatere je tek naporen, zame pa ni. Mogoče zato, ker že dolgo tečem. Tudi poleti sem veliko tekla. Najbolj mi je pri teku všeč hitrost, pa to, da sem na zraku. Otroci imamo veliko energije in nekako jo moramo porabiti. Najboljši način je s tekom.

Ljubljanski maraton je ena od mnogih tekaških prireditev v Ljubljani, na katero gredo tudi učenci naše šole. Letos bo 28. oktobra že 23. Ljubljanski maraton.

Otroci bomo tekli en dan prej, v soboto, 27. oktobra. Proga bo dolga 1350 metrov. Lani sem tekla na promocijskem teku v skupini deklic od 3. do 5. razreda. Ne vem, kako mi je šlo, ker niso merili rezultata. Letos bom še zadnjič tekla v tej skupini. Naslednje leto pa bom lahko šla na osnovnošolski tek. Tista proga je precej daljša, dolga je 1800 metrov. Ampak je krajša kot na teku trojk.

Veliko fantov iz mojega razreda teče in maja sta me sošolca povabila na tek trojk. Velikokrat smo se ustavili, zato nismo bili najbolj hitri. Tri tisoč metrov smo pretekli v 16 minutah. Bili smo 26. Ampak važno je, da smo se pri tem zelo zabavali. Bili smo celo boljši od druge ekipe z naše šole, v kateri so bila starejša dekleta.

Najraje tečem na spomladanskem in jesenskem krosu. Tudi po ulicah mi je lepo teči, ker se hitro posušijo, če slučajno dežuje. Trava pa ostane še dolgo mokra.

Nekaterim otrokom je lažje teči kot skakati ali plezati, ker imajo več energije. Če plezaš, se zelo utrušiš, če pa tečeš, je za nekatere otroke to zabava in se ne utrudijo. Jaz rada tečem na srednje proge, kratke so zame prekratke, dolge pa predolge. Vedno pa najbolj uživam na krosu.

Foto: arhiv Orehovega gaja

Čarovniška šola pri otrocih vedno vžge.

OREHOV GAJ – DOŽIVETJE ZA VSO DRUŽINO

Tamara Nanaja

Pustolovščine, v katerih sodeluje celotna družina, postajajo vedno bolj priljubljene tudi med Ljubljančani. Ena izmed atraktivnih doživljajskih lokacij je Orehov gaj, ki je pred kratkim praznoval svoj peti rojstni dan. Dogodivščine za otroke in odrasle pripravljajo tudi med krompirjevimi počitnicami.

Orehov gaj je edinstven ustvarjalni prostor, pod vasjo Obrije na severu Ljubljane. Na enem mestu združuje vrhunsko kulinarično izkušnjo, pravljico, lokacijo in široko paleto programskih vsebin. Vedno več dogodkov v Orehovem gaju je namenjenih družinam, med letom namreč gosti kar tri družinske festivale. Spomladi za otroke organizirajo Pirholov, med novoletnimi počitnicami Orehov gaj spremenijo v Božičkov gaj, vsako jesen pa pripravijo najbolj strašen dogodek v Ljubljani, Halloween Festival.

V Orehovem gaju domuje tudi Bratovščina ljubljanskega zmaja, ki snuje doživljajske programe in pustolovščine za otroke in družine. Letos poleti so v gaju že tradicionalno gostili Čarovniško šolo za otroke od 6 do 10 let, številni otroci in

najstniki pa so na rojstnodnevnih zabavah uživali tudi v detektivskih in raziskovalnih igrah. Najbolj priljubljena igra tega poletja je bila Iskanje zmajevskega kremplja, ki je še posebej primerna za otroke prve triade, najstniki pa so najraje izbrali napeto pustolovščino Maja je pogrešana.

3. Halloween festival

Letošnji festival bo potekal od 27. oktobra do 4. novembra. Podnevi se bodo na posestvu zadrževala čudežna bitja, kot so škrti in čarovnice, ponoči pa se začnajo dogajati stvari, ob katerih zastane dih in se naježi koža. Večerna strašna doživetja so primerna predvsem za odrasle in neustrašne najstnike, ki menijo, da jih ne prestraši nič več. Obeta pa se tudi jesenska čarovniška šola in še veliko drugih pustolovščin.

ČASORIS
moj prvi spletni časopis

Več o razvijanju medijske pismenosti za otroke na www.casoris.si

KJE V LJUBLJANI CVETI OTROŠKA USTVARJALNOST?

Staša Cafuta Trček

V Ljubljani je veliko programov, ki na različnih področjih in na različne načine otroke učijo umetniške obrti ter jim poskušajo razplamtevat ustvarjalno iskro, ki jo ima vsak otrok. V tej številki glasila najdete predstavitev Pionirskega doma, tu pa vam predstavljamo še nekatere druge valilnice bodočih ustvarjalcev. Vabljeni, da jih obiščete!

Vodnikova domačija, rojstna hiša Valentina Vodnika, se nahaja v Šiški. V hiši branja, pisanja in pripovedovanja, ki ga upravlja zavod Divja misel, znan tudi kot organizator Knjižnice pod krošnjami, redno potekajo dogodki na temo knjige za otroke in tudi za odrasle. Z oktobrom se ponovno začne otroški program Nedelce, ki vsako nedeljo ob 11. uri vabi na pripovedovanja, predstave, obiske avtorjev. »Nedelce so nedeljski dopoldnevi, ko lahko čas teče malo bolj počasi in ga preživljamo v družbi dobrih knjig. Najboljše vsebine na najrazličnejše načine postavljamo na oder, da bi ob njih razmišljali, se zabavali, pogovarjali in nekatere potem še dolgo nosili v mislih,« opiše Nedelce vodja otroškega programa Špela Frlic.

📍 www.vodnikovadomacija.si

V **Kinodvoru** ob sobotah poteka program Prvič v kino. Izbranemu filmskemu programu za najmlajše sledi ustvarjalna igra v Kavarni z animatorkami iz Združenja Sezam in Družinskega centra Mala ulica. »Veliko otrok pride prvič, a se nato vračajo na sobotne ogled risank. Želimo si, da so prvi obiski kina z otroki posebno lepi ter da otroci uživajo v dvorani, ob pogledu na veliko platno,« pove animatorka Rada Kikelj Drašler. »Všeč mi je, da nas teta pred ogledom risanke vpraša, ali smo v kinu prvič, in da naredimo kino telovadne vaje. Masiramo si ušesa, odpremo in zapremo oči,« opisuje Rozalija, ki pogosto pride v kino.

📍 www.kinodvor.org/kinobalon/prvic-v-kino

Lutkarna, Šola animiranega filma, Plesalnica, Glasbena delavnica in Gledališka šola so celoletne delavnice za najmlajše, ki vsak teden potekajo v **Lutkovnem gledališču Ljubljana**. Obiskali smo Lutkarno, ki je namenjena otrokom od 4. do 6. leta starosti. »Skozi igro in domišljijo otroci vstopajo v svet lutk, gledališča in umetnosti. Iz različnih materialov izdelujemo enostavne lutke in spoznavamo njihove animacijske možnosti. Kmalu pa bomo napravili preprost

Foto: Staša Cafuta Trček

Na ustvarjalnih delavnicah po ogledu filma vedno nastane kaj zanimivega.

lutkovni oder in zaigrali v pravi lutkovni predstavi,« nas seznanja mentorica Luna Ornik in doda, da je velik poudarek na koncentraciji in poslušnosti otrok ter osredotočanju na izbrano temo pravljice, ki jo otroci skupaj nadgradijo. Anže obiskuje Lutkarno že drugo šolsko leto in pove, da mu je všeč, ker spoznavajo igro od začetka do konca. »Najprej nam Luna prebere, nato se pogovarjamo in si razdelimo vloge. Doma ponavljam tekst. V redu mi je tudi to, da izdelujemo lutke.«

📍 www.lgl.si/si/delavnice/celoletne-delavnice

Mala ulica je pred kratkim praznovala že peto obletnico. Dogodki in aktivnosti so namenjeni otrokom in staršem oziroma skrbnikom. »Otroci na likovnih, znanstvenih, etnoloških, umetnostnih in lesarskih ustvarjalnicah skozi igro, pogovor in ustvarjanje spoznavajo osnovne elemente posamezne teme,« razlaga mentorica Manca Kaliman. V tokratni ustvarjalnici z naslovom Brezčasne pravljice naših mladosti z Manco so otroci najprej prisluhnili pravljici Moj dežnik je lahko balon, nato pa so izdelovali pravljичne klobuke. Zala in Nika sta triletni dvojčici, ki s starši redno prihajata v Malo ulico. »Tukaj se zelo dobro počutimo, tako hčerki kot midva z možem, saj skupaj ustvarjamo. Obiskujemo tudi plesne in gibalne urice,« pove njuna mama.

📍 www.malaulica.si

Igriva arhitektura poteka ob izbranih sobotah v **Muzeju sodobne umetnosti** na Metelkovi. Namenjena je neformalnemu izobraževanju otrok o prostoru, arhitekturi in oblikovanju. »Prostor in arhitektura nas obdajata vse življenje, dajeta okvir vsem našim dejavnostim. Zato ni nikoli prezgodaj za ozaveščanje in izobraževanje o pomenu kakovostno grajenega prostora,« pove Tina Gradišer. Na enem izmed srečanj so spoznavali različne oblike stavb, ki so namenjene bivanju, nato pa so iz velikih kart gradili prostorske strukture, kamor so lahko tudi vstopili, in tako prostor doživeli na nove načine. Klemen se je

ustvarjalnice udeležil prvič in je z budnim očesom spremljal projekcijo, na kateri so bili predstavljeni različni tipi stavb. »Ko smo dobili nalogo, da na izbrano karto narišemo hišo, kot si jo predstavljamo, sem se odločil za 3D-perspektivo. Pred sestavljanjem hiše iz kart mi je zmanjkalo nekaj časa za dokončanje risbe.«

📍 www.igrivaarhitektura.org

Tivolska maj'ca, ABC knjige umetnika/ZIN knjižica, Ves svet je atelje, Abstraktni svetovi, Oblekca za rožce, Zgodba o ... , Bela krizantema ali umetnik v gibanju, Otroški atelje v Švicariji in Jaz, umetnik so ustvarjalne likovno-grafične in scenografske delavnice, ki potekajo v **Mednarodnem grafičnem likovnem centru** in **Ustvarjalnem centru Švicarija** v Tivoliju. »Otroke vzgajamo v opazovanju sodobne umetnosti, kulturne dediščine in navajamo na obiskovanje galerije. Večino delavnic izvajamo ob vsebinah občasnih razstav. Ogleda dopolnimo z delavnico, animacijsko igro ali obiskom grafičnega ateljeja z demonstracijo tiska,« predstavlja Lili Šturm. V oktobru ob petkih pa bodo prvič na sporedu tudi poučno ustvarjalna srečanja za nosečnice in mamice z dojenčki: program HI HI HAA.

📍 www.mglc-lj.si

Pripovedke o Z-Majčku in prijateljih, Zmaj z Ljubljanskega gradu in Od paža do viteza je nekaj izmed naslovov pravljіčno ustvarjalnih srečanj, vodenih ogledov in ustvarjalnih delavnic, ki jih za najmlajše ponuja **Ljubljanski grad**. »Letos je glavni lik programov eno največjih mitoloških bitij, ki še danes buri našo domišljijo – zmaj, saj smo leto tematsko posvetili prav zmaju,« vabi na Ljubljanski grad Mateja Valentan Avbelj, direktorica Ljubljanskega gradu. Eno od delavnic je obiskal Luka, ki redno prihaja na grad: »Na delavnice na Ljubljanski grad zelo rad hodim, ker so zgodbe zanimive in ker na koncu nekaj izdelamo.«

📍 www.ljubljanskigrad.si/sl/grajska-dozivetja/za-otroke-in-mladino

*Tista Velika noč
je veliko vzela.
Domove,
življenja,
ljubljene osebe.*

*Hkrati pa je veliko dala.
Mesto je vstalo iz ruševin
prenovljeno,
posodobljeno,
manj nemško,
bolj slovensko.*

*Manj Laibach,
bolj Ljubljana.*

Kaj se zgodi, ko se klapa štirih samosvojih otrok združi v bend *Los bando immortale* in se odpravi na dolgo pot proti severu Norveške, da bi nastopili na rokovskem glasbenem tekmovanju? Sledi jim tudi policija, saj je devetletna članica benda Thilda odšla, ne da bi povedala staršem. Bodo pravočasno prispeli na tekmovanje?

Na internetu si oglej napovednik filma *Los bando* in napiši vsaj en inštrument, ki ga v filmu uporablja rokowska zasedba.

Med pravnimi odgovori, ki bodo na spletni naslov ljubljanske.glavce@gmail.com prispeli **do 31. oktobra**, bomo izžrebali dobitnika dveh brezplačnih vstopnic za ogled ene od predstav v Kinodvoru in dva dobitnika dnevnika *Moj kino*.

Film *Los bando* je bil premierno na platnu 6. oktobra, v tednu praznovanja 10-letnice mestnega kina Kinodvor. Ogledate si ga lahko še ob sobotah in nedeljah do konca meseca.

Pravilni odgovor na nagradno vprašanje septembrskih Ljubljanskih glav je **DREVO**. Dobitnica nagrade je Simona Beras iz Novega Polja.

Foto: arhiv Zadruga BUNA

Odločanje v skupnosti: koliko rib lahko polovimo, da ne porušimo naravnega ravnovesja?

IMAŠ POSLOVNO IDEJO?

Darja Valenčič, Zavod Volontariat

Če že imaš poslovno idejo, je to odlično! To je dober začetek, iz katerega se lahko rodi lepa podjetniška zgodba. A ta bo še veliko lepša, če se pri razvijanju ideje ne osredotočiš samo na potrebe trga, temveč tudi na to, kako prispevati k lepši prihodnosti. Ne veš, kako? Pomaga ti lahko izobraževalni model NoNaVe, ki združuje podjetniška znanja in znanja o etičnem delovanju v svetu.

Jesenski meseci so tradicionalno zaznamovani z učenjem in novim znanjem. Šolarji so spet sedli v šolske klopi, predavalnice na fakultetah so polne študentov. Prav tako se je z jesenjo začelo brezplačno 10-tedensko izobraževanje za mlade NoNaVe, ki je zdaj že v polnem teku. Deset udeležencev in udeleženek, ki so do začetka septembra spisali prepričljivo motivacijsko pismo, pridno spoznava podjetniški svet ter njegovo družbenoodgovorno plat, ki je večinoma prezrta.

Etično podjetništvo?

Model je nastal v sodelovanju nevladnih organizacij, javnih in socialnih podjetij ter nekaterih posameznikov, ime NoNaVe pa večinoma sproži vprašanje, ali ga je navdihnilo babično znanje. Ne, ni bilo tako, čeprav je res, da nona res pogosto najbolj ve. Celo bolje od strica Googla, ki naj bi imel odgovor na vsako vprašanje. A ko ga vprašamo o podjetništvu, nam postreže večinoma le z ekonomskimi in finančnimi napotki, pozablja pa na etično komponento.

Tako je Živa Lopatič, vodja Pravične trgovine Slovenija in ena izmed mentoric v modelu, lansko in letošnjo uvodno konferenco začela z vprašanjem: »Na kaj pomislite ob besedi podjetništvo?« »Na dobiček,« je bil zelo

iskren prvi odgovor iz občinstva, ki je potrdil, da je kljub poplavi zagonskih podjetij res prevladujoče dojemanje podjetništva kot ustvarjanje denarja, dobička, profita, kapitala.

Seveda je dobiček pomemben. A ni zanemarljivo, na kakšen način nastane in kaj se z njim zgodi. Zato je Živa Lopatič, soustanoviteljica zadruga BUNA, zbrane udeležence povprašala še, na kaj pomislijo ob besedi etično. »Na odgovornost,« je zadela žeblico na glavico ena izmed udeleženek. In tako kot obstaja ogromno definicij podjetništva, lahko tudi etičnost razlagamo na mnoge načine, vendar če malo poenostavimo, lahko rečemo, da je etično podjetništvo ustvarjanje dodane vrednosti in dobička na način, ki je odgovoren do okolja in ljudi na tem planetu – v vseh fazah procesa.

Kako postaviti pravično ceno?

NoNaVe poleg osnovnih pojmov, kot so bilanca, vstopno-izstopni davek, rabat, AJ PES, zadruga in podobno, izpostavlja pomen pravične trgovine in pravične cene ter drugih tem, s katerimi se poglobljeno ukvarja globalno učenje. Kako oblikovati ceno, da bo pravična – do podjetnika, do proizvajalca surovin, do izdelovalca in do kupca? Kako zastaviti poslovne procese, da ne bodo nikomur škodovali, ampak celo

Foto: arhiv Zadruga BUNA

Kako deluje mednarodna trgovina? Kje je največ prebivalcev in kje največ kapitala?

doprinesli k blaginji ter čistemu okolju?

S tem se udeleženci srečajo že pri razvoju svoje poslovne ideje in izdelovanju poslovnega načrta. Poleg tega je njihov izziv zasnovati še skupen poslovni model, ki temelji na prej podanih vrednotah. Lani je bila to fiktivna NOva NAvadna VEleblagovnica, za katero so mladi raziskovali slovenski trg, potrebe kupcev ter zaupanje v ekološko in pravično trgovino. V letošnjem modelu, ki bo trajal do sredine decembra, pa bodo pod mentorstvom izdelali čisto svoj »shop in shop«, ki bo zaživel v okviru Pravične trgovine 3MUHE.

Pogled široko okoli sebe

NoNaVe je tudi odgovor na težave mladih pri vstopanju na trg dela, saj jim poleg teoretičnega znanja omogoči tudi konkretne izkušnje. Izvesti zastavljen poslovni model ni kar tako, poleg tega pa je en teden predviden samo za iskanje priložnosti za zaposlitev

ali samozaposlitev. V navdih spoznajo tudi primere dobrih praks etičnega poslovanja v Sloveniji – od modnih oblikovalcev, ki preverjajo celo, v kakšnih razmerah je nastal sukanec, ki ga uporabljajo, do platforme za skupinsko naročanje sadja in zelenjave, ki omogoča kmetom pravično plačilo.

Etično in družbeno odgovorno podjetništvo torej ne pomeni, da podjetnik enkrat letno nakaže donacijo humanitarnemu društvu, temveč da gleda zelo široko, kako njegov posel vpliva na svet okoli njega. V tem duhu je Viktorija Kos, že drugo leto udeleženka v NoNaVe, povedala: »Najbolj mi je všeč, kako ta model poveže mlade, ki imajo zelo različne izkušnje in ozadja, a hkrati podobne vrednote in motivacijo prispevati in delati nekaj pozitivnega, ne samo za lastno korist, temveč tudi za širšo družbo. Ustvarjanje in učenje v takšnem vzdušju je zelo vzpodbudno.«

NAPOVEDUJEMO MESTNI INKUBATOR 2018

Ksenja Perko

Po začetni ideji, delavnicah, oblikovanju in prijavi projekta, izboru komisije, finančni podpori in delu z mentorji je sledila izvedba projekta in po njej tudi poročilo. Da vam kar najbolj približamo pestrost uresničenih idej, ki bogatijo naše mesto, smo vam pripravili pregled iz njihovih zaključnih projektnih poročil. Upamo, da vas projekti navdahnejo in spodbudijo k sodelovanju v letošnjem letu. Program uresničevanja idej za mlade od 18. do 29. let v Ljubljani začne zbirati prijave 20. oktobra 2018. Spremljajte spletno in Facebook stran Mladih zmajev.

Zoran Fijavž:

Mavrična retorika

(Sodelujoča organizacija: Društvo Škuc)

Ideja: Ustvariti trajnejši prostor, kjer se kultivirajo zagovorniške veščine mladih LGBTIQ+ oseb, je ideja, ki se je porodila ob različnih uvidih, da je tovrstno izobraževanje mladih še kako potrebno. »Na največje izzive sem naletel pri promociji dogodkov, saj je bila zame to novost, hkrati pa je šlo za promocijo vsebinsko zelo specifičnega programa znotraj zelo specifične javnosti (LGBTIQ+ mladi).«

Maša Cvar: Družabna igra 'kaj me osreči?'

(Sodelujoča organizacija: Društvo Škuc)

Ideja: Spoznavati sebe, odkrivati, kaj te veseli in kaj te osrečuje ter sočasno spoznavati številne možnosti, ki jih različne organizacije v Ljubljani ustvarjajo za mlade. »Ko smo pozvali ljubljanske mladinske centre, da izrazijo svoj interes za uporabo družabne igre, smo naleteli na velik odziv, kar pa je osrečilo nas.«

Staš Kramar: Studio Basement

(Sodelujoča organizacija: Javni zavod Mladi zmaji)

Ideja: Nova zvočna izolacija obstoječega studia Basement za vse mlade glasbene ustvarjalce na območju Ljubljane. Da bodo posnetki kakovostni, brez doslej motečega odmeva in drugih zvočnih popačitev. »Vsem sodelujočim je projekt prinesel ogromno novih znanj, tako v odnosu med zvočno sliko in prostorom kot tudi v ročnih delih in izdelavi tovrstnih oprem za studijski prostor. Navdušeni smo nad izkupičkom in hvaležni za podporo pri ustvarjanju v našem studiu.«

**Tara Duralija za ekipo KBT:
Komunicirajmo brez tipk
(Sodelujoča organizacija
Združenje DrogArt)**

Ideja: Projekt prebuja zavedanje o naši zasvojenosti s telefoni. Na humoren, strokovno podkrepjen način brez pridrig. S serijo kampanj ozaveščanja in tudi ponujanja alternativnih idej za preživetje prostega časa, z oblikovanjem metod dela, ki spodbujajo kritičnost in samorefleksijo. *»En dijak je brez telefona zdržal dober teden, za kar je prejel dva kupona za obisk Muzeja iluzij.«*

**David Velkovski: Street
fuzbal Slovenije
(Sodelujoči organizaciji: Javni
zavod Mladi zmaji in Zavod
Bob)**

Ideja: Ljudje smo preveč tekmovalni in se pozablamo zabavati in družiti. Drugačen, kreativen ulični nogomet povezuje generacije, spodbuja rekreacijo in se seli po mestu. Vsak lahko brčne žogo in zadane gol, ne naredi pa vsak tega s stilom. *»Ljudje, naključni mimoidoči, so navdušeni, jih zanima, hočejo igrati nogomet v omejenem prostoru, na zanimiv in zabaven način.«*

**Doroteja Mesarič: Z igro v šport
(Sodelujoči organizaciji: Javni
zavod Mladi zmaji in TiPovej!)**

Ideja: Športne delavnice za otroke, z namenom spoznavanja različnih športov skozi igro, zabavo in sprostitve. Enkrat tedensko, uro in pol, s profesionalnimi vaditelji in z aktivnim sodelovanjem otrok tudi pri snovanju programa. *»Hvaležna sem za mentorsko podporo. Iz evalvacije s prostovoljcem mi je ključno, da so delavnice razgibane in da smo prepričali samotno posedanje otrok na igrišču.«*

Mlade vabimo, da delite ideje, s katerimi bi radi izboljšali svoje življenje, življenje četrtni skupnosti ali mesta Ljubljana. Verjamemo, da dobrih idej kar mrgoli, v Mestnem inkubatorju pa se naučiš, kako ideje uresničiti. Od A do Ž. V obliki delavnic in mentorstva, ki jih izvaja TiPovej!, ti Mladi zmaji nudijo strokovno in finančno podporo.

MESEČNI NAPOVEDNIK mladi na sceni

**Dnevni center za otroke in
mladostnike Skupaj v skupnosti**

**Obišči nas vsak dan od ponedeljka do
petka od 11.00 do 17.00.**

Če prihajaš iz Dravelj (ali pa iz katerega drugega konca Ljubljane), obiskuješ osnovno ali srednjo šolo in ti je popoldan dolgčas, se nimaš kam dati, si želiš spoznati nove prijatelje, prebrati kakšno dobro knjigo ali pa potrebuješ pomoč pri domači nalogi ali zaupen pogovor, potrkaj na naša vrata in vstopi. Dnevni center se nahaja na Kunaverjevi 2 v Dravljah.

**Mojca Hvala Cerkovnik: »Rane,
ki jih čas ne zaceli«**

**16. 10. ob 18.00, Knjižnica Otona
Župančiča**

Predavanje v programu Šola življenjskih veščin Društva »UP«. www.drustvo-up.si

Zatiranje v Gromki

17. 10. ob 20.00, Klub Gromka

Zatiranje v Gromki predstavlja kulturno-izobraževalni program Kulturno umetniškega društva Transformator, ki enkrat mesečno gled-igralcem in gled-igralkam v ogled in diskusijo ponuja predstave, filmske projekcije ali delavnice, ki se vežejo na metodo gledališča zatiranih.

**Konferenca Gledališča zatiranih:
Gledališče zatiranih kot metoda za
raziskovanje in povezovanje družbe
8. 11., MSUM Ljubljana**

Dogodek je namenjen vsem, ki jih zanima ustvarjanje gledaliških predstav, izobraževanje, delavnic in treningov po metodi gledališča zatiranih in ki veliko delajo z mladimi ali tako in drugače unikatnimi skupinami ljudi. Vabljeni ste tudi vsi zaposleni v vrtcih, šolah in drugih izobraževalnih prostorih.

**Kinotrip na 29. Liffu
7.–18. 11.**

Tudi letos Kinotrip gostuje na Ljubljanskem mednarodnem filmskem festivalu. Na programu poišči filme s Kinotripovo oznako in se pridruži mladim Kinotripovcem. Ti bodo pripravili uvode, pogovore s filmskimi gosti, čisto ob koncu festivala pa razglasili prejemnika Kinotripove nagrade mladinske žirije. Kinotrip na Liffu lahko spremljaš na

Kinotripovi spletni strani, na Facebooku in Instagramu.

Izmenjevalnica #64

**19. 10. od 16.00 do 20.00, Humanitarni
center, Tržaška c. 132**

Izmenjevalnica v Tresorju

**3. 11. od 10.00 do 16.00, Hostel Tresor,
Čopova 38**

Vabljeni na dogodek blagovne menjave – prinesi hrano, izdelke za higieno in čistila, izmenjaj za rabljena vintage oblačila in predmete. Izmenjevalnica je prostovoljski projekt Rdečega križa Ljubljana, ki širi zavest o ponovni uporabi ter krepí odgovornost do ljudi in okolja.

[f facebook.com/pg/izmenjevalnica](https://www.facebook.com/pg/izmenjevalnica)

Družina pod feminističnim

drobnogledom – Pia Brezavšček

**23. 10. ob 19.30, Trubarjeva hiša
literature**

Si moremo, po zgledu radikalnih feministk, ki so si to drznile že pred polovico stoletja, danes zamisliti, če že ne živeti nekaj, kar sta Deleuze in Guattari poimenovala antiojdipski odnosi? Cikel predavanj pripravljata Jasmina Založnik in Katja Čičigaj, v sodelovanju s KUD-om Anarhiv (v okviru programa Škratova čitalnica).

**Razstava likovnih del Hane Hunjet z
naslovom »Iz majhnega vesolja«**

17. 10., Škratova čitalnica, Kersnikova 4

Hana Hunjet je študentka 4. letnika likovne pedagogike, ki v sliki in risbi raziskuje linije in oblike ter s tem kompozicijo, slednje pa s poetično intenco nadgrajuje z izbiro barv in vzorci. Dela so večinoma abstraktna in razen naključnih subjektivnih ugotovitev gledalca ne nosijo jasne vsebine, s tem pa zavzemajo čisto likovno sfero.

Trening za krepitev samozavesti

16.–18. 11.

Društvo Center za pomoč mladim, Kersnikova 4, vabi mlade med 19. in 29. letom na trening za krepitev samozavesti. Več o treningu si lahko preberete na spletni strani: www.cpm-drustvo.si/programi/trening-za-krepitev-samozavesti-trening-asertivnosti/, kjer najdete tudi prijavnico, ali pišite na jerca@cpm-drustvo.si.

Več dogodkov in informacij za mlade najdeš na www.lmit.org.

Iz LOGA PRI POLHOVEM GRADCU V DOBROVO

Besedilo in foto: Rok Kušlan

Pogled z Babčarjevega tabora na Dvor

Polhograjsko hribovje je pravo darilo prebivalcem Ljubljane, saj s svojimi priostrenimi vrhovi kljub skromnim višinam ponuja obilo pohodniških doživetij.

Izhodišče tokratne poti je postaja Log pri Polhovem Gradcu, kamor pridemo s primestnim avtobusom številka 51, ki odpelje z glavne ljubljanske avtobusne postaje. S postaje krenemo dobrih sto metrov nazaj proti Ljubljani do mostu, preko katerega prečkamo Gradaščico. Na zgornjem robu travnika poiščemo zaraščeno vlako, ki se vzpenja proti JZ. Sledimo ji, dokler ji pač lahko, ko pa jo preraste goščava, slednjo obidemo po desni in se po brezpotju oz. živalskih stečinah povzpne do solidnega kolovoza. Ta nas v dobrih desetih minutah pripelje do neizrazitega prevala med Vetrnikom na levi in Babčarjevim taborom na desni. Na slednjega se povzpne skromna steza, in če nas ni strah malo poplezati, bomo v nekaj minutah stali na čudovitem razgledišču, ki je v preteklosti prebivalcem Babne Gore in verjetno tudi Dvora nudil zavetje pred Turki. Tudi ime Babna Gora je po legendi povezano s Turki, saj naj bi bile tamkajšnje babe tako odločne, da so nagnale celo krdelo dednih sovražnikov. Babenci so na izročilo tako ponosni, da ne marajo za podatek, da se omenjeno krajevno ime v dokumentih pojavi že sto let pred obdobjem turških vpadov.

Od Babčarjevega tabora nadaljujemo po kolovozu, ki nas pripelje do prvih hiš na Babni Gori. Pri lipi s klopjo zavijemo desno in se preko komaj slutene poti preko travnika povzpne do češnje z markacijo, ki nas hoče peljati na Ključ. Po nekaj sto metrih pridemo na dvorišče stare kmetije, kjer se pojavi še en kažipot proti omenjenemu hribu, ki nas napoti desno. Tukaj pa je markacistom pošla sapa, kar nas danes niti ne moti preveč, saj Ključ ni naš cilj. Skozi Babno Goro se držimo proti levi na kolovoz mimo precej zaraščene

kmetije pod grebenom, ki naj nam bo za orientir. Kolovoz se kmalu povzpne na greben med Vetrnikom in Vrhmi in mi mu vztrajno sledimo dobre četrte ure, vse dokler vijuga preko travnikov. Ko se potopi v gozd, pa postanemo pozorni na jaso, ki se na naši levi boči po severnem pobočju Mrzlega hriba. Tega mi obidemo po južni strani. Kmalu se znajdemo na razcepu, kjer nekoliko izrazitejši kolovoz zavije blago desno, mi pa stopimo na manj izrazitega,

“Tokratni izlet je nekaj posebnega, saj na njem skoraj ne bomo našli markacije, zato pa tudi ne bomo trpeli gneče.

ki nadaljuje naravnost in po njem v dobre pol ure dosežemo Vrhe, ki so s 603 metri skoraj najvišja točka našega izleta. Vrhe so hišna gora Dobrove in na njenem temenu je miza, za katero brez težav posedi ducat obiskovalcev hkrati, ki lahko uživajo ob pogledu na izdelke lokalnih rezbarjev. Z Vrh se sedaj precej širši kolovoz po grebenu nadaljuje do Jazbine, ki je še meter višja od Vrh, a se Dobrovcem ni zdela dovolj zanimiva, da bi postala cilj njihovih vzponov. Z Jazbine se spustimo po levem kolovozu proti Dobrovi. V slabi uri pridemo do tamkajšnje osnovne šole, od koder imamo še nekaj minut do središča vasi, kjer ima postajo »horjulčan« (linija 56). Če se želimo vrniti s »polhograjčanom« (linija 51), moramo napraviti še par korakov proti vzhodu do glavne ceste, kjer ima postajo na levi strani pri lokalu s hitro prehrano. V vsakem primeru pa se z enim ali drugim po približno treh urah pešačenja pripeljemo nazaj na glavno ljubljansko avtobusno postajo.

Začelo se je z rumenimi smučmi

Miha Štamcar, foto: Dunja Wedam

Pred 45 leti so smučarski zanesenjaki, predvsem smučarski tekači, dobili idejo za ustanovitev smučarskega kluba Brdo. Že več kot dvajset let ob smučarskem teku v klubu veliko pozornosti namenjajo tudi biatlonu, v katerem so zabeležili svoje največje uspehe. Pred leti je s svojimi rezultati v slovenski reprezentanci navduševal Marko Dolenc, letos je na olimpijskih igrah v Pjongčangu nastopil Lenart Oblak, toda v svojih vrstah imajo še nekaj nadarjenih tekmovalcev in tekmovalk.

»Pred SK Brdo je bil Železničarski smučarski klub Ljubljana, med pobudniki ustanovitve kluba pa je bil Jože Setnikar. V letu 1974 je bilo med različna društva takratne viške občine razdeljenih sto parov rumenih smuči. S to akcijo, ki so jo imenovali 'rumene smuči', so želeli spodbuditi tek kot obliko zimske rekreacije. Na začetku nas je bilo 23, sprva pa smo tekmovali le v smučarskem teku in šele z osamosvojitvijo Slovenije smo se posvetili tudi biatlonu,« je o začetkih delovanja SK Brdo povedal Ciril Belec, ki je na začetku tekmoval kar z alpskimi smučmi, ki mu jih je oče stanjšal in tako spremenil v tekaške.

Danes so tekaške smuči seveda precej drugačne, glavni izziv pa ostaja podoben: finance. »Sproti se trudimo priti do sponzorskih sredstev. Nekaj jih dobimo tudi z organizacijo tekmovalj, eno pomembnejših bo zadnjo septembrsko nedeljo, ko bo na sporedu že 40. gozdni in 13. hrčkov tek. V veliko pomoč so nam sredstva Mestne občine Ljubljana, predvsem pri financiranju trenerjev,« je o financah spregovoril Anton Vidmar, predsednik SK Brdo.

V prihodnosti si v klubu želijo še bolj urediti finančno plat delovanja, predvsem pa si želijo, da bi v Stanežičah dobili biatlonsko-tekaški športni center. Tako bi svojim članom omogočili treninge čim bližje domu.

»Edini uradni biatlonski center je na Pokljuki, vse drugo je bolj improvizacija. Če bi se razvil biatlonsko-tekaški center v Stanežičah, bi nam to v veliki meri olajšalo delo,« je želja predsednika SK Brdo, ki je bil dolga leta najboljši slovenski klub v delu z mladimi. »Predvsem poleti. Nekoliko lažje je pozimi, ko sodelujemo s športno-rekreacijskim centrom Preska. Tako je bilo v minuli zimi okoli sto dni snega na progah v Preski, kar nas tudi nekaj stane, a je bistveno cenejše, kot da bi se vozili na Pokljuko.«

Najbolj znani imeni iz smučarskega kluba Brdo sta olimpijec Marko Dolenc, ki je svojo

tekmovalno pot začel kot tekač na smučeh in nadaljeval kot biatlonec, ter Tamara Barič, nekdanja mladinska svetovna prvakinja v biatlonu, ki je svojo tekmovalno pot končala zelo zgodaj. Omeniti velja še Mitjo Beberja, Mitjo Kocjančiča, Alenko Sedej, Matejo Gantar, Špelo Belc, Mojco Lenarčič ...

»Še vedno je osnova tek na smučeh, šele pozneje se najmlajši odločajo za biatlon, ki je zanje bolj raznovrsten in zanimiv. V klubu imamo trenutno 26 tekmovalcev in tekmovalk, in večina se jih ukvarja z biatlonom. Od prvega do petega razreda osnovne šole imamo še od 15 do 20 članov. Z njimi delata dva trenerja in dva pomočnika,« je o številu članov spregovoril Matjaž Curk, glavni trener, ki je

“ Letos smo v klubu po dvanajstih letih spet imeli udeleženca na olimpijskih igrah, Lenarta Oblaka.

izredno zadovoljen tudi s sodelovanjem s Smučarskim skakalnim klubom Ilirija.

»V SSK Ilirija so začeli razvijati tudi nordijsko kombinacijo, zato smo se z bratoma Rokom in Žigo Mandlom dogovorili za sodelovanje, saj je interes obojestranski. Tako jim pri smučarskem teku pomagamo z materialom in vadbo tehnike, a sodelovanje prinaša prednosti tudi našim članom. Raznolik trening je za mlade zelo zanimiv, zanje je to popestritev, tako da ne vidim nobenih ovir, da ne bi s tem nadaljevali tudi v letošnji sezoni. To podpira tudi občina, ki želi v Ljubljani nordijsko smučanje spraviti na še višjo raven.«

ZNANI LJUBLJANČANI O GIBANJU

Ljubljana – mesto in gozd

prof. šp. vzg. Urban
Praprotnik, tekaški trener

Ko sem bil star 6 let, mi ime Urban ni bilo zares všeč. Zdelo se mi je sicer čisto primerno za otroka, ampak si nisem predstavljal, kaj bom s svojim imenom, ko bom velik. Takrat nisem poznal nobenega odraslega moškega s tem imenom. Odrasli so bili Jožeti, Janezi, Andreji, Petri, Bogdani, Milani. Takrat sem mislil, da se bom moral preimenovati, ko odrastem.

Danes sem hvaležen, da nosim takšno ime in tudi priimek. Kajti vidim, kako dobro me določata, kot pravi latinski pregovor »Nomen est omen«. Nosim urbano ime in gozdni priimek. Sem mestni človek, ki zelo rad ohranja stik z naravo. In v Ljubljani se izvrstno počutim in dobro poganjam korenine. Ljubljana je namreč tudi takšna: je mesto in narava v enem. Rožnik, grajski hrib, Golovec, vse skupaj objeto v zeleni obroč PST-ja in za dodatek še čudovite poti ob Savi in Šmarna gora. Mestni človek to potrebuje: stik z naravo.

Potrebuje pristen stik z naravo, ne le opazovanje. Ko na prijazen način hodimo in tečemo po teh poteh, spoznamo še lastno naravo. V človeku je bilo skozi evolucijo zapisano, da smo narejeni za hojo in tek. Ko stopim na tla, čutim stik s preteklostjo, ko letim, čutim zalet za prihodnost. Ob tem, ko globoko diham, pa sem toliko bolj tukaj in zdaj.

Ljubljana je mesto, prijazno ljudem, ker je prijazno za hojo in tek. Poti, po katerih stopamo, nam pomagajo, da smo boljši ljudje. Ohranjamo stik z naravo, ohranjamo stik s seboj in med seboj.

Razgibajmo Ljubljano

Žiga Černe, Športna zveza Ljubljane

Foto: Dunja Wedam

Ne skrbite, da bi se na progi izgubili: vse bo dobro označeno, usmerjeno in zavarovano do cilja.

Ljubljanski maraton za male zmagovalce ...

Zadnja oktobrska sobota je na najbolj množični tekaški prireditvi pri nas že po tradiciji namenjena mladini. Urnik je klasičen: začeli ga bodo najmlajši v spremstvu staršev ali samostojno, nadaljevali osnovnošolci in zaključili srednješolci. Kakšnih osem tisoč jih bo skupaj. Prijave so še vedno možne, za šolarje preko šol, za Lumpije pa na spletni strani www.ljubljanskimaraton.si, kjer dobite podrobne urnike in druga navodila. Vsi teki so brezplačni. Če ne boste tekli ali spremljali svojih otrok, nečakov ali vnukov, pridite in jih spodbujajte ob progi!

Ljubljanski maraton za velike zmagovalce

Nedeljo, 28. oktobra, bodo v Ljubljani zaznamovali predvsem osebne zmage in rekordi med odraslimi rekreativnimi tekači, ročnimi kolesarji in vrhunskimi atleti. Če boste tekli, dovolj zgodaj poskrbite za prevzem startne številke na sejmu Tečem na Gospodarskem razstavišču oziroma se pravočasno odpravite na startno mesto na Slovenski cesti. V startnih conah vas bodo čakali zajčki, ki vam bodo do cilja pomagali ujeti primeren ritem. Po startu upoštevajte

predvsem svoje srce in noge, vzemite si čas na okrepčevalnicah, če pa bo kaj narobe, težave takoj sporočite organizatorjem ob progi.

Ljubljanski maraton za navijače

Maraton seveda niso samo tekači, pomemben del so namreč tudi navijači. Največ se jih vselej zbere okoli starta na Slovenski cesti in cilja na Kongresnem trgu. Vseeno pa jih je iz leta v leto več tudi na trasi. Na voljo je kar dvakrat po dvainštirideset kilometrov navijaškega prostora (levo in desno od tekačev), zato meščanke in meščane, ki ne boste tekli, vabimo, da se zberete ob progi in poskrbite za dobro vzdušje. Navijaški pripomočki, transparenti, glasbila, kuhalnice in pokrovke – niso prepovedani! Tekachi, aktivirajte svoje navijače!

Navijačem bo namenjen tudi Trg republike, kjer bo prostor za ponovno snidenje s tekači in analizo po teku.

Če pa vendarle ne nameravate teči ali navijati, vas vljudo prosimo za strpnost predvsem v nedeljo, 28. oktobra. Takrat bo namreč zaprtih precej ulic in cest po Ljubljani. Zato svoja potovanja načrtujte dovolj zgodaj, da uvidite zaporam, ali do konca maratona počakajte doma.

Namig: Bodite močni

Moč je povezana s številnimi pomeni, a mi se vendarle bolj ali manj ukvarjamo s tistimi, ki so povezani z gibanjem in športom. Zanj moramo skrbeti vsak dan, saj jo potrebujemo tudi za opravljanje vsakodnevnih opravil. Za pridobivanje in ohranjanje moči pa ni treba vsak dan v fitness, saj veliko število vaj lahko opravimo tudi doma, s premagovanjem lastne telesne teže: dvig trupa za trebušnjake, povaljki na trebuhu za hrbtne mišice, počepi, sklece ...

VSE, KAR MORATE VEDETI PRED ŠTARTOM

#LJMARATON

ALL YOU NEED TO KNOW BEFORE START

ENG

SLO

Spodbuda: Oblik gibanja je več

Krajši, hladnejši in morda tudi mokri dnevi so marsikaterega rekreativnega navdušenca že pregnali v zaprte prostore telovadnic in fitnessov. A lepi dnevi še vedno vabijo na čist zrak, na sprehod po pisanem gozdu in nabiranje kostanja ali gob. Tudi to je rekreacija.

Zbirajte žige za gorsko kolo

S programom Razgibajmo Ljubljano želimo celo leto spodbujati Ljubljančane k aktivnemu preživljanju prostega časa. Skozi različne vsebine je prebivalcem našega glavnega mesta na voljo vrsta dostopnih informacij o možnosti za vodenje in prosto vadbo ter udeležbo na dogodkih, med priložnosti pa spadajo tudi **štiri kolesarske akcije**, ki jih pripravlja Kolesarsko društvo LPP. Na njih zbirate žige, še pomembneje pa je, da nabereite nekaj nove kondicije, porabljate kalorije, odkrijete kaj novega v okolici ali preprosto uživate v naravi. Na pot se podate po določenih točkah, ki vodijo čez Ljubljansko barje, okoli Ljubljane, na Mali Lipoglav ali po desetih vrhovih okoli mesta. Kartončke brezplačno dobite v obeh turistično-informacijskih centrih (Tromostovje, Krekov trg), v Potniških centrih LPP (Celovška in Bavarski dvor) ter v Športnem centru Triglav (Vodovodna cesta). Za zbrane žige dobite kolajno, vključeni pa ste v žreb uporabnih nagrad, med katerimi je glavna nagrada gorsko kolo!

Plesno leto

Plesna šola Mojce Horvat že od leta 1989 poučuje plesalce, ki želijo strokovno vodenje, prave izzive, sproščeno vzdušje in obilo zabave. Vrata na Dolenjski cesti

115a so v novo sezono odprli v začetku septembra, plesalci pa v njej plešejo vse do konca junija. V tem času spoznajo različne plesne zvrsti, saj je široko znanje osnova za vrhunske rezultate in za redno rekreacijo. V šoli ste dobrodošli vsi, od vnukov do babic in dedkov, tisti, ki še nikoli niste plesali, kot tudi tisti, ki iščete nove izzive ali se želite s plesom redno rekreirati.

📍 www.mojcadance.com

LJšport

Mestna občina Ljubljana, javni zavod Šport Ljubljana, športna društva in izvajalci letnega programa športa so v sklopu Evropskega tedna športa 2018 predstavili mobilno aplikacijo Ljubljana je šport – LJšport.

V mobilni aplikaciji LJšport so na enem mestu zbrani rekreativni športni dogodki in aktivnosti, ki potekajo v Ljubljani. Mobilna aplikacija poleg koledarja športnih dogodkov omogoča tudi nadzor nad vadbo. Dostopna je na: 📱/🍏 app.sport-ljubljana.si.

Za objavo v glasilu Ljubljana ali v elektronskem tedniku Športni utrinki nam lahko novice pošljete na info@szlj.si, vprašanja pa lahko zastavite tudi po telefonu 01 434 72 91.

NASVET STROKOVNJAKA

Ritual pred tekmo

prof. dr. Branko Škof

Po mesecih treninga je Ljubljanski maraton končno tu. Načrtovanja in treninga je konec. Čas je za uresničitev želja in dosego ciljev. Pred tako pomembnim dogodkom, kot je Ljubljanski maraton, je tekmovalni strah velik, vznemirjenost in napetost pa visoki. Ne obremenjujte se z rezultatom, tempom itd. Tako le po nepotrebnem porabljate psihično energijo.

Vse potrebno pripravite že dan pred maratonom, spremljajte tudi vremensko napoved, da se boste lahko oblekli vremenskim okoliščinam primerno. Dobro spanje več dni prej je zelo pomembno, zato naj bo režim spanja normalen. Enako velja za prehrano. Pred najpomembnejšim tekmovanjem ne eksperimentirajte. Čim bolj se držite ustaljenega reda.

Tri ali štiri ure pred startom zaužijte lahek obrok. Takšnega, kot ga po navadi pojedete pred tekmo ali športno vadbo. Na prizorišče pridite pravočasno, to pomeni okrog dve uri pred startom. Ko pridete, se usedite ali ulezite na miren prostor, se umirite in v miru pripravite za ogrevanje in nastop na izbrani razdalji. Za čas pred ogrevanjem in za ogrevanje se topleje oblecite. Z ustreznim ogrevanjem se poviša mišična temperatura in aktivnost živčnega sistema. To vpliva na številne mehanizme, ki povečujejo biokemično in nevrofiziološko mišično učinkovitost, kar tudi prispeva k večji učinkovitosti telesa. Še pred ogrevanjem, vsekakor pa pred startom, spraznite črevesje. Naj vam ne bo nerodno. Četrto ure pred startom popijte okrog dva decilitra izotonične tekočine, za daljše razdalje pa si pripravite energijski nadomestek (gel, košček energijske tablice, energijski napitek).

Naj vam bo tek užitek in zadovoljstvo, ne pa pehanje za rezultatom. Rezultat bo prišel sam.

Še več koristnih nasvetov za pripravo pred nastopom in za nastop na Ljubljanskem maratonu dobite na 📍 www.tek.si.

Kaj bi videli, če bi skočili iz kože?

Živa Čebulj

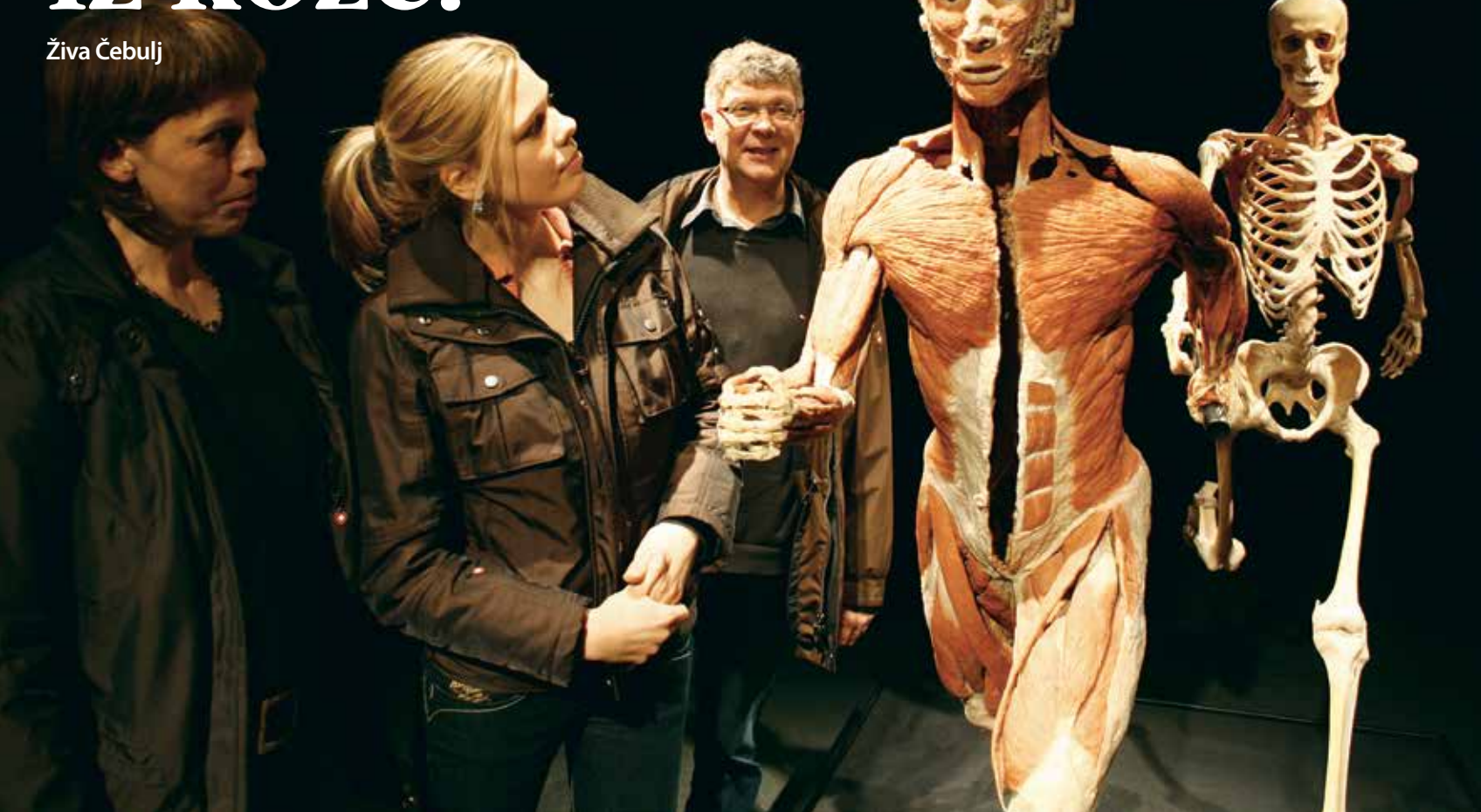

Foto: arhiv Body Worlds Vital

Razstava Body Worlds Vital nas sprašuje, kako dobro poznamo svoje telo.

Na Gospodarsko razstavišče spet prihaja svetovna razstava. Body Worlds Vital je originalna razstava pravih človeških teles, ki ponuja edinstveno spoznavanje anatomije lastnega telesa, pomena zdravega načina življenja ter zavedanje o tem, kaj pomeni biti človek.

Razstavo sestavlja unikatna zbirka pravih človeških eksponatov. Prikazana so celotna telesa, posamezni deli, prerezi in organi, ki podajajo popolno sliko o delovanju organizma kot celote.

Razstave Body Worlds, ki so jih pripravili na Inštitutu za plastinacijo iz Heidelberga v Nemčiji, si je po svetu ogledalo že prek 43 milijonov ljudi v več kot 90 mestih po svetu. Ena izmed njih – Body World Vital – bo na Gospodarskem razstavišču od 20. oktobra letos do 20. januarja prihodnje leto. Častni pokrovitelj razstave je Mestna občina Ljubljana.

V kožo znanstvenika

Postopek ohranjanja človeških teles in organov je v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja izumil profesor anatomije dr. Gunter von Hagens: »V sedemdesetih letih sem učil študente

medicine o anatomiji človeškega telesa. Uporabljal sem anatomske atlase z narisanimi slikami, ki so prikazovale organe in organske sisteme. Za boljšo predstavo sem jim večkrat pokazal tudi prave organe, ki pa so bili žal v plastičnih zabojnikih, zato se jih ni bilo mogoče dotikati ali jih vzeti v roke. Študentom sem želel ponuditi več. Želel sem, da svojo pot zdravnika začnejo bolj izkušeni.«

Eksponati Body Worlds Vital Guntherja von Hagensa so izdelani s pomočjo plastinacije, ki omogoča, da obiskovalci lahko opazujejo zgradbo človeškega telesa od zunaj in znotraj.

Plastinacija je proces, ki nadomesti naravne telesne tekočine s posebno vrsto plastike in po obdelavi omogoča namestitve teles v pristne položaje. Vsak položaj, v katerega je telo nameščeno,

ponazarja, kako so zgrajena naša telesa in kako delujejo pri vsakodnevnih aktivnostih. Z uporabo plastike za konzerviranje postanejo vzorci brez vonja in popolnoma suhi. Plastinacija je izjemno dolg postopek. Za pripravo celotnega telesa je potrebnih tudi do 1500 ur. Najdaljši postopek plastinacije, ki je bil kadarkoli izveden, pa je plastinacija 3,2-tonskega slona, za katero so potrebovali 3 leta.

Telesa, uporabljena na razstavi, pripadajo darovalcem, ki so še v času življenja podpisali, da se lahko njihova telesa po smrti uporabijo v znanstveno-izobraževalne namene, na javni razstavi. Le nekateri organi, zarodki in posebni primerki izhajajo iz starih anatomskih zbirk in morfoloških inštitutov. Zaradi spoštovanja do darovalcev nista razkrita njihova identiteta in vzrok smrti.

V dobri ali slabi koži?

S pomočjo t. i. plastinativ obiskovalci usvojijo osnovna znanja o zgradbi telesa ter o ohranjanju zdravja. Razstava prikazuje delovanje zdravega telesa pa tudi delovanje telesa v primeru bolezni. Na razstavi lahko vidimo, kakšen učinek ima kajenje na pljuča ter kako se umetni sklepi v kolnih in kolkih prilegajo v človeško okostje. Razstava obiskovalce ozavešča tudi o tem, kako se s pomočjo zdravih izbir in sprememb življenjskega sloga zoperstaviti življenjsko nevarnim boleznim, kot so rak, sladkorna bolezen in bolezen srca.

Doživite razstavo na lastni koži

Ekspoziti so večinoma razporejeni po organskih sistemih, in sicer na mišično-skeletni sistem, živčevje, dihalo, srčno-žilni sistem, prebavila ter razvoj zarodka in ploda. Položaji plastinativ so bili skrbno izbrani in služijo doseganju izobraževalnih ciljev. Vsak plastinat je postavljen tako, da prikazuje določene skupine anatomskih lastnosti. Na primer: atletske pozicije ponazarjajo uporabo skeletno-mišičnega sistema. Položaji so izbrani tako, da lahko obiskovalec plastinat najenostavneje primerja s svojim telesom.

Razstava želi torej izobraževati najširšo javnost o delovanju človeškega telesa in hkrati pokazati nezaželene učinke za zdravje zaradi slabe skrbi zanj, pa tudi pozitivne učinke ustrezne skrbi in zdravega življenjskega sloga. Primerna je za obiskovalce vseh starosti, tudi za otroke v spremstvu odraslih. Obiskovalci razstavo zapuščajo z znanjem o tem, kako pomembno je sprejemati odgovornost za svoje zdravje in dobro počutje.

Za dobro počutje v svoji koži

Razstavo v Ljubljani dopolnjuje zanimiv spremljevalni program. Predavanja, vključena v ceno vstopnice, poljudno obravnavajo pomen zdravega življenjskega sloga, od zdrave prehrane do gibanja, razloge za razna obolenja in preventivne aktivnosti. Razstava je odprta vse dni v tednu, tudi med prazniki, od 9. do 20. ure. Na voljo so avdio vodič v slovenskem in angleškem jeziku, po predhodni najavi pa tudi vodeni ogledi za skupine.

 www.bodyworldsvital.si

Zgodbe o družabništvu

Amir Crnojevič, Zavod za oskrbo na domu Ljubljana, foto: Arhiv ZOD

Ljubljana je starejšim prijazno mesto, saj s številnimi aktivnostmi in ukrepi skrbi, da meščanke in meščani lahko jesen življenja preživljajo aktivno in kakovostno.

Uspešna je le tista družba, ki skrbi za vse generacije in gradi na povezovanju, sobivanju ter solidarnosti.

V Zavodu za oskrbo na domu Ljubljana poleg socialne oskrbe na domu posebno pozornost namenjamo preprečevanju osamljenosti in socialne izključenosti, obenem pa spodbujamo vseživljenjsko učenje in medgeneracijsko sodelovanje. Zato smo v letu 2014 uvedli program organiziranega prostovoljstva, ki ga je omogočila Mestna občina Ljubljana. Namen programa je, da prostovoljci preko družabništva uporabnikom lepšajo dneve, v nekaterih primerih pa deloma razbremenijo tudi svojce. Osamljenost je ena od najbolj pogostih težav, s katerimi se srečujejo starejši, te pa je več v urbanem okolju, zato so potrebe po prostovoljstvu v mestnem okolju vedno bolj zaželeno.

Tudi z demenco se danes spopada vse več ljudi. Skrb za tako osebo traja 24 ur na dan, vse dni v tednu, zato so svojci velikokrat zelo izčrpani, brez zadostne družinske in strokovne podpore. S programom organiziranega prostovoljstva skušamo pomagati tudi njim. Na Viču živi 88-letna gospa, ki zaradi demence ne pozna nikogar več, se pa vedno znova razveseli prostovoljca, s katerim se enkrat tedensko odpravita na sprehod ali k maši. Gospa živi v svojem svetu,

svetu, ki ga pozna le malokdo in malokomu uspe vstopiti vanj. Njemu je to uspelo, zato so njuna srečanja zelo prijetna, hči pa si takrat vzame čas zase in vsaj za trenutek odmisli skrb za svojo mamo.

Za Bežigradom živi 93-letni gospod, ki je zaradi bolezni in starostne oslabelosti skorajda obležal v postelji. Da se to ne bi zgodilo, ga prostovoljka dvakrat tedensko obišče, da odideta na krajši sprehod in opravita točno določene vaje, ki krepijo različne skupine mišic. Gospod se obiska prostovoljke vedno zelo razveseli, saj mu njena mladostna energija vliva dodatno voljo za življenje. Rek, da nikoli ni prepoznal, da bi se naučili kaj novega, še kako drži. Izjemno smo ponosni, da smo lahko naši uporabniki, ki šteje 98 let, uresničili željo, da se nauči že sedmega svetovnega jezika – latinščino. Gospo enkrat na teden obišče prostovoljka, ki jo poučuje, gospa pa je kljub visokim letom zelo vedoželjna.

V teh letih smo povezali veliko ljudi, spletla so se številna prijateljstva in ustvarile lepe in uspešne zgodbe, ki jih lahko piše samo življenje.

Oblikujmo demenci prijazno Ljubljano

David Krivec, Spominčice – Alzheimer Slovenija

Foto: arhiv Spominčic

V Ljubljani je mreža demenci prijaznih točk že zelo razvejena.

Kadar pomnjenje, razumevanje, govor, orientacija in presoja pri starejši osebi upadejo do te mere, da jo to moti pri vsakdanjem življenju, govorimo o demenci. Demenca nastane zaradi kroničnega propada možganskih celic. Propad nevronov lahko povzroči več kot 200 različnih bolezni, najpogostejša pa je Alzheimerjeva bolezen, ki predstavlja 60–80 % vseh demenc.

V svetu naj bi bilo obolelih za demenco že skoraj 50 milijonov ljudi, v naslednjih dvajsetih letih pa naj bi se njihovo število še podvojilo. Ocenjujejo, da je v Sloveniji več kot 32.000 obolelih za demenco. Od tega je bolezen diagnosticirana pri manj kot polovici oseb z demenco. Poleg tega je bolezen pogosto prepozno prepoznana. Pravočasno prepoznavanje znakov demence je pomembno, saj je v zgodnji fazi še možno do določene mere upočasniti napredovanje bolezni. Poleg tega lahko posameznik sprejme odločitve o svoji prihodnosti in uredi pravne, socialne in zdravstvene zadeve, dokler to še zmore.

Za Alzheimerjevo bolezen je najbolj značilnih 10 prvih znakov: postopna izguba spomina, težave z govorom in iskanje pravih besed, osebnostne in vedenjske spremembe, težave s presojo in organizacijo, težave pri izvajanju vsakodnevnih opravil, izgubljanje in iskanje stvari, težave s časovno in krajevno orientacijo, ponavljanje enih in istih vprašanj, spremembe v čustvovanju in razpoloženju ter zapiranje vase in izogibanje družbi.

Ti znaki se pri demenci pojavljajo tudi več kot desetkrat na dan, torej tako pogosto, da motijo posameznikovo normalno življenje.

Institucionalna oskrba za osebe z demenco se je v zadnjem desetletju občutno izboljšala, vendar potrebe za namestitev bolnika v dom še vedno presegajo zmožnosti domov starejših. Največji izziv na področju demence v

družabništvu, ki je namenjeno aktivnemu preživljanju prostega časa z osebo z demenco. Družabništvo pomaga pri ohranjanju samostojnosti in kognitivnih sposobnosti oseb z demenco. Obenem družabnik vsaj za kratek čas razbremeni svojce oziroma skrbnike, ki v tem času lahko poskrbijo zase. Družabnik družino obišče vsak teden. Glede na potrebe in želje se skupaj z osebo z demenco

“ Največji izziv na področju demence v Sloveniji je pomanjkanje oblik pomoči in oskrbe v skupnosti.

Sloveniji je pomanjkanje oblik pomoči in oskrbe v skupnosti, ki bi omogočale, da osebe z demenco ostanejo čim dlje doma, v njim poznanem okolju, kar je tudi priporočilo mednarodnih organizacij Alzheimer Europe in Alzheimer's Disease International.

Tudi Spominčica – Alzheimer Slovenija, ki že več kot 20 let nudi pomoč osebam z demenco in njihovim svojcem, nudi

pogovarjata, prepevata ljudske pesmi, se sprehajata, obujata spomine iz preteklosti (foto albumi), prebirata revije, časopise in knjige, igrata družabne igre, rešujeta besedne igre in podobno. Med aktivnosti družabništva pa ne sodijo skrb za osebno higieno, opravljanje osnovnih življenjskih potreb, hranjenje in dajanje zdravil.

Spominčica vabi nove prostovoljce, da se nam pridružijo kot družabniki. Družabnik potrebuje le voljo do druženja

s starejšimi ljudmi. Za vse, ki se želijo vključiti kot družabniki, organiziramo strokovno usposabljanje, na katerem predavajo priznani strokovnjaki o demenci, ustreznem sporazumevanju, varnosti in o oblikah pomoči v skupnosti. Usposabljanje poteka dvakrat letno, spomladi in jeseni. Za udeležbo je potrebna predhodna prijava, pokličete nas lahko na številko ☎ **01 25 65 111** ali nam pišete na ✉ **info@spomincica.si**.

Na Spominčici – Alzheimer Slovenija so na voljo tudi druge oblike pomoči, kot so **svetovalni telefon 059 305 555**, osebno svetovanje, Alzheimer Cafeji, skupine za samopomoč, literatura ... V Ljubljani uspešno deluje Center Alzheimer, ki se nahaja v podhodu Bežigrajska vrata pod Vilharjevo cesto. Tu so na voljo različne informacije o demenci, prvih znakih in poteku bolezni, o novih pristopih in obravnavah oseb z demenco pa tudi praktični nasveti. Dostopnost do informacij o demenci in o

oblikah pomoči širimo tudi z mrežo Demenci prijaznih točk, ki so namenjene vsem, ki živijo v lokalni skupnosti: **osebam z demenco**, njihovim **svojcem** in vsem **zaposlenim** (policisti, trgovci, bančni in poštni uslužbenci, farmacevti, gasilci in sosede ...). Prva Demenci prijazna točka je zaživela julija 2017 na Uradu varuha človekovih pravic, od tedaj jih je v Ljubljani 8 in več kot 50 po vsej Sloveniji.

Letos smo **svetovni dan Alzheimerjeve** bolezni obeležili v soboto, 22. septembra, ko smo organizirali tradicionalni Sprehod za spomin v Ljubljani. Sprehodili smo se od Moderne galerije do Mestne hiše, kjer nas je nagovoril ljubljanski župan Zoran Janković.

Z boljšim razumevanjem bolezni, prijaznostjo in sprejemanjem lahko vsak od nas prispeva svoj delež k demenci prijaznemu okolju, kjer so osebe z demenco čim dlje samostojni, aktivni in spoštovani člani družbe.

Blaznica na Studencu

Črt Kanoni, foto: arhiv avtorja

Usmiljenke pri krpanju perila z bolnicami, junij 1938

Psihiatrija v laičnih očeh še vedno velja za nekaj strašljivega, značilnega za mračni srednji vek. Resnici na ljubo so prve »norišnice« takšne tudi bile, vendar ne pri nas. Pred 150 leti se je v deželni civilni bolnici, ki je stala na Ajdovščini v središču Ljubljane, zdravilo petdeset duševno bolnih pacientov. Tedaj je dr. Karel Bleiweis, vitez Trsteniški, ki je v sklopu deželne bolnice vodil oddelek za blazne, nastopil z zgodovinskim referatom: »*Blaznice kakoršne morajo biti, in kaj je njih namen*«.

Predlagal je odkup posestva Valentina Krisperja na Studencu pri Ljubljani, 5 km od mesta, kjer je bil nekdanj živalski vrt plemiške rodbine Auersperg. Od tod ime *tiergarten* – živalski vrt, celo zverinjak! Deželna norišnica je uradno odprla svoja vrata 3. januarja 1881. V tistih časih je bil za Ljubljano pomemben dogodek obisk avstrijskega cesarja Franca Jožefa I., ko je 12. julija 1883 ob 600-letnici pripadnosti dežele Kranjske habsburški monarhiji obiskal Deželno civilno bolnico v

Ljubljani, naslednji dan pa še blaznico na Studencu.

Od začetkov do prve svetovne vojne

Prvi stalni hišni psihiater na Studencu je bil dr. Pavel Prejnič, primarij pa dr. Karl Bleiweis. Ustanova je v tem času pokala po šivih. Rušilni potres, ki je prizadel Ljubljano leta 1895, tudi Studencu ni prizanesel. Toda v času nenehnega tresenja tal je bila disciplina pri bolnikih hvalevredna. Zasluge za to je imelo strežniško osebje,

Foto: Nace Bizilj, hrani MNZS

Psihiatrična klinika Ljubljana - Polje, 1982

ki je ohranilo trezno presojo in bolnike preselilo v pritlične prostore. Čas prve svetovne vojne je Studenec preživel brez hujših pretresov, če ne štejemo primanjkovanja živeža v letu 1915 in italijanske granate, ki je padla v močvirje ob bolnišnici. Toda istega leta je stavba dobila tudi električno razsvetljavo in vodovodno omrežje, kar je precej izboljšalo bivanjske razmere.

Med obema vojnama

Z nastankom nove države se je tudi državna umobolnica vključila v novonastalo jugoslovansko provinco usmiljenih sester pod vodstvom slovenskih predstojnikov. V času med obema vojnama so pacienti, predvsem tisti, ki so imeli proste izhode, zaradi prepoznavnosti hodili naokoli oblečeni v rdeče in modre površnike. Staroselci iz okoliških vasi pa so vedeli povedati, da tu niso bili le bolniki, temveč tudi povsem zdravi ljudje. Nezakonski otroci mestne gospode, ki so bili zavrženi, da ne bi po njih dedovali.

Dolgih petindvajset let, od 1909 do 1934, je bil ravnatelj bolnišnice prim. dr. Stevo Divjak. Strokovni predstojniki pa dr. Fran Göstl, univ. prof. ddr. Alfred Šerko in prim. dr. Mihael Kamin. Strokovna in znanstvena raven slovenske psihiatrične službe se je prav po zaslugi teh treh velikih mož slovenske psihiatrije prvikrat dvignila na tedanjo evropsko primerljivo raven, kvalitetnejše pogoje za delo in bivanje pa so končno dočakale tudi sestre usmiljenke.

Druga svetovna vojna

Tik pred 2. svetovno vojno je imela slovenska psihiatrija 1370 standardnih psihiatričnih postelj. Šestega aprila 1941

je bilo ob pokanju granat vsem jasno, kaj se dogaja. Pri rajonskem odboru OF v Polju je bila takrat že organizirana sanitetna skupina, v kateri so bili mag. Igor Kraut, dr. Rihard Gregorčič, dr. Andrej Jenko in dr. Janez Kanoni. Naloga tega odbora je bila nudenje zdravstvene pomoči, organiziranje in ureditev mesta za zdravljenje znotraj bolnišnice na Studencu in v njenih objektih, organiziranje sanitetnih tečajev ter pomoč partizanskim enotam s sanitetnim materialom. Skoraj leto dni so zaupniki OF lahko slepili okupatorja, dokler njihova aktivnost znotraj bolnišničnih zidov ni bila izdana fašistom. Po kapitulaciji Italije so bolnico na Studencu zasedli Nemci in jo z vsemi objekti razen enega, ki ga jo vodil prim. dr. Niko Vončina, spremenili v SS lazaret.

Novonastale razmere

Za samostojno in strokovno delo v okviru medicinske fakultete Univerze v Ljubljani je bilo treba obnoviti katedro za psihiatrijo, zato je bil jeseni 1945 dr. Janez Kanoni imenovan za izrednega profesorja na medicinski fakulteti, predstojnika katedre za psihiatrijo ter direktorja studenske bolnišnice. Skoraj deset let je trajal boj za priznanje psihiatrije kot medicinske stroke in njen prostor pod soncem. Leta 1954 se je nevropsihiatrična klinika razdelila na dve samostojni kliniki, nevrološko in psihiatrično.

Istega leta je bilo ustanovljeno društvo za socialno pomoč bolnikom, ki je proučevalo položaj bolnikov. Skrbelo je za izboljšanje njihovega socialnega položaja in resocializacijo po odpustu iz psihiatrične ustanove. Sredina petdesetih let tako z vidika slovenske psihiatrične

stroke pomeni oranje ledine na področju rehabilitacije duševno obolelih oseb.

Leta 1964 je Skupščina SRS opredelila načrt, ki je bil skrbno usklajen z delom nevropsihiatrične sekcije v okviru Slovenskega zdravniškega društva. Predvideval je povečanje psihiatričnih postelj za 500 enot, ustanovitev posebnega dispanzerja za alkoholike in posebnega zavoda za psihično alterirane delikventne osebe. Predvidel je tudi pedopsihiatrične oddelke, večje število dispanzerjev, vzpostavitev psihoterapevtske sekcije ter vpeljal centralni register hospitaliziranih psihiatričnih pacientov.

Psihiatrična klinika danes

Leta 2001 je PKL na Studencu dobila nov, najsodobnejši bolnišnični objekt za intenzivno psihiatrično zdravljenje. Bolnišnica na Studencu je bila ves čas nekaj posebnega. Bila je ena redkih, ki je bila že na začetku svojega delovanja umeščena v nove objekte in ne v gradove, kot je bila praksa drugje v svetu, še zlasti v Gradcu (Feldhof) in na Dunaju (Steinhof). Psihiatrična klinika v Ljubljani je ena redkih zdravstvenih ustanov, ki ni v rdečih številkah, in edina psihiatrična ustanova na svetu, ki je pred nekaj leti prejela laskavo evropsko nagrado za kakovost European Quality Award. Nagrado so dobili na podlagi analiz in priporočil Sokratovega inštituta in švicarskega inštituta za standarde kakovosti. Ljubljanska psihiatrična klinika je danes resnično izjemno odprta klinika: vsakdo se lahko sprehodi na Studenec in se prosto giblje po bolnišnici in oddelkih. Nobenega varnostnika ali vratarja ne bo srečal, ki bi ga spodil, češ da tu nima česa iskati.

Drugo največje mesto v Sloveniji

Lora Power

Foto: Dunja Wedam

Pravi fužinski obrazi se najdejo tudi pod krošnjami urbanega sadovnjaka v parku Muste, kjer so nedavno postavili igrala.

»Zdaj pa mi pokaži še drugo Ljubljano,« je vztrajal prišlek. »Le kaj neki se skriva za temi neizgovorljivimi imeni sosesk?!«

»Ob besedi Ljubljana nihče ne pomisli na Nove Jarše, šišenske bloke, Savsko naselje, sosesko BS3, Fužinski blues in podobno,« je nekoč zapisal prof. Janez Suhadolc. Toda zakaj ne, saj so vendar sidrišča spominov, ognjišča domačnosti, intimnosti, unikatne subkulture ... Celo samosvoj jezik je slišati v eni izmed njih! In kot pravi raper Zlatko: »Tle loh nafehtaš trikrat več k u centru.«

V Fužinah smo – v urbanistični enoti, zgrajeni v 70-ih in 80-ih letih prejšnjega stoletja, ki se danes ponaša s titulo najgostejše naseljene soseske v vsej domovini. Na 61 hektarjih med Zaloško in Ljubljano živi kakšnih 18.000 ljudi, fužinska stanovanja pa so razdeljena med tri epicentre – Rusjanov, Brodarjev in Preglov trg.

Kot je za Delo izjavil eden od projektantov, arhitekt Vladimir Brezar, so jih zasnovali »po skandinavskem in malo po nemškem vzoru«, saj so med bloke zarisali igrišča, pošte, šole in kar je še potrebnega za samozadostno življenje. Čas je pokazal, da bi morali dodati precej več parkirnih mest, kot tudi to, »da so Fužine dobile ne samo betonski, ampak tudi človeški značaj.«

Pravi fužinski obraz se morda najraje prikaže na klopcah pred bloki, v kafičih in ob igriščih, pod krošnjami urbanega sadovnjaka v parku Muste, kjer so nedavno postavili igrala za vse starostne skupine otrok ..., a prav tako v gledaliških

„ »Ste dobrodošli tuki,« vabi stih in grafit, »na lastno odgovornost.«

predstavah, filmih, glasbi in literaturi. Vzemite v roke *Fužinski bluz* Andreja E. Skubica, ki z mešanjem slovenščine in črnogorščine niza zgodbe štirih povsem različnih protagonistov iz neke fužinske stolpnice. Ali roman *Čefurji raus!*, »enciklopediji naroda (in jezika)«, z Markom Đorđićem v glavni vlogi ter ob spevni čefurščini, »mešanici ljubljanskega slenga, različnih jugoslovanskih jezikov in nekih posebnosti.« »Fužine so drugo največje mesto v Sloveniji,«

pravi Vojnovičev protagonist, etnično heterogeno okolje, ki je neupravičeno stigmatizirano kot geto.

»Ziher je kaj v vodi,« se je pošalil Fužinčan, »samo poglej, koliko ekskluzivnih likov se tu rojeva! Nesterović, Handanović, Novaković ..., pa Zlatko, Nedžad, Unknown.« Še in še je ponavljal stihe fužinskega hip hopa, se pohvalil, da so s pomočjo Radia Študent zagnali radio Fužin'c in da je nekdo po imenu Nju Fužinišen Kunst organiziral Fužine film festival ter o legendarni soseski posnel več kratkih filmov.

Ta (sub)kulturni izraz podčrta fužinski multikulturni potencial, ki ga je nedolgo tega v objektiv ujel tudi libanonski fotograf Krix Berberian. Njegovo razstavo je med drugimi podprl Muzej za arhitekturo in oblikovanje (MAO), ki od leta 1990 upravlja grad Fužine. Renesanci dvorec si zasluži poseben članek, a omeniti velja vsaj to, da je bil nekoč baza protestantizma na Slovenskem, kamor sta zahajala Dalmatin in Trubar, da je Kranjcem dal prvo papirnico, zaposloval steklarje z muranskim znanjem, ustvaril bogato umetnostno zbirko ter botroval izgradnji (še delujoče) elektrarne.

Matjaž Jeran

Vse je mogoče, kadar smo navdahnjeni, mirni in motivirani

Nada Breznik

Foto: Polona Avanzo

Mestni štipendist Matjaž Jeran, vrhunski plezalec in pobudnik izgradnje Plezalnega centra Ljubljana

Diplomiral je na Ekonomski fakulteti v Ljubljani. Navdušen plezalec je med študijem na predstavitvi štipendistov predaval o športu, ki mu je predan že od mladih nog: o športnem plezanju in alpinizmu. Že kot študent je povabil v Slovenijo znano kenijsko naravovarstvenico Sabo Douglas-Hamilton in vodil zanimiv pogovor z njo v polni Linhartovi dvorani Cankarjevega doma.

Kako je bilo združevati študij ekonomije s plezanjem?

Nobenega dvoma ni, da sem vse stvari podrejal plezanju in plezalnim odpravam. Vendar sem tudi študij zajemal z veliko žlico, študijske izzive sem poskusil kar najbolj približati vzporednicam v navpičnem svetu, kar me je zelo motiviralo.

Kakšne uspehe si nanizal v času svoje plezalne športne kariere?

Prvo nagrado sem si vsakodnevno podeljeval sam v družbi prijateljev, živel sem svoje sanje. To je zame največja nagrada, ki jo lahko prejmem, in še vedno uživam v njej. Velika nagrada in potrditev ter motiv pa je bil vsekakor izbor med mestne štipendiste.

Študijsko sem bil najmočnejši v prvem letniku, bil sem izbran v eminentno skupino top 20 brucev EF. Kasneje so študijske uspehe prerasli plezalni: s soplezalci smo po svetu prosto preplezali nemalo norih tisočmetrskih sten, kot so El Capitan v Kaliforniji, Trango Tower v Pakistanu in vsekakor prvenstvena smer v Keniji, ki je bila zagotovo odločilen korak v mojem plezalnem razvoju. S postavitvijo Plezalnega centra Ljubljana smo lepo realizirali mojo diplomsko temo – to je bilo najboljšo kronanje mojega študijskega obdobja.

Srečal si veliko ljudi, se z njimi spoprijateljil in si še danes z njimi v stiku. Kaže, da so med vami še prav posebne vezi.

Plezalne vezi so ene najmočnejših, primerljive so z družinskimi. Primarna naveza so bili zame kot odraščajočega človeka soplezalci Matevž Kunšič, Rok Šisernik in Miha Valič. Zadnja dva sta z nami le še v srcih. Z njimi smo sproščeno pletli prijateljstva v Afriki, Ameriki in Pakistanu.

Če prav razumem, je bil Plezalni center tvoja ideja, si solastnik, direktor, obenem pa tudi mentor mladim, pedagog, vodnik in še kaj?

Plezalni center je praslovenska ideja. Sam sem predhodno sicer razvil ustrezno podstat, torej največjo plezalno šolo v Sloveniji, ki je temeljila na predajanju ljubezni do plezanja. Izvedli smo stvari, ki smo jih poslušali na EF, kar pa brez alpinističnega pristopa nikakor ne bi bilo izvedljivo.

Še vedno mi zaigra srce, ko nadomeščam na kakšni otroški skupini, skuham kosilo za 25 lačnih mladih plezalcev ali skupino odraslih naučim sproščenega plezanja. Najraje sem med ljudmi, v koži učitelja mi je mnogo prijetneje kot v vlogi direktorja. Rutina me malo duši, želim si še naprej razvijati idejo o razvoju plezalne kulture.

Kakšne kulturne in izobraževalne dejavnosti še potekajo v centru?

Naša ekipa je močna in razgibana, poleg plezanja nas vlečeta tudi glasba in fotografija. Obenem čutimo izjemno odgovornost pri vzgoji mladine in pri premikanju meja v glavah starejših. Vse to je mogoče le, kadar smo sami navdahnjeni, mirni in motivirani. Vedno znova se vrnemo na izhodišče, da moramo slediti svojim plezalnim željam, saj bomo le tako lahko zbrali energijo in jo predajali dalje. Plezanje je več kot šport, to živimo dnevno in ta iskrenost se kaže tudi v naši programski shemi.

Celoten intervju je objavljen na

📍 www.ljubljana.si v rubriki glasilo Ljubljana.

Patricia in Brittany

Tiago Ferreira

Ana Lirio

Lori in Jacky

Ljubljana je skrivni vrt Evrope

Besedilo in foto: Staša Cafuta Trček

Patricia in Brittany,

Dayton, Ohio, ZDA
Moji predniki so iz Slovenije in od nekdaj sem imela na seznamu želja, da to deželo obiščem. S hčerko se imava lepo. To je posebna pot nazaj h koreninam in poklon babici, ki je šla v neznano na drugo celino. Toplo mi je pri srcu, ko me Slovenci z enakim naglasom pokličete po imenu kot moja babi nekoč. Predstave o Sloveniji so bile drugačne, v bistvu je naše življenje v Združenih državah podobno kot pri vas. Tako kot mi imate zelo lepo in bogato knjižnico, univerzo, velik poudarek dajete doma pridelani hrani in uporabi čim manj plastike.

Tiago Ferreira, Amarante,

Portugalska
Kako mi je všeč Ljubljana? Prvič sem v Ljubljani. Spominja me na Skandinavijo. Veliko zelenja, veliko kolesarjev. To je Skandinavija na jugu Evrope.

Ana Lirio, Amarante, Portugalska

V Ljubljano sem prišla, da vidim primer dobre prakse urbanega čebelarjenja. Doma so mi lokalni čebelarji povedali, da veljate Slovenci kot zelo napreden narod na tem področju. Med je zelo vpet v vaš vsakdan. Ljubljana mi deluje umirjena in urejena, tako kot vaša avtohtona kranjska sivka.

Lori in Jacky, Arizona, ZDA

Melanija nama je zelo všeč, Ljubljana pa tudi! (Smeje) Sva upokojenki in na veliko uživava v vašem mestu. Tri dni imava na voljo, nato pa greva še do Zagreba, Dubrovnika in Podgorice. Slišali sva, da je Slovenija znana po dobrem vinu, a medve žal ne pijeja alkoholnih pijač. Nama lahko priporočite restavracijo z vegansko hrano?

Jake, Worcester, Velika Britanija

S punco sva prišla iz več razlogov. Zelo dobra in ugodna letalska povezava ter angleški jezik, ki ga vsi razumejo. To sta

praktična razloga. Tretji razlog je živahna in povsem drugačna zgodovina, kot sva je vajena, in četrti razlog je sedanjost – torej, kako se razvija.

Cerys, Worcester, Velika Britanija

Jaz bi dodala še to, da Ljubljana velja za zelo varno mesto. Ker sva stara šele osemnajst, nama je ta podatek pomemben. Opazujeva arhitekturo, ki je mešanica vseh stilov. Oblike, barve in detajli se nama zdijo fantastični. Občutek imava, da ima Ljubljana vsaj dve zgodbi. Na eni strani v nulo urejen del, na drugi pa subkultura, pank in art scena. V mestu nastopajo grafiti, ki delujejo na stavbah kot tatui na človeških telesih. Ta preplet vsega sporoča, da je mesto mlado in da gre v pravo smer. Ampak žal je Ljubljana veliko dražja kot Zagreb in Budimpešta.

Jonny in Olivia,

Manchester, Velika Britanija
Za naju je Slovenija, pa tudi Ljubljana, skrivni vrt Evrope.

Francoise, Thomas, Emile, Edouard, Eugene,

Sherbrooke, Quebec, Kanada
Letos smo se odločili, da gremo za dva tedna na družinsko potovanje po Sloveniji. Zdela se nam je majhna, obvladljiva in raznolika. Zadrževali smo se večinoma na Gorenjskem, kjer smo planinarili. V devetih dneh smo videli vse od Trente do Idrije. Kar velik izziv. V Ljubljani se sproščamo. Čez dva dni nas čaka pot domov.

Jake

Cerys

Jonny in Olivia

Francoise, Thomas, Emile, Edouard, Eugene

Potovanje in počitnikovanje Ljubljančanov

dr. David Petelin

Foto: Joco Čermak, hrani: MNZS

Uživanje na plaži in v vodi na Hvaru, 1960

Dopustovanje, počitnikovanje in izletništvo, danes tako samoumevno in dostopno, je postalo množično šele v drugi polovici 20. stoletja. V zgodovini Evrope, slovenskih dežel in Ljubljane je bilo potovanje še do nedavnega nevarno, dolgotrajno, izjemno ter predvsem drago in neudobno.

Odkar se je človeštvo pričelo stalno naseljevati pred tisočletji (t. i. neolitska revolucija) pa vse do 20. stoletja, se povprečen prebivalec evrazijskega ozemlja v svojem življenju ni premaknil za več kot 50 kilometrov stran od svojega bivališča. V kraju, kjer se je rodil, je živel in tudi umrl. Razlogi za potovanje so bili predvsem plenilski, vojaški, ekonomski in plod naravnih

okolijšin. Čeprav Ljubljana leži na starodavni Jantarjevi poti (današnja Slovenska cesta), ki je trgovsko, kulturno in jezikovno povezovala kovinskodobna ljudstva od Baltika pa vse do Jadrana, so ritem vsakdanjega življenja narekovali naravni cikli kmetovanja, ki je omogočalo zgolj golo preživetje. Gibanje je bilo omejeno in v povezavi s praktičnimi potrebami.

Rimljani gradijo ceste

Z rimsko osvojitvijo ozemlja današnje Ljubljane pred več kot 2000 leti so prišle k nam tudi ceste, po katerih so se premikale legije vojakov in trgovske karavane, ter ideje in sporočila. Rimski imperij je bil razpreden s tlakovanimi cestami, visoko razvito urbano kulturo in relativno pravno varnostjo, ki jo je nudilo rimsko državljanstvo. Že v rimskih

LJUBLJANSKI TURIZEM DOSEGEL POMEMBEN STRATEŠKI MEJNIK

Živa Čebulj

Ljubljanski turizem je že v prvih sedmih mesecih letošnjega leta dosegel zastavljen strateški cilj. Zabeležil je najdaljšo povprečno dobo turističnih bivanj in rast števila prenočitev. Hkrati je uspešno zasledoval cilje desezonalizacije, upravljanja turističnih tokov in pršenja ciljnih trgov.

V sedmih mesecih že presežen milijon prenočitev

V obdobju od januarja do julija se je podaljšala povprečna doba turističnega bivanja v Ljubljani, in sicer na 2,1 dneva; v juliju je bila 2,4. Največ prenočitev so v tem obdobju opravili gostje iz Italije (9,1 %), Nemčije (7,2 %), ZDA (6,6 %), Velike Britanije (6,5 %) in azijskih držav (5,8 %), kar pomeni, da se učinkovito zasleduje tudi cilj pršenja ciljnih trgov. Ljubljanski turizem je v dobrih sedmih mesecih dosegel še en strateški cilj: v prej kot osmih mesecih je presegel milijon prenočitev (1.388.500).

Razbremenjevanje starega mestnega jedra

Turizem Ljubljana se z različnimi deležniki trudi razbremeniti staro mestno jedro, v katerem so določene točke bolj obremenjene v visoki sezoni. Že dlje časa aktivno razvija integralne turistične produkte in promovira ponudbo, s katero turiste popelje v manj obiskane predele Ljubljane in Slovenije. V ta namen je pripravil različne vodene ture in izlete, kot so Brko tura, Pivovsko doživetje Ljubljane, Med pastirje na Veliko planino, Dobrote Blagajev dežele, Slovenija v enem dnevu. Podprl je tudi projekte, s katerimi poudarja pomembnost bogate kulinarčne ponudbe Ljubljane in Slovenije ter prispeva k razvoju gastronomskega turizma (Okusi Ljubljane, Ljubljanska vinska pot, GourmetCup Ljubljana, November Gourmet, Slovenija

– Evropska gastronomska regija 2021).

Ljubljana je za obiskovalce privlačna tudi zaradi pestrih in številnih dogodkov. Na leto jih je izvedenih več kot 14.000, od tega jih več kot 1000 poteka na prostem in so brezplačni. Turizem Ljubljana si prizadeva, da bi se dogodki, ki se odvijajo na javnih površinah, dogajali na lokacijah po celotnem mestu. Obisk različnih znamenitosti spodbuja tudi Turistična kartica Ljubljana Card, ki že zdaj vključuje različne aktivnosti zunaj starega mestnega jedra.

Povabilo v osrednjo Slovenijo

Različne aktivnosti in ukrepi Turizma Ljubljana pripomorejo k izboljšanju kakovosti življenja prebivalcev Ljubljane in njenih obiskovalcev. Tako je v avgustu pričel kampanjo, ki je prek Instagrama in drugih družbenih omrežij izpostavljala odlično turistično ponudbo 25 občin iz osrednje Slovenije in delitev doživetij na družbenih omrežjih. V kampanji so sodelovali vsi, ki so na Instagramu in drugih družbenih omrežjih delili svoja doživetja iz omenjenih krajev ter pri tem navedli natančno lokacijo in uporabili ključno besedo **#CentralSlovenia**. Ob zaključku kampanje je Turizem Ljubljana razglasil pet najboljših objavljenih fotografij, avtorjem pa podelil privlačne nagrade.

Vabljeni, da tudi v prihodnje prek družbenih omrežij delite z nami svoja doživetja iz regije in pri tem uporabite ključno besedo **#CentralSlovenia**.

www.visitljubljana.com

časih pa si je maloštevilni sloj premožnih patricijev lahko privoščil izlet na vilo na podeželju (lat. *villa rustica*), izobraževanje v enem izmed helenističnih središč ali pa trgovsko potovanje v številna mesta imperija. Kot so nekateri Grki hodili na potovanja v Delfe, na olimpijske igre in bogati Atenčani na Delos zaradi počitka, zabave in družbe, tako so redki Rimljani obiskovali

toplice v Alpah (tudi Rimske Toplice), poletne rezidence v obmorskih krajih (Ostia) ter si ogledovali kulturne in zgodovinske spomenike Grčije, Male Azije in Egipta. Med prebivalci, ki so bili mobilni celotno odraslo dobo, pa so bili zagotovo legionarji. O daljnih bojiščih pričajo celo najdeni antični nagrobniki, ki nam poleg imen in rodu povedo tudi, kje je bil nameščen, preden je kot veteran prišel v Emono.

Srednjeveška romanja

Civilizacijski mrak, politična razdrobljenost, roparski napadi, slaba preskrba in pozabljena rimska infrastruktura so bili stalnica srednjeveških potovanj. Glavna prometna žila postane Ljubljana in druge vodne poti med divjo Ogrsko in bogato Italijo, pusto hrvaško krajino in mrzlimi severnimi deželami. Srednjeveške razmere mobilnosti so se ohranile še vse do 18. stoletja. Potovali so vsi stanovi, način potovanja pa se dolga stoletja ni spreminjal. Fevdalci med svojimi posestvi, cerkveni dostojanstveniki po cerkvenih provincah, kmetje na mestne sejme, trgovci v bližnja in daljna mesta. V srednjem veku pa so bila med drugim izredno priljubljena verska potovanja – romanja, ki jih je krščanstvo prevzelo od ljudstev Bližnjega vzhoda (Judov, Babiloncev, Kanaancev). Premožnejši so se odpravljali na daljša romanja, ki so trajala tudi nekaj let (Rim, Jeruzalem, Köln), revnejši pa do bližnjih romarskih središč (Gospa Sveta, Stara gora nad Čedadom, Šmarna gora). Srednji vek je tudi čas, ko so se pojavili pri nas prvi potni listi (fr. *passeport* – prepustnica skozi mestna vrata).

Pojav poštnih kočij

Preden so postavili prvi »uradni« hotel Bidelmon (nem. *Zum Wilder Mann*) leta 1731 v takratnem glavnem mestu dežele Kranjske pri rotovžu, je večina popotnikov prenočevala v samostanih, hospitalih (lat. *hospitium*), obcestnih gostilnah, imenitniki pa pri plemičih. Na cestah iz Ljubljane je bilo mogoče v času potovalne sezone med majem in oktobrom srečavati vojake, plemstvo, duhovščino, furmane, zločince, trgovce, študente, popotne igralce in godce, romarje, uradnike, umetnike, begunce ter razne potepuhe. Večina jih je po slabih cestah potovala peš (kar je bilo konec 18. stoletja celo v modi), na konju, najpremožnejši popotniki pa v kočijah. Za krajše razdalje so pozimi uporabljali celo sani, kar je bilo za ljubljansko meščanstvo tudi oblika zabave. Čeprav so ljudje večinoma potovali namensko, nam je znano, da se je konec 17. stoletja ljubljansko plemstvo odpravilo tudi iz zabave na bližnje Cerkniško jezero, v času pustovanja pa celo v Benetke na karneval ali pa na ustoličenje novega doža. Državna podpora razvoja cest je prinesla uveljavitev pošne kočije, prva redna linija Gradec-Ljubljana-Trst pa je stekla že leta 1730.

Leta 1633 se rodi turizem na Slovenskem

Sto let prej, leta 1633, so podjetni domačini v Vilenici zaračunali skupini tujim Angležem vstop za ogled

tamkajšnje jame, zato to leto štejemo za pričetek organiziranega turizma na Slovenskem. Pravi razmah pa tujski promet (nem. *Fremdenverkehr*) oziroma turizem, kot ga poznamo danes (iz starofrancoskega izraza *tour* za krožno gibanje), doživi v 19. stoletju. Turizem se sicer kot moderni koncept razvije iz prostočasne dejavnosti najvišjega družbenega razreda, ki je bil poplemeniten z obilico denarja in intelektualno radovednostjo. Plemiška in kasneje meščanska elita je že od 16. do 19. stoletja pošiljala svoje komaj polnoletne sinove na grand tour, nekajletna študijska in kulturna potovanja po zahodni Evropi z obveznim obiskom italijanskih mest in antičnih razvalin. Na Slovenskem sta

“ Ljubljana je bila že leta 1834 povezana s pomembnejšimi mesti srednje Evrope.

na razmah turizma vplivala izgradnja železnice Dunaj-Trst in izkoreninjenje cestnih roparjev (dokončno z uvedbo orožništva). Že leta 1834 je bila Ljubljana povezana s pomembnejšimi mesti srednje Evrope (29 prometnih povezav). Najpogostejše so Ljubljančani potovali do pristaniškega Trsta ali cesarskega Dunaja, obiskovali pa so tudi bližnja glavna mesta avstrijskih dežel Gradec, Celovec, Gorica, Linz, Salzburg in Reka.

Prosti čas in počitnice

19. stoletje je tudi čas, ko se rodi topliški turizem (Rimske Toplice, Rogaška Slatina) ter s tem letoviški kraji, zdraviliški turizem po švicarskem vzoru (Bled, Bohinj), obalni turizem (klimatsko zdravilišče Portorož, Opatija) in jamarski turizem na Krasu (Škocjanske jame, Postojnska jama), kamor je zahajala avstro-ogrska družbena smetana. Še do druge svetovne vojne je na Slovenskem namreč prevladovalo kmečko prebivalstvo, kar je pomenilo prilagajanje vseh dejavnosti kmečkim opravilom, med drugim tudi razporeditev šolskih počitnic (krompirjeve, trgatvene in žetvene počitnice). Šele propad fevdalizma, razvoj kapitalizma ter nastanek širokega delavskega in srednjega sloja v industrijskih središčih so povzročili ločitev kraja bivanja od kraja dela, s tem pa tudi delitev na delovni in prosti čas. Pred drugo

svetovno vojno so si le redki premožnejši Ljubljančani lahko privoščili počitnice današnjega kova s počitnikovanjem na morju, v hribih ali v zdraviliščih.

Jugoslovanski turizem

Večina prebivalstva je morje prvič okusila šele po vojni s prebujanjem množičnega turizma. Da bi tudi delavskemu razredu približali novi koncept dopustovanja, je jugoslovanska vlada že leta 1947 uvedla plačan dopust (od 14 do 30 dni), leta 1965 pa še regres, ki je pokril stroške za letni dopust. Oblast je načrtno poudarjala neekonomski vlogi turizma z rekreacijo delavcev, izboljšanjem zdravstvenega stanja, širitev kulturnega obzorja ter spoznavanje in krepitev bratstva in enotnosti med jugoslovanskimi narodi. Odprtost jugoslovanskega socializma pa je omogočala njenim državljanom tudi potovanje širom sveta. Leta 1951 je bila ustanovljena prva turistična agencija Putnik Slovenija (predhodnica Kompassa), naslednje leto pa je bila obujena Turistična zveza Slovenije (ustanovljena leta 1905). Hiter razvoj jugoslovanskega turizma je spodbudil tudi nastanek slovenskega letalskega podjetja Adria Aviopromet (Adria Airways) leta 1961.

Ljubljansko izletništvo

V prvih povojnih letih vsesplošnega pomanjkanja so občasno potovali s kamioni, za katere je veljal predpis, da morajo biti prekriti z nepremočljivo ponjavo, na kesonu pa so morale biti pribite preproste lesene klopi z naslonjalom. Na morje so se odpravljali s takrat organiziranim javnim prevozom, nekateri celo s kolesi, v kasnejših letih s hitro naraščajočo motorizacijo pa že z lastnim avtom. V petdesetih in še bolj v šestdesetih letih si je počitnikovanje na Jadranski obali lahko privoščilo vse več družin v sindikalnih letoviščih, otroških in mladinskih počitniških domovih, avtokampih, hotelih ter z najemom sob pri zasebnikih. Ogromna večina prebivalstva je še vedno preživljala svoj letni dopust doma in ga popestrila s krajšimi izleti v okolico Ljubljane, sprehodi na bližnje hribovje (Šmarna gora, Toško čelo) in obiskom pri sorodnikih na podeželju. Za konec tedna so se Ljubljančani odpravljali na nedeljske izlete s postankom v gostilni. Potovanje z vlakom z nedeljsko skupinsko povratno karto je bila najpogostejša oblika potovanja. V nedeljo v zimskem času smučanje (Bohinj, Kranjska Gora), v drugih letnih časih pa kopanje tudi v bližnjih jezerih in rekah, planinarjenje in drugi izleti.

Ljubljanski vestnik

Zagnani študentje teorijo spravili v prakso

Živa Čebulj

Premik, društvo za razvoj in krepitev socialnega dela, so energični in ambiciozni študentje, ki želijo pridobljeno znanje s fakultete kar se da hitro spraviti v resnično življenje. Tako že skoraj eno leto izvajajo projekt Super starš. Organizirajo različne prostočasne

aktivnosti za mlade starše in poskrbijo za brezplačno varstvo njihovih otrok.

Starši namenjajo veliko pozornosti otrokom, temu pa pogosto prilagodijo tudi svoj prosti čas. Tako so se pri društvu odločili, da s projektom Super starš z raznolikimi brezplačnimi aktivnostmi poskusijo staršem omogočiti kvalitetno in brezplačno preživljanje prostega

časa, namenjenega samo njim kot posameznikom, da se lahko sprostijo, družijo in se povežejo z ostalimi starši. Ker je velik problem pri prostočasnih aktivnostih staršev tudi varstvo otrok, so se odločili, da v času dogodka omogočijo tudi to, za kar poskrbijo njihove prostovoljke in prostovoljci.

Do sedaj so staršem omogočili sprostitve ob igranju družabnih

Foto: Kristina Valenti

Biti »super starš« je želja vsakega starša.

iger, brezplačen bowling, biljard, drsanje, izmenjevalnico stvari, oblek in igrač.

www.srce-me-povezuje.si/drustvopremik

NAPOVEDNIK DOGODKOV V ČS MOL OKTOBER 2018

DOGODEK	KRATKA VSEBINA	TERMIN	LOKACIJA
ČS VIČ			
Delavnica o temeljnih postopkih oživljanja in prikaz uporabe defibrilatorja	Z defibrilatorjem lahko rešimo življenje nekomu s srčnim zastojem. Brezplačne meritve krvnega sladkorja, tlaka in holesterola.	Četrtek, 18. 10., ob 18. uri	Sedež ČS Vič, Tbilisijska 22a, sejna soba
ČS RUDNIK			
Demenca – prepoznavanje in prvi znaki	Namen strokovnih predavanj je omogočiti prepoznavanje prvih znakov demence (izvedba: strokovni sodelavci Združenja za pomoč pri demenci Spominčica).	Torek, 23. 10., ob 17. uri	Ižanska 303, sejna soba
ČS ČRNUČE			
Delavnica o temeljnih postopkih oživljanja in prikaz uporabe defibrilatorja	Z defibrilatorjem lahko rešimo življenje nekomu s srčnim zastojem. Brezplačne meritve krvnega sladkorja, tlaka in holesterola.	Četrtek, 25. 10., ob 18. uri	Sedež ČS Črnuče, Dunajska 367, sejna soba
Za večjo varnost v cestnem prometu – SOŽITJE	Na brezplačno predavanje in svetovalno vožnjo vabimo vse starejše voznike in voznice, ki bi radi ostali čim dlje mobilni in varni na cestah.	Torek, 30. 10., od 9.30 do 13.00	Sedež ČS Črnuče, Dunajska 367, sejna soba
Medgeneracijsko srečanje	Vse generacije vabljene na medgeneracijsko srečanje, ki ga organizira Društvo upokojencev Črnuče.	Sreda, 17. 10., ob 18. uri	Sedež ČS Črnuče, Dunajska 367, dvorana
Požarna varnost in zaščita – dan odprtih vrat	Poučevanje občanov za zaščito in reševanje v primeru požara s prikazom na vaji v izvedbi PGD Nadgorica.	Petek, 19. 10., ob 17. uri	Pred PGD Nadgorica, Nadgoriška cesta 18
Požarna varnost in zaščita – dan odprtih vrat	Poučevanje občanov za zaščito in reševanje v primeru požara s prikazom na vaji v izvedbi PGD Podgorica-Šentjakob.	Sobota, 20. 10., ob 17. uri	Pred PGD Podgorica-Šentjakob, Podgorica 90
ČS TRNOVO			
Priprava vrta na zimski počitek	Delavnice se lahko udeležite vsi, ki si želite pridobiti nova znanja in izmenjati izkušnje z drugimi vrtničkarji in ljubitelji samooskrbe.	Sreda, 17. 10., ob 17. uri	Učni zelenjavni vrt Rakova jelša
ČS CENTER			
Srečevalnica	Vabljeni vsak torek na brezplačna srečanja in delavnice ročnih del – pletenje, kvačkanje, klekljanje.	Vsak torek ob 16. uri	Rozmanova 12, mala sejna soba
Telovadba za starejše	Ljubljansko območno združenje Rdečega križa Slovenije organizira telovadbo za starejše.	Vsak torek ob 14. uri	Rozmanova 12, dvorana
Ustvarjalne delavnice	Vabljeni na ustvarjalne delavnice, ročna dela, barvanje mandal in pobarvank. Delavnice organizira DU Poljane.	Vsak torek od 12. do 14. ure	Zarnikova 3, pisarna društva, soba 5
Posvoji punčko in reši otroka	Slovenska fundacija za UNICEF vabi na delavnice šivanja punčk iz cunj, namenjenih prodaji. S tem projektom Unicef Slovenija zbira sredstva za cepljenje otrok v državah v razvoju proti šestim nalezljivim otroškim boleznim.	Vsako sredo od 10. do 11. ure	Štefanova 11, sejna soba
Čaj ob petih – druženje in prostoročne delavnice	Humanitarno društvo Nikoli sam vabi na tedenska druženja in prostočasne ustvarjalne delavnice.	Vsak torek od 15. do 19. ure	Štefanova 11, mala sejna pisarna
Merjenje krvnega tlaka	Brezplačno merjenje krvnega tlaka, splošni nasveti glede vzdrževanja krvnega tlaka (prehrana, telesna aktivnost).	Vsako prvo sredo v mesecu od 17. do 18. ure	Zarnikova 3, pritličje, pisarna 5
Energijsko svetovanje in podpora	Ugotavljanje energijskih blokad in omejujočih vzorcev, ki spodbujajo blokade, nasveti za odpravo posledic in vzpostavljane energijskega ravnovesja v telesu. Največ 6 udeležencev, rezervacija: nikolisam@outlook.com	Vsako prvo sredo v mesecu od 17. do 18. ure	Zarnikova 3, pritličje, dvorana
Uporaba nihala	Predstavitvena delavnica ter praktičen prikaz uporabe nihala za osebne namene.	Sreda, 17. 10., ob 17. uri	Zarnikova 3, pritličje, dvorana
ULIČNA šola *	Mladinski center ULCA vam ponuja najcenejše plesne tečaje break dancea in hiphopa z izkušenimi mentorji. Več informacij: skd.gor.lj@gmail.com	Vsak ponedeljek ob 17.30 break nadaljevalci in ob 19.00 break odrasli Vsak torek ob 16.00 break mala ULCA in ob 17.00 break začetniki Vsako sredo ob 16.00 hiphop nadaljevalci in ob 17.30 break nadaljevalci Vsak četrtek ob 16.00 hiphop začetniki in ob 17.00 break začetniki Vsak petek ob 19.30 hiphop nadaljevalci	Mladinski center ULCA, Trg OF 10 (podhod železniške postaje)
Odpri ULCA	Ohladitev, pogovori, pingpong, glasba, henganje, družabne igre, aktivnost po tvoji želji ali brainstormanje idej za program ULCE po meri mladih.	Vsak ponedeljek in petek od 13.00 do 16.00 Vsak torek, sredo in četrtek od 18.30 do 21.30	Mladinski center ULCA, Trg OF 10 (podhod železniške postaje)
Hatha joga ob sredah dopoldan	Vadba za začetnike in dolgoletne ljubitelje joge. Prijave na mladinskecenterulca@gmail.com .	Vsako sredo od 10. do 11. ure	Mladinski center ULCA, Trg OF 10 (podhod železniške postaje)
Sociodrama (Teater zgodb)	Sociodrama je dogodek, ki meša interaktivno gledališče in osebno delo, je odprt za široko javnost, povsem prostovoljen in precej zabaven. Protagonistka začne zgodbo, režiser spodbuja obiskovalce, da zasedejo proste stole in zdrknejo v vloge, ki jih osnovna zgodba vpelje. Lahko tudi samo opazujete in boste komentirali na koncu.	Torek, 16. 10., 23.10. in 6. 11., od 9. do 12. ure Sobota, 27. 10., od 17. do 20. ure	Mladinski center ULCA, Trg OF 10 (podhod železniške postaje)
ČS SOSTRO			
Biodinamika	Vabljeni na predavanje Mete Vrhunc o osnovah biodinamike, ki ga organizira Društvo za biodinamično kmetovanje »Ajda – Sostro«. Kdor se prvič srečuje s tem pojmom, toplo priporočamo!	Sreda, 17. 10., ob 19. uri	Sedež ČS Sostro (bivši Zadrudni dom Zador), Cesta II. grupe odredov 43, I. nadstropje, sejna soba

ZGODBE MEDIATORJEV

Poslovni spori: o sadovnjaku in sadnem soku

Aleksander Jakobčič, Društvo mediatorjev Slovenije

Mediacija je strukturiran postopek reševanja sporov in upravljanja konfliktov. Mediator mora biti dobro izobražen, ne samo na področju vodenja mediacije, temveč tudi širše: glede upravljanja konfliktov, psiholoških in strokovnih vidikov ter pogajanj. Ključno je tudi dobro razumevanje in poznavanje različnih faz: faza uvodnih izjav strank in mediatorja, faza raziskovanja, faza pogajanj in zaključek mediacije. Za mediatorja je pomembno, da vse to upošteva in se ob tem tudi neprestano razvija in izobražuje.

To se je mnogokrat izkazalo za izredno pomembno pri vodenju mediacije. Pri konkretnem primeru je bil v ospredju pogodbeni spor glede razmeroma nerodne zadeve. Stranki sta imeli mnogo skupnega, žal tudi to, da sta imeli v mislih drugačen predmet pogodbe, kot je dejansko bil. Stranka A je pravkar prevzela v upravljanje ogromno zemljišče različnih nasadov, ki jo je sedaj po kosih prodajala. Stranka B se je zanimala za nakup enega od zemljišč, na katerem je bil sadovnjak. Žal sta bili obe stranki premalo natančni pri dogovarjanju. Strinjali sta se, da skleneta kupoprodajno

pogodbo glede sadovnjaka. Problem je nastal, ker je stranka B želela sadovnjak z določeno vrsto jabolk, »po nesreči« pa je kupila zemljišče z nasadom hrušk: nakup je namreč opravila ob ogledu načrta zemljišča, ne da bi obiskala sadovnjak. Možnih kupcev je bilo namreč veliko in stranka B je želela pohiteti z nakupom. Problem je nastal, ker sta obe stranki želeli skleniti kupoprodajno pogodbo, namenskega zavajanja ni bilo, stranka B pa vseeno ni bila zadovoljna. Še več: tudi stranka A je imela interes (poleg prodaje), saj je stranka B izdelovala sok, ki si ga

DOGODEK	KRATKA VSEBINA	TERMIN	LOKACIJA
ČS BEŽIGRAD			
Za večjo varnost v cestnem prometu – SOŽITJE	Na brezplačno predavanje in svetovalno vožnjo vabimo vse starejše voznike in voznice, ki bi radi ostali čim dlje mobilni in varni na cestah.	Torek, 6. 11., od 9.30 do 13.00	Sedež ČS Bežigrad, Vojkova 1, sejna soba
Impro delavnica	Te zanimajo improvizacijske veščine? Potem pridi na impro delavnico. Smeh je zagotovljen!	Vsako sredo od 17. do 19. ure	Četrtni mladinski center Bežigrad, Vojkova 73
Jesensko škropljenje in priprava sadovnjaka na zimo	Delavnice se lahko udeležite vsi, ki si želite pridobiti nova znanja in izmenjati izkušnje z drugimi vrtničarji in ljubitelji samooskrbe.	Petek, 26. 10., ob 16. uri	Javni sadovnjak ob PST vzporedno z Vojkovo cesto
PoVEZana – cikel srečanj za starše z dojenčki	V knjižnici Bežigrad od oktobra 2018 do februarja 2019 pripravljamo srečanja v podporo mladim staršem pri vzpostavljanju povezanih in uglašeni odnosov v družini – tako med partnerjema kot tudi med staršema in otrokom. Delavnice so namenjene predvsem mamam in očetom na porodniškem dopustu. Udeležba je brezplačna.	Vsako drugo sredo ob 10. uri	Knjižnica Bežigrad, Einspielerjeva 1, dvorana
Tečaj in vadba TAI CHI in quigong	Taijiquan je starodavna kitajska borilna veščina, ki se v novejšem času uveljavlja predvsem kot sprostilno meditativna veščina krepitev vitalne življenjske energije in vzdrževanja dolgotrajnosti. Društvo Tolmun, Igor: 041 430 650	Vsak ponedeljek od 17.00 do 19.30 Vsak četrtek od 18.00 do 19.30	Belokranjska 6, mala dvorana
Začetni tečaj joge	Vabljeni na tečaj joge, kjer se boste naučili osnov vaj joge. Primerno za vse generacije. Jošt: 040 458 409	Vsak ponedeljek od 18.30 do 19.30	Knjižnica REČI, Belokranjska 6, mala dvorana
DAM – terapevtske delavnice, predavanja	Namen Društva za pomoč osebam z depresijo in aksioznimi motnjami sta pomoč in podpora osebam, ki trpijo ali so trpele za katero koli obliko anksioznih motenj in depresije, ter njihovim sorodnikom in podpornim osebam. Mateja: 040 243 565	Vsak prvi in tretji ponedeljek od 18. do 20. ure	Sedež ČS Bežigrad, Vojkova 1, sejna soba 3
DU Boris Kidrič	Vabilo novim članom folklorne skupine »Pušcl«, pridružite se nam, veselo bo. Kontakt: 031 864 377	Vsako sredo od 14.30 do 18.00	Belokranjska 6, mala dvorana
Društvo TOLMUN	Revitalizacija – namenjena starejšim občanom, da se ponovno telesno pripravijo na nove izzive. Igor: 041 430 650	Vsak torek od 9.30 do 11.00	Belokranjska 6, mala dvorana
Knjižnica REČI	Knjižnica REČI je neprofitna izposojevalnica najrazličnejših predmetov za prosti čas, ki deluje po vzoru klasične knjižnične izposoje. Jošt: 040 458 409	Vsak ponedeljek in sredo od 16. do 19. ure	Knjižnica REČI, Belokranjska 6, mala dvorana
Srečevalnica	Tedenska srečanja Rdečega križa – KORK Bežigrad. Donka: 064 199 095 www.ljubljana.ozrk.si/sl/SRECEVALNICA/	Vsak torek od 10. do 12. ure	Smoletova 16, pritličje
Sobotna popoldanska in večerna druženja	Kako preživljaš svoje sobote? Pridi na druženje v Mladinca in skupaj bomo preganjali sobotni dolgčas!	Sobota, 20. 10., od 14. do 18. ure Sobota, 13. in 27. 10., od 17. do 21. ure	Četrtni mladinski center Bežigrad, Vojkova 73
»Umetnost, to je pač življenje boj« – Tatjana Rupnik Hladnik, Pionirski dom	Cankarjevo razmišljanje iz kritičnih spisov je danes prav tako zanimivo in aktualno kot leta 1910, ko je delo nastalo. Kamišibajkarica bo v japonski tehniki pripovedovanja "kamišibaj" ob lesenem odru predstavila odlomke iz knjige. Člani gledališke skupine Pionirskega doma bodo pripravili improviziran nastop na temo Cankarjevih Tujcev.	Torek, 23. 10., ob 18. uri	Knjižnica Bežigrad, Einspielerjeva 1, mladinska čitalnica
Ljubljana v gibljih slikah: sprehod po Ljubljanskih gostilnah – Barbara Pečnik	Na zadnjem letošnjem večeru iz cikla Ljubljana v gibljih slikah bodo v ospredje postavili ljubljansko gostinstvo. Najprej si boste ogledali kratke dokumentarne posnetke iz TV arhiva in dokumentacije RTV Slovenija, na katerih je ujet utrip življenja Ljubljanec in nekaterih njenih gostiščih v 60-ih letih prejšnjega stoletja. Nato se boste premaknili v obdobje Ljubljane na prehodu iz 19. v 20. stoletje ter prisluhnili predavanju Barbare Pečnik, ki bo spregovorila o ljubljanskih gostilnah, gostilničarjih, pravilih obnašanja in vlogi žensk v takratnem času.	Torek, 23. 10., ob 19. uri	Slovanska knjižnica, Einspielerjeva 1, dvorana
Jesenski piknik	Mladi zmaji Bežigrad Mladinc skupaj z Zavodom za oskrbo na domu in Dnevnim centrom aktivnosti za starejše pripravljajo jesenski piknik na vrtničkih v naselju BS-3. Pekli bodo dobrote z domačega vrta in klepetali v jesenskem vzdušju. Urša: 051 659 025	Petek, 26. 10., ob 15.30	Zbirno mesto: Vojkova 73
ČS POSAVJE			
Kompostiranje in jesenska priprava tal	Delavnice se lahko udeležite vsi, ki si želite pridobiti nova znanja in izmenjati izkušnje z drugimi vrtničarji in ljubitelji samooskrbe.	Petek, 19. 10., ob 16. uri	Vzorčni Gain bio vrt – Ježica, bivši vojaški odpad
Migajmo za zdrave	Vadba s ŠD Ljubljana Ježica je namenjena vsem generacijam. Mojca: 051 650 415	Vsak ponedeljek ob 19. in 20. uri Vsako sredo ob 18. in 19. uri	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
Splošne telesne vaje	Splošne telesne vaje s ŠD Ljubljana Ježica so namenjene vsem generacijam. Mojca: 051 650 415	Vsak torek ob 19. uri	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
Aerobika in pilates	Aerobika in pilates s ŠD Ljubljana Ježica so namenjene vsem generacijam. Mojca: 051 650 415	Vsak četrtek ob 19. uri	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
Vadba za seniorke in seniorje	Vadba za seniorke in seniorje s ŠD Ljubljana Ježica je namenjena starejši generaciji. Mojca: 051 650 415	Vsak torek in četrtek od 7.45 do 9.00	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
Druženje ob plesu 50+	Vabljeni na druženje ob plesu. Plešejo standardne in latinskoameriške ples s Društvom Vrtnica.	Vsak petek od 20. do 22. ure	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
Pilates	Vabljeni na pilates s Športnim društvom Ježica – poudarek na dihanju pri vsaki izvedbi vadbe, katera krepi mišice in ozavešča vadečega glede celotnega telesa. Namenjeno vsem starostnim skupinam.	Vsak torek od 20. do 21. ure	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
Ustvarjanje z uličnimi zmaji	Otroci in mladi, vabljeni na ustvarjanje z uličnimi zmaji!	Vsako sredo od 16. do 18. ure	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletni prostori
Čaj ob petih – druženje in prostoročne delavnice	Vabljeni na tedenska druženja krajanov, družabne igre in prostočasne ustvarjalne delavnice.	Vsak četrtek od 16. do 19. ure	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletni prostori
Merjenje krvnega tlaka	Vabljeni na brezplačno merjenje krvnega tlaka, splošne nasvete glede vzdrževanja krvnega tlaka (prehrana, telesna aktivnost).	Vsak prvi četrtek v mesecu od 17. do 18. ure	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletni prostori

je A želel prav od stranke B. Skratka: pri oblikovanju pogodbe sta bili obe stranki malomarni. Mogoče se zdi, da se takšne stvari ne morejo dogoditi, žal pa pravu ne manjka podobnih primerov v praksi.

Seveda konflikt še zdaleč ne vsebuje izključno pravnega elementa, temveč se hitro oddalji od izvora konflikta in porodi mnogo manjših konfliktov. Ko mediator dobi v roke takšen spis, se mora soočiti z zapiski iz procesa pogajanj glede vsebine pogodbe, s pogodbo samo in z drugim gradivom, ki naj bi ponazorilo kasnejši razvoj odnosa med strankama in njenega ravnanja. Ob tem so se že razvnela čustva in konflikt, ki bi sicer bil prav lahko rešljiv (že med strankama samima), se je prelevil v trd oreh, ki utruja stranki in vse njune bližnje.

V ponazoritvenem primeru je bilo treba natančno poslušati uvodne izjave strank in ločiti pravni, psihološki (čustveni) in strokovni problem. Nadalje je bila bistvena tudi faza raziskovanja, kjer mediator na podlagi pričevanj strank izpostavi tisto bistveno, kar preprečuje doseg rešitve. V fazi pogajanj z določenimi mediacijskimi tehnikami strankama predstavi, zakaj je pomembno ločiti problem od želja in interesov. Mogoče se zdi samoumevno, toda stranki sta pogosto tako vpeti v nekakšen imaginarni svet, ki sta si ga izdelali vsaka zase, da ne vidita možnosti rešitve. Takšno stanje terja veliko energije in porodi mnogo slabe volje.

Tako je bilo tudi v omenjenem primeru, ko smo večino postopka namenili razslojevanju konflikta, da smo prišli do

relativno enostavne rešitve. Malomarno spisan člen glede predmeta pogodbe smo konkretizirali in tako rešili zagato. Stranki sta od takrat naprej normalno poslovali in seveda sta imeli od tega koristi, ki sta si jih želeli že vse od začetka.

V Mediacijski center Ljubljana ste vabljeni vsi občani, pravne osebe, civilna družba in ostali, ki imate kakršen koli spor in ga želite urediti v postopku.

V mediacijah, v katerih so udeležene fizične osebe, se opravita prvi dve uri mediacije v MCL-ju z enim mediatorjem brezplačno, brezplačni so tudi uvodni razgovori.

MEDIACIJSKI CENTER LJUBLJANA

Adamič-Lundrovo nabrežje 2/I, soba 142

✉ mediacija@ljubljana.si

☎ 01/ 306 10 74

DOGODEK	KRATKA VSEBINA	TERMIN	LOKACIJA
Aktiviranje čaker – Sakralna čakra	Energijska in predstavitevna delavnica: sakralna čakra.	Četrtek, 25. 10., od 17.00 do 18.30	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
Širitev Ljubljane in priključitve predmestnih naselij skozi čas	KUD ZRELA POT organizira v letu kulturne dediščine niz predavanj o Ljubljani skozi čas. Žiga Cerkenik vam bo s številnim slikovnim gradivom predstavil širitev Ljubljane in priključitve predmestnih naselij, s poudarkom na ČS Posavje.	Petek, 19. 10., ob 19. uri	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
ČS POLJE			
Jutranja telovadba za starejše	Dnevni center aktivnosti za starejše Zalog vabi na redno tedensko vadbo, poseben poudarek je na vajah, ki preprečujejo napredovanje starostno pogojenih zdravstvenih težav. Več informacij: 082 055 177, 051 664 941 ali zalog@dca-ljubljana.org	Vsak ponedeljek, torek, četrtek in petek ob 8. uri	Dnevni centri aktivnosti za starejše Ljubljana Zalog (DCA), Center Zalog, Zaloška 267, večnamenska dvorana
CHI GONG in EFT za starejše	Dnevni center aktivnosti za starejše Zalog vabi na vadbe chi gonga in tapkanja EFT. Chi gong je starodavna kitajska zdravlilna tehnika, ki je sestavljena iz enostavnih počasnih gibov. EFT je oblika psihološke akupresure, pri kateri se s konicami prstov nežno tapka po meridianih. Več informacij: 082 055 177, 051 664 941 ali zalog@dca-ljubljana.org	Vsak torek od 9.30 do 10.30 (EFT) Vsako sredo od 8. do 9. ure (chi gong)	Dnevni centri aktivnosti za starejše Ljubljana Zalog (DCA), Center Zalog, Zaloška 267, večnamenska dvorana
Urjenje spomina za starejše	Dnevni center aktivnosti za starejše Zalog vabi na vaje za ohranjanje in krepitev spomina, koncentracije, natančnosti, sposobnosti za reševanje problemov, besednih spretnosti, domišljije in logičnega mišljenja. Več informacij: 082 055 177, 051 664 941 ali zalog@dca-ljubljana.org	Vsak petek od 10.00 do 11.30	Dnevni centri aktivnosti za starejše Ljubljana Zalog (DCA), Center Zalog, Zaloška 267, večnamenska dvorana
ČS ROŽNIK			
Brezplačne meritve krvnega tlaka, sladkorja in holesterola	ČS Rožnik v sodelovanju s KORK Vrhovci, KORK Brdo, KORK Vič Rožnik ter DU Vič Rožnik organizira brezplačno merjenje višine krvnega tlaka, sladkorja, holesterola in trigliceridov v krvi.	Vsako prvo sredo v mesecu od 16. do 18. ure na Viški cesti sredo v mesecu od 8. do 10. ure na Brdnikovi ulici	Sedež ČS Rožnik, Viška cesta 38 oz. Brdnikova ulica 14
Preventivni dan PGD Ljubljana – Vič	PGD Ljubljana – Vič v sodelovanju s ČS Rožnik tudi letos pripravlja preventivni dan. Obiskovalci bodo lahko preizkusili delovanje ročnih gasilnih aparatov, se podučili o požarni preventivi in pridobili znanje iz nujenja prve pomoči. Poleg tega bodo lahko preizkusili del gasilske zaščitne opreme in se preizkusili na poligonu z dihalnimi aparati.	Nedelja, 14. 10., od 14. do 18. ure	PGD Ljubljana – Vič, Viška cesta 41, parkirišče ob domu
ČS JARŠE			
Srečevalnica KO RK Zelena jama	Različne delavnice – program je objavljen na www.ljubljana.ozrk.si/si/SRECEVALNICA	Vsak prvi in tretji četrtek v mesecu od 10. do 12. ure	Perčeva 22
Srečanje ob 6. obletnici Šole zdravja Ljubljana skupine Nove Jarše	Srečanje bo v sklopu programa ČS Jarše in bo namenjeno predvsem starejšim občanom in občanom SZ Ljubljana skupine Nove Jarše, ki se vsak dan med tednom družijo ob pol osmih zjutraj pri telovadbi na prostem na igrišču pri Produkcijski šoli, Jarška cesta 44.	Četrtek, 25. 10., ob 12. uri	Napoli, Ulica Gradnikove brigade 10
Etnološke delavnice »Vse sveti v ČS Jarše« na osnovnih šolah v ČS Jarše	Delavnice bodo v sklopu programa ČS Jarše in Društva Interes. Namenjene bodo učencem prve triade osnovnih šol na območju ČS Jarše.	22. 10.–25. 10.	OŠ Nove Jarše, OŠ Jožeta Moškriča, OŠ Vide Pregarc
Ure pravljic v Knjižnici Jarše	Podrobnosti najdete na povezavi www.mklj.si/knjiznica-jarse	Vsak torek ob 17. uri	Knjižnica Jožeta Mazovca, enota Nove Jarše, Clevelandka 17a
Zmagovita ustvarjalnica – KUD Galerija C.C.U	Prisluhnili boste zgodbi Zmago (Germano Zullo in Albertine, KUD Sodobnost International), nato pa po njenem navdihu izdelovali unikatne konje in konjičke, s katerimi se bomo podali novim zmagam naproti.	Torek, 30. 10., ob 17. uri	Knjižnica Jožeta Mazovca, enota Nove Jarše, Clevelandka 17a
Nagradne uganke, likovna in knjižna razstava	V oktobru vabljeni v Knjižnico Jarše, kjer bodo potekale nagradne uganke, likovna in knjižna razstava, posvečene 100. obletnici smrti Ivana Cankarja. Več na: www.mklj.si/knjiznica-jarse	Oktober 2018	Knjižnica Jožeta Mazovca, enota Nove Jarše, Clevelandka 17a
ČS ŠIŠKA			
Telovadba	Vabljeni na vaje za razgibavanje, ki jih organizira KORK Ljubo Šercer.	Vsak ponedeljek ob 9. uri	Sedež ČS Šiška, Keбетova 1
Joga	Vabljeni na jogo v organizaciji KORK Ljubo Šercer.	Vsak četrtek ob 18. uri	Sedež ČS Šiška, Keбетova 1
Bralna srečanja	Združuje jih veselje do branja, poezije in dobrih zgodb. V njihovo družbo vabijo vse, ki radi berete in želite svoja doživljanja in mnenja o prebrani knjigi deliti z drugimi. Knjige za branje in pogovor zbirajo skupaj na srečanjih. Organizatorica in moderatorica srečanj je Nataša Finžgar.	Vsak tretji petek od 19. do 21. ure	Jesenkova 1
Likovno ustvarjanje	Vabljeni na likovno ustvarjanje pod mentorstvom akademske slikarke Zdenke Žido. Vse informacije na telefon 051 393 740, DU Na jami.	Vsak torek od 10. do 13. ure Vsako sredo od 9. do 11. ure	Jesenkova 1
Plesna skupina – boljši plesalci	Družabni plesi za boljše plesalce. Izvaja DU Koseze.	Vsak ponedeljek in četrtek ob 9. in 17. uri	Trg komandanta Staneta 8
Plesna skupina – začetniki	Družabni plesi za začetnike. Izvaja DU Koseze.	Vsak ponedeljek ob 19. uri	Trg komandanta Staneta 8
Telovadba	Vabljeni na vaje za razgibavanje, ki jih organizira KORK komandanta Staneta.	Vsak petek od 9. do 11. ure	Trg komandanta Staneta 8
Pevske vaje	Vabljeni na pevske vaje, ki jih za svoje člane organizira DU komandanta Staneta. Vse informacije na: 051/436-550.	Vsak ponedeljek od 9. do 12. ure	Trg komandanta Staneta 8
Delavnica – urjenje spomina in retorika	Urjenje spomina: Da bi naši možgani ostali aktivni, jih moramo ves čas urediti. Prvo pravilo je, da v dnevno rutino uvedemo spremembe. Donka Kovačič, univ. dipl. socialna delavka, 064 199 095, senior.drustvo365@gmail.com Retorika: kratki govorni nastopi, igra vlog, deževanje idej, igra telefona ali pripovedujem ti zgodbo, iskanje in pomnjenje pregovorov in rekov, hitro branje, učenje kratkih besedil in drugo. Hkrati se bomo dotaknili nenasilne komunikacije in kulture govora in dialoga. Martina Šelhaus, prof. slovenskega jezika in književnosti	Vsako sredo od 9. do 11. ure	Trg komandanta Staneta 8

DOGODKI SO ZA UDELEŽENCE BREZPLAČNI! *VSTOPNINA

Območno združenje
Ljubljana

KRVODAJALSTVO

Spoštovane krvodajalke in krvodajalci mesta Ljubljane!

Nevenka Lekše, predsednica RKS – OZ Ljubljana

Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Ljubljana vas prijazno vabi na oktobrske **krvodajalske akcije**, ki bodo potekale v PETEK, 19. oktobra, od 7. do 15. ure in v PETEK, 26. oktobra, od 7. do 15. ure

na Zavodu za transfuzijsko medicino RS, Šlajmerjeva 6, Ljubljana. Pred odhodom na krvodajalsko akcijo preverite stanje zaloge krvi na ZTM Ljubljana preko povezave:

🔗 www.ztm.si/krvodajalstvo/zaloge/

Hvala, ker darujete kri za življenje.

Vse, ki si želite postati **KRVODAJALCI**, vabimo, da se vpišete v bazo krvodajalcev preko povezave:

🔗 www.daruj-kri.si, da vas bomo lahko preko sms-obvestila povabili na redne in izredne krvodajalske akcije.

Darovanje organov in tkiv po smrti

Nevenka Lekše, predsednica RKS – OZ Ljubljana

Z odločitvijo za darovanje organov in tkiv po smrti lahko rešimo mnogo življenj, zato moramo o tem humanem dejanju po smrti razmišljati v času življenja in v krogu najbližjih. Za darovanje organov in tkiv po svoji smrti se lahko odloči tudi mladoletna

oseba, po dopolnjenem 15. letu starosti.

Pristopno izjavo za darovanje organov in tkiv izpolnite pri pooblašeni osebi na RKS – Območno združenje Ljubljana, Tržaška 132, Ljubljana.

Razpis za delovanje v skupini za nudenje psihosocialne pomoči

Klara Debeljak

Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Ljubljana objavlja razpis za delovanje v skupini prostovoljcev za nudenje psihosocialne pomoči prebivalcem ob nesrečah in ljudem, ki prejemajo humanitarno pomoč Rdečega križa in potrebujejo podporo pri reševanju vsakdanjih stisk.

Pred vključitvijo v skupino morajo kandidati opraviti usposabljanje za prostovoljstvo in usposabljanje za nudenje laične psihosocialne pomoči prebivalcem na tem območju. Za kandidate sta usposabljanji brezplačni. Usposabljanje bo potekalo v obsegu 50 ur od novembra 2018 do februarja 2019.

Prijavnico najdete na www.rdecikrizljubljana.si. Za dodatne informacije se lahko obrnete na strokovno sodelavko Špelo Kenda: info@rdecikrizljubljana.si oz. ☎ 040 871 589 ali ☎ 01 62 07 291.

Pokličite me!

● **Ambulanta s posvetovalnico za osebe brez zdravstvenega zavarovanja:** T: 01/437 20 10 (ambulanta), T: 01/437 91 28 (posvetovalnica); ● **TOM - telefon otrok in mladostnikov:** T: 116 111; ● **Univerzitetna psihiatrična klinika Ljubljana** - klic v duševni stiski: T: 01/520 99 00 (od 19. do 7. ure); ● **Rdeči križ Slovenije, Območno združenje Ljubljana**, humanitarni center: T: 01/256 26 35, brezplačen T: 080 88 84, materialna oskrba pon. in tor. od 12. do 16. ure, sredo od 10. do 17. ure, sprejem donacij pon. in tor. od 8. do 17. ure, sre. od 8. do 18. ure, čet. od 8. do 16. ure, oskrba brezdomcev čet. in pet. od 10. do 12. ure, E: info@rdecikrizljubljana.si; ● **Društvo SOS telefon** za ženske in otroke – žrtve nasilja, Svetovanje žrtvam nasilja in varne namestitve: T: 080 11 55 (pon.–pet. od 12. do 22. ure, sob., ned. in prazniki od 18. do 22. ure), F: 01/524 19 93 (namenjen gluhih, žrtvam nasilja); E: drustvo-sos@drustvo-sos.si, S: www.drustvo-sos.si; ● **Društvo za nenasilno komunikacijo**, Svetovanje žrtvam nasilja, varne namestitve in programi za povzročitelje nasilja: T: 01/ 434 48 22 (pon., tor., čet. od 10. do 15. ure), E: info@drustvo-dnk.si, S: www.drustvo-dnk.si; ● **Ženska svetovalnica**, Krizni center za ženske, žrtve nasilja: T: 040 260 656 in 031/233 211 (24ur/dan), E: zenska@svetovalnica.org, S: www.drustvo-zenska-svetovalnica.si; ● **Združenje proti spolnemu zlorabljanju**, Svetovanje žrtvam spolne zlorabe: T: 080 2880, 01/431 33 41 (pon., tor. in čet. od 9. do 17. ure, sre. od 9. do 19. ure, pet. od 9. do 15. ure), E: spolna.zloraba@siol.net, S: www.spolna-zloraba.si; ● **Društvo Ključ – center za boj proti trgovini s ljudmi**, Svetovanje žrtvam trgovine s ljudmi in varna namestitve: T: 080 17 22 (pon.–pet. od 9. do 13. ure), E: info@drustvo-kljuc.si, S: www.drustvo-kljuc.si; ● **YHD – Društvo za teorijo in kulturo hendikepa**, Neodvisno življenje hendikepiranih – osebna asistenca: T: 01/521 22 77, E: yhd-drustvo@yhd-drustvo.si; ● **Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Ljubljana**, Prva socialna pomoč kasneje oslepelih in slabovidnim osebam in njihovim svojcem: T: 01/252 23 60, E: info@mdssl.si; ● **Mestno društvo gluhih Ljubljana**: T: 01/430 30 08, E: mdg-ljubljana@guest.arnes.si; ● **ROZA ALARM!** Prijava homofobne diskriminacije in nasilja, S: www.ljudmila.org/lesbo/alarm; ● **CSD Lj. Moste - Polje – skupnostni programi za mlade**, dnevni centri za otroke in mladostnike s težavami v odraščanju: **Korak**: T: 01/ 520 64 40, 040/777 885, **Cona Fužine**: T: 01/540 08 50, 041/553 569, **Cent'r Moste**: T: 01/587 34 37, 040/161 010; **Svetovalnica Fužine**: T: 01/520 64 42, 040 666 320, S: www.csd-ljmostepolje.si; ● **Center za psihološko svetovanje POSVET**: T: 031 704 707, E: posvet@posvet.org in info@posvet.org, S: www.posvet.org, sprejemna pisarna deluje od ponedeljka do petka od 8. do 20. ure; ● **Društvo Al-anon** za družine, v katerih je problem alkohol: T: 041/ 590 789, E: alanon@email.si; ● **Anonimni alkoholiki**: T: 01/433 82 25, E: aa.slo@amis.net, S: www.aa-drustvo.si; ● **Združenje DrogArt** za zmanjševanje škodljivih posledic drog in alkohola med mladimi nudi individualno, telefonsko ali spletno svetovanje: T: 01/439 72 70, 041/730 800, E: info@drogart.org; ● **Zavod MISSS – Zavod MISSS** – mladinsko informativno središče Slovenije, T: 01/510 16 70, 041 367 374, S: www.miss.si; ● **Dnevni center Skupaj v skupnosti**, T: 01/510 16 76, 051 300 380, S: skupajvskupnosti.si, pon. do čet., od 11. do 17. ure; ● **Pomoč družini na domu: Zavod za oskrbo na domu (ZOD)**: T: 01/239 65 02, **Zavod Pristan**: T: 01/547 95 79, 031/702 698; ● **Spominčica, Slovensko združenje za pomoč pri demenci**: T: 059 305 555 (pon. do čet. od 12. do 15. ure); ● **Dnevni centri aktivnosti za starejše**: DCA Mestne zveze upokojencev: T: 01/430 51 520, 051 664 801; Center aktivnosti Fužine: T: 01/587 46 00, 051/441 791; Dnevni center Društva gluhih in naglušnih Ljubljana: T: 01/528 44 93; ● **Mediacijski center Ljubljana**: T: 01/306 10 74, E: mediacija@ljubljana.si, S: www.mediacija.si; ● **Mediacijski center ZDL**: T: 01/2007 636, 01/2007 643, E: mediacijski.center@zd-lj.si, S: www.zd-lj.si; ● **Zavetišče za zapuščene živali Ljubljana**: T: 01/256 02 79; pon.–pet. od 11. do 12. ure in od 14. do 17. ure, sob., ned. in prazniki od 12. do 15. ure; za oddajo najdenih živali (24 ur/dan); ● **Društvo za urejeno življenje – ABSTINENT**, Svetovalnica za osebe, ki tvegano in škodljivo pijejo, ter njihove svojce: T: 064/ 244 496, E: svetovalnica@abstinent.si; ● **Promet: Oddelek za gospodarske javne službe in promet MU MOL**: T: 01/306 17 14, zapuščena vozila: T: 01/ 306 16 25; **Mestno redarstvo MU MOL**: T: 01/306 16 32; ● **Odsek za pobude meščanov MU MOL**: T: 01/306 12 82; ● **Dežurna številka Inšpektorata MU MOL**: informacije o divjih odlagališčih, prevrnjenih smetnjakih in drugih dejavnostih onesnaževanja okolja: T: 01/306 16 04; ● **Javni holding Ljubljana**: T: 01/474 08 00, pon. od 8. do 13. ure, sre. od 8. do 14. ure in pet. od 8. do 12. ure; ● **JP ENERGETIKA**, Center za pomoč uporabnikom: T: 080 28 82, ● **JP VO-KA**, dežurna služba Vodovod: T: 01/580 81 12, dežurna služba Kanalizacija: T: 01/580 82 12, brezplačen T: 080 86 52; ● **JP SNAGA**, Center za podporo in pomoč uporabnikom: T: 01/477 96 00; ● **JP LPP**, Prevoz na klic in informacije za osebe z oviranostmi v mestnem potniškem prometu: T: 01/582 24 25, 051/ 44 99 92 (24 ur/dan); ● **Društvo delavska svetovalnica**; zagovornišvo, varovanje, promocija ter razvoj delavskih, socialnih in statusnih pravic delavcev ter ostalih ranljivih skupin; **brezplačna telefonska številka**: 080 14 34; E: info@delavskasvetovalnica.si; ● **Varuh človekovih pravic**, informacije in brezplačen T: 080/15 30; ● **Policijska**: T: 113; ● **Center za obveščanje, gasilci, reševalna postaja**: T: 112.

Kakovost vode in zraka v Ljubljani

dr. Brigita Jamnik, VO-KA, in

Nataša Jazbinšek Seršen, Oddelek za varstvo okolja Mestne občine Ljubljana

O skladnosti pitne vode v septembru 2018

Centralni vodovodni sistem mesta Ljubljana in okolice se oskrbuje iz dveh vodnih virov, Lj. polja in Lj. barja, kjer se podzemna voda izkorišča v petih vodarnah: Kleče, Hrastje, Jarški prod, Šentvid in Brest.

Notranji nadzor nad skladnostjo pitne vode JP Vodovod-Kanalizacija izvaja na vseh oskrbovalnih območjih skladno z določili Pravilnika o pitni vodi v okviru mikrobioloških in fizikalno-kemijskih preiskav, katerih obseg je odvisen od ocene tveganja za določeno vzorčno mesto oz. nadzorno točko sistema. Notranji nadzor izvajajo akreditirani laboratoriji. V preglednici je prikazan del rezultatov rednih preskušanj pitne vode v začetku septembra 2018.

Oskrba s pitno vodo je varna. Odstopanj od običajnih razmer ne zaznavamo. Temperatura pitne vode je odvisna od dolžine in trajanja poti do uporabnikov ter zadrževalnih časov v interni vodovodni napeljavi.

Preostale javno dostopne informacije uporabniki prejmejo na voka@vo-ka.si ali na spletni strani

www.vo-ka.si/informacije/kaksno-vodo-pijemo.

Kakovost podzemne vode v avgustu 2018

() - meja zaznavanja merilne metode (LOD)

< - meja določanja (LOQ)

MV - predpisane mejne vrednosti za podzemno vodo po Uredbi o stanju podzemnih voda, za krom (skupno) pa po Pravilniku o pitni vodi

Predpisane mejne vrednosti za podzemne vode v avgustu 2018 niso bile presežene na nobenem merilnem mestu.

Zrak v Ljubljani julija 2018

V tabeli so predstavljeni podatki meritev onesnaženosti zraka na merilnem mestu ob križišču Tivolske ceste in Vošnjakove ulice. Na tem merilnem mestu smo od začetka januarja do konca julija zabeležili 23 dni s preseženo dnevno dovoljeno vrednostjo delcev (PM_{10}). Ostali parametri se gibljejo v okviru dovoljenih vrednosti.

V skladu z Uredbo o kakovosti zunanjega zraka veljajo naslednji normativi:

SO₂ (žveplov dioksid): Mejna urna vrednost je 350 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 24-krat v koledarskem letu. Mejna dnevna vrednost je 125 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 3-krat v koledarskem letu.

NO₂ (dušikov dioksid): Mejna letna vrednost je 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Mejna urna vrednost je 200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 18-krat v koledarskem letu.

NO_x (dušikovi oksidi): Mejne vrednosti za skupne dušikove okside niso določene.

PM₁₀ (delci): Mejna letna vrednost v koledarskem letu je 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Mejna dnevna vrednost delcev PM_{10} je 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 35-krat v koledarskem letu.

PM_{2,5} (delci): Mejna letna vrednost v koledarskem letu je 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Benzen: Mejna letna vrednost za benzen je 5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Del rezultatov preskušanj notranjega nadzora pitne vode v septembru 2018

PARAMETER	enota	mejna vrednost	OSKRBOVALNO OBMOČJE			
			KLEČE	BREST	HRASTJE, JARŠKI PROD	KLEČE, HRASTJE, JARŠKI PROD
			3. 9. 2018	3. 9. 2018	4. 9. 2018	4. 9. 2018
Temperatura	°C	-	17,1	10,8	23,3	19,0
pH	-	6,5 - 9,5	7,5	7,6	7,5	7,3
Elektroprevodnost (pri 20 °C)	$\mu\text{S}/\text{cm}$	2500	397	410	534	500
Celotni organski ogljik	mg C/L	*	0,29	0,51	0,29	0,30
Motnost	NTU	*	<0,1	<0,1	<0,1	<0,1
Amonij	mg/L NH ₄	0,50	<0,025	<0,025	<0,025	<0,025
Barva (436 nm)	m ⁻¹	*	<0,02	<0,02	<0,02	<0,02
Nitrit	mg/L NO ₂	0,5	<0,003	<0,003	<0,003	<0,003
Prosti klor	mg/L	/	/	0,12	/	/
Escherichia coli	CFU/100 mL	0	0	0	0	0
Koliformne bakterije	CFU/100 mL	0	0	0	0	0
Skupno št. mikroorganizmov pri 36 °C	CFU/mL	100	<2	<2	<2	2
Skupno št. mikroorganizmov pri 22 °C	CFU/mL	*	<2	<2	<2	12
OCENA			SKLADEN	SKLADEN	SKLADEN	SKLADEN

Op.1: sprejemljiva za uporabnike in brez neobičajnih sprememb

Podatki o kakovosti podzemne vode v vodnjakih vodarn na Lj. polju in Lj. barju

Avgust 2018						
merilno mesto	datum	atrazin	desetilatrazin	lahkohlapni halogenirani ogljikovodiki	nitrat	krom (skupno)
enota		$\mu\text{g}/\text{l}$	$\mu\text{g}/\text{l}$	$\mu\text{g}/\text{l}$	mg/l	$\mu\text{g}/\text{l}$
MV		0,1	0,1	10	50	50
Kleče Villa	6. 8. 2018	0,007	0,004	< 2	14	2,4
Šentvid IIa	6. 8. 2018	0,010	0,007	< 2	26	2,3
Jarški prod III	6. 8. 2018	< 0,002	< 0,004	< 2	12	2,9
Hrastje Ia	6. 8. 2018	0,036	0,018	< 2	26	15
Brest IIa	6. 8. 2018	0,012	0,090	< 2	11	1,9

Vir: Monitoring kakovosti podzemne vode in površinskih vodotokov za leto 2018 MOL, MU, Oddelek za varstvo okolja

Zrak v Ljubljani julija 2018

Merilno mesto križišče Vošnjakove ul. in Tivolske c.	SO ₂	NO ₂	NO _x	Benzen	PM ₁₀	PM _{2,5}
Veljavnih podatkov *	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Maksimalna urna koncentracija	3	44	341	4	261	41
Maksimalna dnevna koncentracija	1	18	68	2	48	20
Minimalna dnevna koncentracija	0	9	25	2	11	5
Srednja (mesečna) koncentracija	1	13	49	2	25	12
Število preseganj dovoljenih vrednosti	0	0	-		0	-

Vse vrednosti koncentracij so navedene v $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Ne zamudite!

GALERIJA KRESIJA

do 28. 10.

Robert Žvokelj: VIDNA SPOROČILA, oblikovalska razstava

Vrhunski grafični oblikovalec Robert Žvokelj, prejemnik številnih mednarodnih priznanj, eden največkrat nagrajenih posameznikov na bienalu Brumen in predavatelj na Oddelku za oblikovanje ALUO UL, predstavlja svoje publikacije, znamke, kovance, znake in logotipe.

MESTNI MUZEJ LJUBLJANA

do 31. 12.

ELZA KASTL OBEREIGNER (1884–1973), občasna umetnostnozgodovinska razstava

Elza Kastl Obereigner je nekdaj slovela kot »naša poslednja miniaturistka«, ki jo tokrat predstavljamo z njenim kiparskim opusom.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO

18. 10. ob 20. uri, premiera, Veliki oder

Tena Štivičič: KRESNICE, drama

Režiserka: Nina Rajić Kranjac

Prizorišče Kresnic je mednarodno letališče, nad katerim se zaostrojo vremenske razmere in se promet na njem zaradi snežnega meteža popolnoma ustavi. Rutinski letališki vrvež se umiri, tako uslužbenci kot potniki pa začnejo odkrivati svoje usode in med seboj navezovati odnose.

26. 10. ob 20. uri, premiera, Mala scena

Nikole Beckwith: POGREŠANA, Stockholm, Pennsylvania, 2016, drama

Režiserka: Nataša Barbara Gračner
Drama Pogrešana se začne tam, kjer se zgodbe o ugrabitvah končajo: na obronku srečnega konca, ko se po 17 letih iskanja in pričakovanj v družino vrne izginula Leia, medtem ko njen ugrabitelj Ben za zapahi čaka na sojenje.

CENTER KULTURE ŠPANSKI BORCI

18. 10. ob 20. uri

EN-KNAP in Nature Theater of Oklahoma: ZASLEDOVALCI SREČE

Oseboizpovedno delo, ki se giblje na meji med gledališčem, plesom in performansom, govori ljudsko zgodbo, ki se neprestano spreminja; zgodbo o skrajno nasilnem širjenju zahodne kulture.

ŠKUC

do 28. 10., Galerija Škuc

Marwa Arsanios: Kdo se boji ideologije?, razstava, vodstva, delavnice

24. Mednarodni festival sodobnih umetnosti – Mesto žensk

GLEDALIŠČE GLEJ

18. 10. ob 20. uri, premiera

Jean Cocteau: ČLOVEŠKI GLAS

režija: Ajda Valcl

Predstava se osredotoča na zapuščeno žensko, ki ob telefonu pričakuje poslednji klic bivšega ljubimca, da bosta uredila še zadnje podrobnosti skupnega življenja ter se za vedno poslovila.

SNG DRAMA LJUBLJANA

19. 10. ob 20. uri, premiera, Mala drama

NE POZABITE NA ROŽE, odrska izpoved

Polone Vetrh

Režija: Ivana Djilas

24. 10. ob 19. uri, premiera, Levi oder

DIRACOV AKORD, matematično-fizikalni croquis

Režija: Matej Filipčič

2. 11. ob 20. uri, premiera, Levi oder

O ČEM GOVORIMO, KO GOVORIMO O LJUBEZNI

Režija: Maša Pelko

ZAVOD BUNKER

20. in 21. 10. ob 20. uri, Stara mestna elektrarna – Elektro Ljubljana

Andreja Podrzavnik: KAR OSTATE

Avtorica se s soustvarjalci iz galerijskega prostora vrača v gledališki black box. V novi predstavi vzpostavlja paralelne prostore, ki skupaj ustvarjajo sozvočja, ki odzvanjajo v potencialne naracije.

2. 11. ob 20. uri, Stara mestna elektrarna – Elektro Ljubljana

BORGHESIA: PROTI KAPITULACIJI, koncert

Kultna elektronska alter-rock zasedba Borghesia se vrača na koncertne odre s promocijskim koncertom ob izidu nove plošče Proti kapitulaciji. Na novem albumu se je Borghesia spoprijela z vsečasno poezijo Srečka Kosovela, glasbeno pa se nagiba k izvornemu, eklektičnemu in neukročenemu zvoku.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

25. 10. ob 18. uri, premiera

FRAN LEVSTIK: MARTIN KRPAN, divja lutkovna prigoda, 5+

Levstikova povest o odločnem, preprostem in pogumnem Martinu Krpanu že od nekdaj spremlja ljubljanske lutkarje. Tokrat se to temeljno delo slovenske literature na oder vrača v sodobni interpretaciji mladega režiserja Tina Grabnarja. V okviru praznovanja 70-letnice gledališča.

MODERNA GALERIJA

25. 10. ob 20. uri

Stojan Kerbler: Retrospektiva, odprtje fotografske razstave

MINI TEATER

26. 10. ob 18. uri, premiera

Hans Christian Andersen: DEKLICA Z VŽIGALICAMI, lutkovna predstava za otroke, 3+

Otroci, 3+

Režiser in avtor adaptacije: Steve Tiplady

Pravljica Hansa Christiana Andersena o deklici z vžigalicami je prelepa in presunljiva zgodba, ki osvetljuje človeško krhkost in moč domišljije, ki ponuja upanje. Topla in nežna uprizoritev s pridihom sodobnosti.

VODNIKOVA DOMAČIJA ŠIŠKA

26. 10. ob 20. uri

PRIPOVEDOVALSKI VEČERI ZA ODRASLE: BOŠTJAN GORENC – PIŽAMA

Na mesečnih pripovedovalskih večerih se predstavljajo pripovedovalci in pripovedovalke, ki vsak na svoj prepoznaven način interpretirajo zgodbe od daleč in blizu. Pižama bo pripovedi enakovredno jemal iz obnošene malhe ljudskega slovstva in Herschelovega ruzaka sodobnega internetnega izročila, ki sliši na ime creepy pasta.

CANKARJEV DOM

od 7. do 18. 11.

29. Ljubljanski mednarodni filmski festival – Liffe

SNG OPERA IN BALET LJUBLJANA

8. 11. ob 19.30, premiera

MOŠKI Z NOŽEM/KOMPOZICIJA

Koreografa: Matjaž Farič in Sanja Nešković Peršin
Baletni večer iz dveh delov na novo avtorsko glasbo slovenskih skladateljev, Milka Lazarja in Draga Ivanuše, je posvečen stoletnici poklicnega ljubljanskega baletnega ansambla.